

679.

Na osnovu člana 61 Zakona o bezbjednosti, organizaciji i efikasnosti željezničkog prevoza („Službeni list CG“, broj 1/14), Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, donijelo je

P R A V I L N I K O VRSTAMA SIGNALA, SIGNALNIH OZNAKA I OZNAKA NA PRUZI

Predmet Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se vrste signala, signalanih oznaka i oznaka na pruzi, njihovo značenje, oblik, boja i najmanja daljina vidljivosti signalnih znakova i oznaka, kao i mjesta njihove ugradnje, odnosno postavljanja i način njihove upotrebe.

Primjena Član 2

Ovaj pravilnik primjenjuje se na željeznice i industrijske kolosijeka kada se odvajaju sa otvorene pruge upravljača infrastrukture, kada je u pitanju saobraćaj u zajedničkim stanicama, kao i u slučajevima kada upravljač infrastrukture upravlja željeznicom i industrijskim kolosijekom.

Signali, signalni znaci i signalne oznake koristite se samo za namijenjene svrhe prema obliku, veličini, boji i broju znakova, na način propisan ovim pravilnikom.

Značenje izraza Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **jednokolosječna pruga** je pruga sa jednim kolosjekom, po kojem vozovi saobraćaju u oba smjera;
- 2) **dvokolosječna pruga** je pruga sa dva kolosjeka, na kojoj vozovi istog smjera, po pravilu, saobraćaju po onom kolosjeku koji je određen za taj smjer (**pravilni kolosjek**), a kada na dvokolosjećnoj pruzi vozovi ne saobraćaju po kolosjeku određenom za njihov smjer, onda saobraćaju po kolosjeku određenom za vozove iz suprotnog smjera, (**nepravilni kolosjek**);
- 3) **paralelne pruge** su pruge koje su bar na jednom dijelu jedna pored druge i od kojih svaka ima svoj saobraćaj nezavisan od saobraćaja drugih pruga, a u pogledu ugrađivanja stalnih signala i postavljanja prenosnih signala paralelne pruge se smatraju zasebnim prugama;
- 4) **početna i krajnja tačka pruge** je tačka od koje počinje, odnosno u kojoj se završava jedna pruga;
- 5) **desna ili lijeva strana pruge** je strana pruge koja se nalazi desno ili lijevo od pruge računajući od početne ka krajnjoj tački pruge;
- 6) **desna ili lijeva strana kolosijeka** je strana kolosjeka koja se nalazi desno ili lijevo od kolosijeka u odnosu na smjer vožnje;
- 7) **signali** su sredstva kojima se daju signalni znaci i to:
 - a) stalni signali su signalna sredstva stalno učvršćena na određenom mjestu;
 - b) prenosni signali su signalna sredstva koja osoblje mora da ima na svom radnom mjestu i koja prema potrebi može prenositi sa jednog na drugo mjesto; i
 - c) ručni signali su signalna sredstva koja osoblje za vrijeme vršenja službe redovno nosi sobom;
- 8) **signalni znak** je znak dat stalnim, prenosnim ili ručnim signalnim sredstvom, koji ima značenje naređenja ili upozorenja, a može biti jednoznačni ili dvoznačni;
- 9) **jednoznačni signalni znak** je signalni znak koji ima samo jedno značenje (saopštenje), i to izvršenje ili predsignalisanje;
- 10) **dvoznačni signalni znak** je signalni znak koji, jednovremeno, istim signalnim znakom naređuje izvršenje kod odnosnog glavnog signala i predsignalise signalne znake narednog glavnog signala;
- 11) **signalna oznaka** je učvršćeno signalno sredstvo kojim se označava ili upozorava na posebno važno mjesto na pruzi ili u stanic;
- 12) **stalni signali i postavljeni prenosni signali** su signali koji važe za određeni smjer vožnje, a ne važe za suprotni smjer;
- 13) **strana signala sa koje se pokazuju signalni znaci** je prednja strana, a sa koje se ne pokazuju signalni znaci je zadnja strana signala (stubovi stalnih signala i signalnih oznaka, signalne ploče i signalne table obojeni su sa zadnje strane sivom bojom, a signali i signalne oznake radi boljeg uočavanja, mogu sa prednje strane, biti prevučeni reflektujućim materijama);
- 14) **najveća dopuštena brzina na pruzi** je najveća dozvoljena brzina na pruzi u skladu sa tehničkim uslovima pruge i njenih postrojenja, nagibi u vezi sa sigurnošću kočenja, krivine, sposobnosti vozila, vrste kočenja, mjesto i položaj vučnog vozila i način sastava voza;
- 15) **ograničena brzina** je niža brzina od najveće dopuštene brzine na pruzi kojom se smije voziti preko dijela pruge zbog njenog tehničkog stanja, ili brzina kojom se smije voziti preko skretničkog područja;
- 16) **lagana vožnja** je brzina niža od najveće dopuštene ili ograničene brzine, koja se uvodi zbog izvođenja radova ili kvara na nekom dijelu pruge, kolosijeku, objektu, postrojenju i sl.;
- 17) **maksimalna brzina voza** je brzina voza na pruzi ili dijelu pruge navedena u redu vožnje ili propisana na drugi način, koja se ne smije prekoračiti;
- 18) **redovna brzina voza** je brzina manja ili jednaka maksimalnoj brzini kojom voz saobraća na dijelu pruge i na osnovu koje su izračunata vozna vremena;
- 19) **zaustavni put** je put koji voz pređe od početka kočenja pa do potpunog zaustavljanja;
- 20) **daljina vidljivosti** je najmanja daljina sa koje mora biti obezbijeđeno uočavanje signala, odnosno signalnih oznaka u zavisnosti od najveće dopuštene brzine na pruzi.

Signalni znaci i signalne oznake Član 4

Signalima se daju signalni znaci pomoću kojih se željezničko osoblje brzo i pouzdano međusobno obavještava i sporazumijeva o saobraćaju vozova, pri manevrisanju, o dozvoli i zabrani vožnje preko određenog mjesta, o stanju pruge, o potrebi ograničenja brzine i drugo, a pojedini signali služe da opomenu željezničke radnike i druga lica na čuvanje lične bezbjednosti.

Signalni znaci mogu biti vidni i čujni.

Čujni signalni znaci primaju se sluhom i daju se na isti način i danju i noću u najpotrebnijoj mjeri i moraju biti čujni na odgovarajućoj daljini.

Vidni signalni znaci zapažaju se vidom i daju se: položajem, bojama, svjetlošću i pokretom.

Likovni signali su vidni signali kojima se signalni znaci po danu daju položajem ili obojenim likom, ili položajem i obojenim likom (položajem ili brojem likova - signalnih ručica), a noću obojenim mirnim svjetlostima pored likova.

Svjetlosni signalni su vidni signali kojima se svjetlosni znaci i danju i po noći daju svjetlošću (obojenim mirnim ili trepćućim, obojenim mirnim i trepćućim svjetlostima, odnosno položajem svjetlosti), a moraju se vidjeti sa potrebne, odnosno propisane daljine vidljivosti.

Signalne svjetiljke osvjetljavaju se u periodu prema kalendaru osvjetljivanja datom u Prilog 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika, kao i danju kada se signalni znaci zbog magle, vijavice ili drugog uzroka ne mogu vidjeti sa određene udaljenosti.

Prenosni i ručni signali koji se postavljaju, odnosno daju u tunelima moraju pokazivati noćne signalne znake.

Kod svjetlosnih signala čiji se svjetlosni izvori podešavaju za dnevno i noćno osvjetljavanje, pri nepovoljnim vremenskim prilikama i noću koristi se stepen osvjetljavanja za dnevnu svjetlost.

Na prugama sa automatskim pružnim blokom svi glavni signali treba da su osvijetljeni.

Na jednokolosječnim prugama prostorni signali u smjeru suprotnom od privole ne moraju biti osvijetljeni, osim prvog prostornog signala ispred ulaznog ili zaštitnog signala.

U službenim mjestima u kojima zbog malog broja vozova nema potrebe da signalni znaci noću svijetle u vremenu određenom prema Prilogu 1 ovog pravilnika, osvjetljavanje stalnih signala se vrši samo u periodu kada ima saobraćaj vozova.

Svijetla izlaznih svjetlosnih i likovnih signala mogu se gasiti u vrijeme kada nema vozova ili kada se ne manevriše.

Osvjetljavanje glavnih signala, njihovih predsignala i skretničkih signala u stanicama sa ograničenim radnim vremenom za vrijeme prekida rada vrši se u skladu sa posebnim propisom.

Signali i signalne oznake se ugrađuju i postavljaju:

a) na jednokolosječnim, dvokolosječnim i paralelnim prugama, u službenim mjestima i na otvorenoj pruzi sa desne strane kolosjeka u smjeru vožnje, osim ulaznih signala i njihovih predsignala ugrađenih uz nepravilni kolosjek koji se ugrađuju sa lijeve strane kolosjeka u smjeru vožnje;

b) na dvokolosječnim prugama sa obostranim saobraćajem:

- u službenim mjestima sa desne strane, osim ulaznih signala koji se ugrađuju sa spoljne strane kolosjeka u smjeru vožnje;
- na otvorenoj pruzi sa spoljne strane kolosjeka u smjeru vožnje.

Signalni znaci daju se na način kojim se obezbjeđuje blagovremeno primanje, jasno i potpuno razumijevanje i po njima postupanje.

Značenje signalnog znaka, mora se razumjeti u smislu koji zahtijeva veću opreznost i postupanje radi očuvanja bezbjednosti saobraćaja i lica, ako signalni znak:

- nije jasan (ne raspoznaje se dobro da li se ručnim signalnim sredstvima daje signalni znak »Naprijed« ili »Lagano«);
- nije istog značenja (ručica signala pokazuje »Stoj«, a svjetlost pokazuje »Slobodno«);
- daje više signalnih znakova raznih značenja (npr. vide se signalni znaci »Naprijed« i »Lagano«);
- daje signalne znake suprotnog značenja (npr. »Naprijed« i »Nazad«);
- ne može da se raspozna bez dvoumljenja.

Signalnim oznakama i signalnim znacima, treba pravilno da se rukuje.

Ukoliko se na signalnim oznakama i signalnim znacima primijeti kvar, kvar treba da se otkloni, odnosno postupi po uputstvu za rukovanje signalno - sigurnosnim uređajima ili po odredbama poslovnog reda stanice.

1. Zvonovni signalni znaci električnog zvona

Zvonovni signalni znaci

Član 5

Zvonovni signalni znaci služe za objavljivanje vožnje vozova i za objavljivanje opasnosti, a daju se posebnim uređajem električnog signalnog zvona automatski ili ručno. Zvonovni signalni znaci primaju se preko telefonskih zvona.

Pri ručnom davanju zvonovnih signalnih znakova jedno kratko zvonjenje daje se jednim obrtajem ručice induktora.

Razmaci između pojedinih zvonjenja u jednoj skupini treba da su što kraći i jednaki i da traju najduže jednu sekundu, a između pojedinih skupina u jednom signalnom znaku ne smiju biti duži od tri sekunde.

Ako je na električnom zvonovnom uređaju omogućeno davanje signalnih znakova za objavljivanje vožnje vozova za više pravaca, ili se ovakva dva uređaja nalaze jedan kraj drugog, signalni znaci se međusobno moraju razlikovati po zvuku.

Započeto davanje jednog zvonovnog signalnog znaka ne smije se prekinuti davanjem drugog.

Signalni znaci za objavljivanje vožnje vozova:

1) **Signalni znak 1: »Vožnja voza prema kraju pruge«**

•• •• ••

(tri puta po dva kratka zvonjenja);

2) **Signalni znak 2: »Vožnja voza prema početku pruge«**

••• ••• •••

(tri puta po tri kratka zvonjenja);

3) **Signalni znak 3: »Opasnost«**

••• •• ••• •• ••• •• ••• ••

(tri i dva kratka zvonjenja, naizmjenično najmanje četiri puta).

Zvonovni signalni znaci za objavljivanje vožnje voza služe da stanice objave neposredno predstojeću vožnju voza kroz međustanični odsjek pruge bez obzira na to da li je međustanični odsjek podijeljen ili nije na odjavne ili blokovne odsjeke.

Vožnja iz stava 8 ovog člana se objavljuje susjednoj stanici i ostalim službenim i radnim mjestima koja su uključena u zvonovno - signalni vod na tom međustaničnom odsjeku.

Za vožnju voza do i od izvjesnog mjesta na otvorenoj pruzi, kao i za vožnju pružnog vozila ne daju se zvonovni signalni znaci.

Signalne znake za objavljivanje vožnje vozova daje otpravnik vozova.

Signalni znaci za objavljivanje vožnje vozova daju se na tri minuta prije polaska voza.

Izuzetno od stava 12 ovog člana, ovi signalni znaci se daju:

- a) kod oštrog ukrštavanja, neposredno po ulasku voza iz suprotnog smjera;
- b) kod saobraćaja uzastopnih vozova u staničnom i odjavnom razmaku odmah po dobijenoj odjavi za prethodni voz, a u blokovnom razmaku i kod međustanične zavisnosti kada su ispunjeni uslovi za otpremu uzastopnog voza;
- c) za vozove koji po redu vožnje u stanici ne staju, kao i za vozove čije je zadržavanje u stanici manje od tri minuta,

neposredno prije ulaska voza u stanicu; i

d) za vozove čiji saobraćaj nije mogao biti objavljen pružnom osoblju, pet minuta prije polaska voza.

Signalni znaci za objavljivanje vožnje vozova u više pravaca, ne smiju se davati u isto vrijeme.

Ukoliko je dat signalni znak za objavljivanje vožnje voza iz jednog smjera, ne smije se davati signalni znak za vožnju voza u suprotnom smjeru, niti voz suprotnog smjera otpremiti po istom kolosjeku sve dok voz za koji je bio dat signalni znak nije stigao u susjednu stanicu ili dok obje stanice pouzdano ne utvrde da nema voza na pruzi.

Ako se signalni znaci za objavljivanje vožnje vozova ne mogu dati zbog kvara na uređaju za davanje signalnih znakova, prijava polaska voza daje se telefonom i službenim mjestima koja redovno dobijaju samo signalne znake, ukoliko je telefonsko sporazumijevanje moguće, a prijava se daje u vrijeme određeno st. 12 i 13 ovog člana.

Signalni znak dat za objavljivanje vožnje voza važi dok voz ne završi vožnju na tom međustaničnom odsjeku, ili dok se dati signalni znak ne otkáže telefonom.

Signalni znak kojim se objavljuje vožnja voza mora se otkazati:

- a) ako je dat za pogrešan smjer ili na pogrešan međustanični odsjek;
- b) ako je dat po drugi put za istu vožnju;
- c) ako se poslije datog signalnog znaka utvrdi da voz neće poći ili će poći po isteku deset minuta;
- d) ako se voz kojim je dato naređenje za polazak mora zadržati zato što je dobijen signalni znak „vožnja voza prema kraju pruge“ ili „vožnja voza prema početku pruge“, koji objavljuje vožnju voza iz suprotnog smjera po istom kolosjeku;
- e) ako se čuo signalni znak »Opasnost«, a voz još nije otpremljen;
- f) ako se voz poslije nepredviđenog zaustavljanja na otvorenoj pruzi povlači u stanicu iz koje je pošao, ili ako sa otvorene pruge ne može dalje nastaviti vožnju, signalni znak otkazuje stanica koja prva dobije izveštaj sa otvorene pruge, pri čemu otkazivanje signalnih znakova iz tačke d ovog stava, u ovim slučajevima ne znači i da je taj međustanični odsjek pruge slobodan.

Signalni znaci „vožnja voza prema kraju pruge“ ili „vožnja voza prema početku pruge“, otkazuju se fonogramom: »Signalni znak dat za vožnju voza br..... ne važi zbog (navodi se uzrok otkazivanja - prezime otpravnika vozova)«, a fonogram se daje svim radnim mjestima kojima su prethodno dati ti signalni znaci, s tim što se prijem fonograma mora potvrditi.

Ako uređaj za davanje zvonovnih signalnih znakova ne radi ili daje nepravilne signalne znakove, otpravnik vozova fonogramom, posebno za svaki voz, obavještava skretničko i pružno osoblje koje redovno prima ove signalne znake, kao i susjednu stanicu da za voz čija vožnja predstoji neće moći dati odgovarajući signalni znak.

Ukoliko o slučajevima iz stava 20 ovog člana, otpravnik vozova nije mogao obavijestiti skretničko i pružno osoblje, ili samo neko od njih, o tome obavještava vozno osoblje usmeno i opštim nalogom, u kojem se navode i mjere koje zbog toga treba preduzeti.

Ako željeznički radnik čije je radno mjesto opremljeno uređajem za prijem signalnih znakova za objavljivanje vožnje vozova nije čuo signalni znak koji je trebao da se da u određeno vrijeme za očekivani voz, obavještenje o hodu voza treba da zatraži telefonom.

Zvonovni signalni znak »Opasnost« daje se iz stanice i sa otvorene pruge i njime se naređuje da se u slučaju nastale potrebe zaustave sve vožnje vozova, manevarskih sastava i pružnih vozila u službenim mjestima i na otvorenoj pruzi, kao i obustavi saobraćaj preko putnih prelaza u istom nivou ako je na njima saobraćaj obezbijeđen branicima, polubranicima ili svjetlosnim signalima.

Signalni znak »Opasnost«, daje ili preduzima mjere da se što prije da, željeznički radnik koji prvi sazna za opasnost, ukoliko ovaj signalni znak nije već ranije dat.

Signalni znak »Opasnost« daje se naročito u sljedećim slučajevima:

- a) ako se sazna ili primijeti da je pruga postala neprohodna, ili je saobraćaj ugrožen iz bilo kog razloga;
- b) kada poslije datog signalnog znaka »Stoj« voz produžava vožnju;
- c) kada su iz službenog mjesta odbjegli vozila, ili ako su se otkáčila od voza za vrijeme vožnje;
- d) ako su se čula dva signalna znaka za objavljivanje vožnje vozova iz suprotnih smjerova po istom kolosjeku, odnosno ako su greškom po istom kolosjeku puštena dva voza iz suprotnih smjerova;
- e) ako se poslije odlaska voza, odnosno pružnog vozila, a prije nego što je voz, odnosno pružno vozilo stiglo u susjednu stanicu ili prije nego što je primljen izvještaj da je pružno vozilo skinuto sa kolosjeka, čuo signalni znak za objavljivanje vožnje voza iz suprotnog smjera po istom kolosjeku;
- f) ako se na vozu koji prolazi primijeti kvar ili nedostatak koji bi mogao ugroziti dalju vožnju voza, a ručnim signalima se nije uspio zaustaviti voz; i
- g) ako je prema primljenom signalnom znaku za objavljivanje vožnje voza, voz pušten na zatvoreni kolosjek.

Osim datog signalnog znaka »Opasnost«, željezničkim radnicima telefonom se saopštava kakva je opasnost nastala i koje mjere treba najhitnije preduzeti da se ona otkloni.

U slučaju da je signalni znak »Opasnost« dat zbog odbjeglih vozila, a u njima se nalaze lica ili su vozila natovarena opasnom robom, željeznički radnik koji je dao ovaj signalni znak o ovome telefonom obavještava službena i radna mjesta na odnosnom dijelu pruge.

U slučaju odbjegnuća kola na dvokolosjećnoj pruzi, pored datog signalnog znaka »Opasnost«, službena mjesta se telefonom obavještavaju po kojem su kolosjeku vozila odbjegli, a ako se predviđi da će odbjegli vozila, zbog toga što se ne mogu zaustaviti, preći na drugi međustanični odsjek, signalni znak »Opasnost« daje se i na ovaj međustanični odsjek.

Signalni znak »Opasnost«, ne daje se ako bi se zaustavljanjem vožnje vozova, manevarskih sastava i pružnih vozila opasnost povećala.

Ako se utvrdi da se odbjegli vozila kreću za vozom, signalni znak »Opasnost« daje se samo u slučaju ako se na prolazećem vozu zapazi takav kvar koji bi ugrožavao dalju vožnju voza (prelom osovine ili točka, iskliznuće, požar).

Kada pružni ili saobraćajni radnik primi dva signalna znaka za objavljivanje vožnje iz suprotnih smjerova po istom kolosjeku, mora pretpostaviti da dolaze dva voza u susret jedan drugom, a u ovom slučaju odmah daje signalni znak »Opasnost«, a onda u oba smjera postavlja zaustavni signalni kotur i signalni znak 96a »Stoj«.

Ako je pružni ili saobraćajni radnik dao signalni znak »Opasnost«, pa se poslije tog signalnog znaka čuje signalni znak za objavljivanje vožnje vozova, a smetnja zbog koje je ovaj signalni znak dat nije otklonjena, signalni znak »Opasnost« daje se ponovo.

Nakon otklanjanja smetnji, o tome se obavještava bar jedna od susjednih stanica.

Ako je na dvokolosjećnoj pruzi samo jedan kolosjek postao neprohodan, pružni, odnosno saobraćajni radnik ne daje signalni znak »Opasnost«, već odmah neprohodno mjesto zaštićuje i o tome, na bilo koji način obavještava susjednu stanicu, i to prvenstveno onu iz koje se vozovi otpremaju po neprohodnom kolosjeku.

Kada željeznički radnik sazna da su vozila odbjegli, preduzima sve mjere za zaustavljanje odbjeglih vozila, a ako su odbjegli vozila na pruzi stala ili su zaustavljena, pružni, odnosno saobraćajni radnik ih osigurava da ponovo ne odbjegu i vrši njihovo zaštićivanje i daje signalni znak »Opasnost«, ukoliko ovaj nije dat ranije.

Nakon što se čuo signalni znak »Opasnost«, svi vozovi, kao i sve druge vožnje moraju se odmah zaustaviti, a kada se čuo signalni znak »Opasnost«, a utvrđeno je da je dat sa otvorene pruge na kojoj nema nikakvih vozova, odnosno vozila, znači da je pruga postala neprohodna.

U smjeru iz kojeg se čuo signalni znak »Opasnost«, voz se smije otpremiti tek kada se pouzdano utvrdi da vožnju voza ništa ne ugrožava.

Kada pružni radnik zaustavi voz na otvorenoj pruzi zbog toga što je primio signalni znak »Opasnost«, uzrok o zaustavljanju voza odmah saopštava mašinovođi.

Dati signalni znak 3: »Opasnost« važi dok se na pouzdan način ne utvrdi da je opasnost otklonjena.

Svi signalni znaci zvonovnih signala koji su dati ili primljeni moraju se evidentirati u dnevnik, sa naznakom dana, časa i minuta kada su dati, odnosno primljeni, kao i broj, dan, čas i minut datog, odnosno primljenog fonograma u slučaju otkazivanja signalnog znaka „vožnja voza prema kraju pruge“ ili „vožnja voza prema početku pruge“.

2. Stalni signali

Glavni signali

Član 6

Glavni signali služe za davanje potrebnih naređenja ili saopštenja o zabrani ili dozvoli za dalju vožnju voza.

Kada signalni znaci glavnog signala koji štiti i područje skretnica dozvoljavaju vožnju, oni, po pravilu, jednovremeno pokazuju i kojom se brzinom (redovnom ili ograničenom) smije voziti preko tog područja.

Signalni znaci glavnih signala, kada dozvoljavaju vožnju vozovima, jednovremeno zabranjuju manevarske vožnje.

Signalni znaci glavnih signala koji zabranjuju vožnju vozovima ne zabranjuju manevarske vožnje, a vožnje manevarskih sastava do izvjesnog mjesta na otvorenoj pruzi i njihov povratak sa otvorene pruge, u pogledu važenja signalnih znakova glavnih signala, smatraju se kao vožnje voza.

Signalni znaci glavnih signala moraju biti predsignalisani, osim postojećih izlaznih signala bez predsignala.

Signalni znaci glavnih signala predsignališu se signalnim znacima prethodnog glavnog signala ili signalnim znacima posebnog predsignala.

Kod glavnih signala koji jednovremeno predsignališu i signalne znake narednog glavnog signala, dato izvršenje signalnim znakom naređuje da se ono mora izvršiti kod odnosnog signala, a dato predsignalisanje istim signalnim znakom predsignališe signalne znake koje daje njegov prvi naredni glavni signal.

Glavni signali koji jednovremeno predsignališu i signalne znake narednog glavnog signala, koriste se na prugama sa automatskim pružnim blokom, kao i na ostalim prugama kada se njima predsignališe i naredni glavni signal (zaštitni - ulazni, ulazni - izlazni, zaštitni - izlazni, ulazni - ulazni), a ostali glavni signali čiji signalni znaci nijesu predsignalisani signalnim znacima prethodnog glavnog signala, moraju se predsignalisati signalnim znacima posebno ugrađenih predsignala.

Glavni signali i predsignalni moraju biti u međusobnoj zavisnosti, koja mora biti takva da se predsignal može postaviti da daje signalni znak: »Očekuj 'Slobodno'« i »Očekuj ograničenje brzine« tek kada je glavni signal postavljen da daje odgovarajuće signalne znake za dozvoljenu vožnju, i obratno, da se glavni signal može postaviti na »Stoj« tek kada njegov predsignal pokazuje signalni znak »Očekuj 'Stoj'«, ukoliko zavisnost nije takva da se signalni znaci oba signala istovremeno mijenjaju.

Zaštitni signali na svim međunarodnim i lokalnim prugama javne mreže moraju biti u zavisnosti sa putevima vožnje, a glavni signali koji štite područje skretnica preko kojih je moguće sječenje ili dodirivanje puteva vožnje moraju biti u takvoj međusobnoj zavisnosti da se ne mogu istovremeno postaviti da pokazuju signalne znake koji dozvoljavaju vožnju.

Glavni signali mogu biti svjetlosni ili likovni.

Signalni stubovi glavnih signala koji jednovremeno predsignališu signalne znakove prvog narednog glavnog signala obojeni su sa prednje strane bijelim i crvenim prugama, a glavni signali kojima se ne predsignališu signalni znakovi prvog narednog glavnog signala - bijelim i crnim prugama, a glavni signali kojima se za pojedine pravce predsignališu, za ostale pravce ne predsignališu signalni znakovi prvog narednog glavnog signala - bijelim i vertikalno podjeljenim crveno - crnim prugama, tako da se crne pruge nalaze na strani na kojoj se ne predsignališu signalni znaci prvog narednog glavnog signala.

Ako su signalne ploče glavnih signala ugrađene na mosnu, odnosno polumosnu konstrukciju iznad kolosjeka ili na zid nekog objekta, onda se ne boje djelovati za vješanje i pričvršćivanje signalnih ploča, a stub mosne, odnosno polumosne konstrukcije boji se u skladu sa stavom 12 ovog člana.

Glavnim signalima određene vrste opremaju se stanice, granice odjavnih i blokovnih prostornih odsjeka, rasputnice, mjesta prelaza sa dvokolosječne na jednokolosječnu prugu, mjesta odvajanja industrijskog kolosijeka na otvorenoj pruzi, tovarišta, stajališta na dvokolosječnim prugama koja nemaju perone povezane prolazima ispod ili iznad pruge, ili pristupnim putevima za usmjeravanje putnika na obezbijeđeni putni ili pješački prelaz.

Glavni signali su: ulazni, izlazni, prostorni i zaštitni.

Ulaznim signalom se zabranjuje ili dozvoljava ulazak vozu u stanicu.

Izlaznim signalom se zabranjuje ili dozvoljava vozu izlazak iz stanice ili iz područja nekog drugog službenog mjesta, a izlazni signal koji važi samo za izlazak sa jednog kolosjeka je kolosječni izlazni signal, a onaj koji važi za pojedine grupe ili za sve kolosjake je grupni izlazni signal.

Prostornim signalom se zabranjuje ili dozvoljava vozu ulazak u naredni prostorni odsjek, a jednovremeno on označava i granicu odjavnog odnosno blokovnog prostornog odsjeka.

Zaštitnim signalom zabranjuje se ili dozvoljava vozu prelaz preko rasputnice, mjesta prelaza sa dvokolosječne na jednokolosječnu prugu, tovarišta i transportnog otpremništva, mjesta odvajanja industrijskog kolosijeka, stajališta sa jednim peronom na dvokolosječnoj pruzi.

Ulazni i izlazni signali redovno, a zaštitni signali u izvjesnim slučajevima, štite i područje skretnica.

Glavni signali ugrađeni na staničnom području su stanični glavni signali (ulazni i izlazni), a na otvorenoj pruzi pružni glavni signali (prostorni, zaštitni na rasputnicama, na tovarištima itd.).

Kada glavni signali nijesu ugrađeni na strani kolosjeka određenoj u članu 4 stav 15 ovog pravilnika, već sa suprotne strane kolosjeka, onda se na strani na kojoj po pravilu treba da budu ugrađeni moraju ugraditi upozorivači signala.

Ulazni i zaštitni signali ugrađuju se prema mjesnim prilikama, ali najmanje na 100 m pred ulaznom skretnicom, odnosno pred onom tačkom koju treba zaštititi, a ugrađuju se najmanje na 10 m ispred zateznog stuba izolovanog preklopa kontaktne mreže.

Prilikom ugrađivanja ulaznih, odnosno zaštitnih signala na elektrificiranim prugama mora se voditi računa o rastojanju između ulaznog, odnosno zaštitnog signala i granice manevrisanja, radi ugrađivanja izolovanog preklopa.

U službenim mjestima gdje se ulazni kolosjeci upotrebljavaju pri manevrisanju, ulazni i zaštitni signali moraju se ugraditi najmanje na 50 m ispred signala granice manevrisanja, a ako je pruga ispred ulaznog odnosno zaštitnog signala na dužini od najmanje 2 km u padu od 10‰ i više, odstojanje 100 m povećava se na 200 m, odnosno od 50 m na 100 m.

Ako se ulazni, odnosno zaštitni signal, iz bilo kog razloga mora ugraditi na većoj udaljenosti od tačke koju štiti od udaljenosti utvrđene ovim članom, ona ne smije biti veća od 500 m.

Preko skretničkih područja koja su zaštićena signalima bez predsignala, ili signalima sa predsignalima kod kojih signali nijesu u

zavisnosti sa položajem skretnica, kao i u stanicama bez ulaznih signala, najveća brzina voza zavisi od vrste, konstrukcije i stanja skretnica i može biti najviše 50 km/h.

Izlazni signali ugrađuju se samo u službenim mjestima kod kojih postoji zavisnost puteva vožnje sa signalima i to ispred tačke koju štite (prva izlazna skretnica), pored kolosjeka za koji važe, a grupni izlazni signali pored ili iza posljednjih izlaznih skretnica onih kolosjeka za koje važe.

Prostorni signali ugrađuju se na granicama prostornih odsjeka, a glavni signali ugrađuju se na signalnim stubovima, portalima ili konzolama.

Najmanja daljina vidljivosti glavnih signala čiji se signalni znaci predsignališu, bilo prethodnim glavnim signalom ili posebnim predsignalom, za najveće dopuštene brzine na pruzi iznosi:

- do 50 km/h	100 m,
- 65 km/h	150 m,
- 80 km/h	200 m,
- 100 km/h	250 m,
- 120 km/h	300 m,
- 140 km/h	400 m,
- 160 km/h	500 m.

Kada se vrijednost najveće dopuštene brzine na pruzi nalazi između graničnih vrijednosti brzina iz stava 30 ovog člana, za svaku daljinu vidljivosti najmanja daljina vidljivosti glavnih signala određuje se interpolacijom srazmjerno brzini.

Ako se daljina vidljivosti ne može ostvariti na način iz st. 30 i 31 ovog člana, ugrađuju se ponavljači predsignalisanja.

Glavne svjetlosne signale kod kojih nije obezbijeđena propisana vidljivost, a ispred njih su ugrađeni ponavljači predsignalisanja, ugrađuju se tako da se, prema mjesnim prilikama, omogući što veća daljina vidljivosti.

Kod kolosječnih izlaznih signala uzima se daljina vidljivosti koja odgovara brzini vožnje preko skretnica u pravac, odnosno u skretanje, a kod grupnih izlaznih signala brzini vožnje preko skretnica u pravac, umjesto najveće dopuštene brzine na pruzi.

Pri određivanju mjesta za ugrađivanje glavnog signala daljina vidljivosti određuje se prema mjestu sa kojeg lokomotivsko osoblje može uočiti glavni signal.

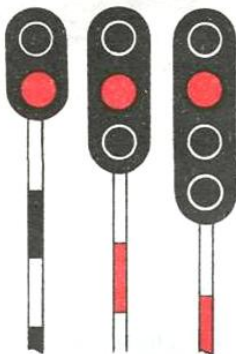
Voz se obavezno zaustavlja ispred glavnog signala koji pokazuje sumnjive ili nejasne signalne znake, kao i ispred neosvijetljenog svjetlosnog glavnog signala, a dalja vožnja od glavnog signala može se nastaviti tek kada glavni signal pokaže signalni znak za dozvoljenu vožnju ili kada se dobije odobrenje iz službenog mjesta koje rukuje, odnosno kontrolnište ovaj signal, a kod likovnih signala, kada se mašinovođa uvjeri da signal pokazuje dnevni signalni znak za dozvoljenu vožnju.

Kod glavnih signala koji pokazuju dvoznačne signalne znakove koriste se mirne ili trepćuće, odnosno mirne i trepćuće obojene svjetlosti.

Signalni znaci glavnih signala koji pokazuju jednoznačne signalne znake daju se obojenim mirnim svjetlostima ili položajem i brojem signalnih ručica, a noću i obojenim mirnim svjetlostima.

Signalni znak 4: »Stoj« označava da je dalja vožnja od signala zabranjena i da se mora stati ispred signala koji pokazuje »Stoj«.

Signalni znak 4: »Stoj«

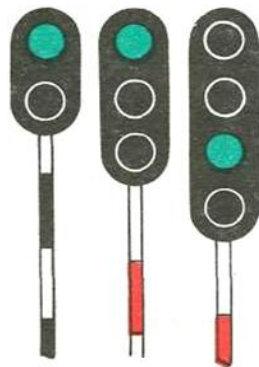

dnevni i noćni znak je

jedna crvena svjetlost (slika 1)

Slika 1

Signalni znak 5a: »Slobodno', očekuj 'Slobodno' ili 'Oprezno'« i Signalni znak 5b: »Slobodno«

dnevni i noćni znak je

jedna zelena mirna svjetlost (slika 2).

Slika 2

Signalni znak 5a: »Slobodno', očekuj 'Slobodno' ili 'Oprezno'« pokazuju svi glavni signali sa dvoznačnim signalnim znacima.

Signalni znak 5a: »Slobodno', očekuj 'Slobodno' ili 'Oprezno'« kod signala koji štite područje skretnica označava da je vožnja iza signala slobodna, da je preko pripadajućeg skretničkog područja vožnja redovnom brzinom, da naredni glavni signal pokazuje »Slobodno« ili »Oprezno« i da brzinu do narednog glavnog signala ne treba smanjivati.

Izuzetno od stava 41 ovog člana, signalni znak 5a: »Slobodno, očekuj 'Slobodno' ili 'Oprezno'« pokazuju izlazni signali u odvojnima stanicama i zaštitni signali na rasputnicama na prugama opremljenim automatskim pružnim blokom i u slučajevima kada se njima dozvoljava izlaz, odnosno prelaz na drugu prugu bez automatskog pružnog bloka, kao i izlazni signali u stanicama koje se kompletno opremaju staničnim relejnim uređajima, a pruga nije opremljena automatskim pružnim blokom, u tom slučaju ovaj signalni znak označava samo da je vožnja iza signala slobodna i da je preko pripadajućeg skretničkog područja vožnja redovnom brzinom.

Signalni stub na koji se postavlja signalni znak iz stava 42 ovog člana je crno-bijele boje.

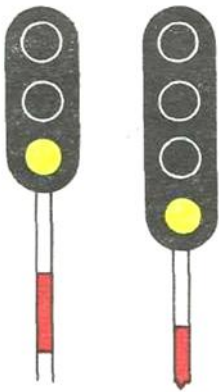
Signalni znak 5a: »Slobodno', očekuj 'Slobodno' ili 'Oprezno'« kod prostornih signala označava da je ulazak u naredni blokovni prostorni odsjek slobodan, da naredni prostorni signal pokazuje »Slobodno« ili »Oprezno« i da brzinu do narednog signala ne treba smanjivati.

Signalni znak 5b: »Slobodno« pokazuju glavni signali sa jednoznačnim signalnim znacima koji štite područje skretnica, a u zavisnosti su sa putevima vožnje, kao i prostorni signali sa ovim signalnim znacima, a signalni znak 5b: »Slobodno« kod signala koji štite područje skretnica označava da je vožnja iza signala slobodna i da je preko pripadajućeg skretničkog područja vožnja redovnom brzinom.

Signalni znak 5b: »Slobodno« kod prostornih signala označava da je ulazak u naredni prostorni odsjek slobodan, a kod ulaznih signala sa jednoznačnim signalnim znacima koji nijesu u zavisnosti sa putevima vožnje označava samo da je ulazak u stanicu slobodan, a ne i brzinu kojom se smije voziti preko područja skretnica.

Signalni znak 6: »Opresno', očekuj 'Stoj'« pokazuju svi glavni signali sa dvoznačnim signalnim znacima.

Signalni znak 6: »Opresno' očekuj 'Stoj'«

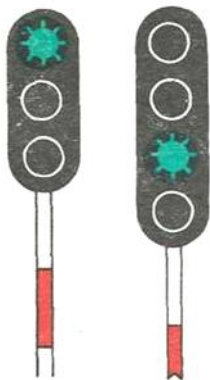
dnevni i noćni znak je

jedna žuta mirna svjetlost (slika 3).

Slika 3

Signalni znak 6: »Opresno', očekuj 'Stoj'« kod signala koji štiti područje skretnica ili naredni blokovni prostorni odsjek, označava da je vožnja iza signala slobodna, da naredni glavni signal pokazuje »Stoj« i da brzinu treba podesiti tako da se voz bezuslovno zaustavi ispred narednog glavnog signala.

Signalni znak 7: »Slobodno' očekuj ograničenje brzine«

dnevni i noćni znak je

jedna zelena trepćuća svjetlost (slika 4).

Slika 4

Signalni znak 7: »Slobodno' očekuj ograničenje brzine« pokazuju glavni signali sa dvoznačnim signalnim znacima koji štite područje skretnica, i to: ulazni, izlazni i zaštitni, kao i prvi prostorni signal ispred ulaznih i zaštitnih signala koji štite područja skretnica.

Signalni znak 7: »Slobodno', očekuj ograničenje brzine« kod signala koji štite područje skretnica ili kod prvog prostornog signala ispred ulaznog ili zaštitnog signala označava da je vožnja iza signala slobodna, da je preko pripadajućeg skretničkog područja vožnja redovnom brzinom, da naredni glavni signal pokazuje ograničenje brzine i da se vožnja mora podesiti tako da se od narednog glavnog signala može voziti ograničenom brzinom.

Signalni znak 8: »Ograničena brzina, očekuj ,Stoj'«

dnevni i noćni znak je

jedna žuta trepćuća svjetlost i ispod nje jedna žuta mirna svjetlost (slika 5).

Slika 5

Signalni znak 8: »Ograničena brzina, očekuj ,Stoj'« pokazuju glavni signali sa dvoznačnim signalnim znacima koji štite područje skretnica.

Signalni znak 8: »Ograničena brzina, očekuj ,Stoj'« označava da je vožnja iza signala slobodna, da je preko pripadajućeg skretničkog područja vožnja ograničenom brzinom, da naredni glavni signal pokazuje »Stoj« i da se vožnja mora podesiti tako da se voz bezuslovno zaustavi ispred narednog glavnog signala.

Signalni znak 9: »Ograničena brzina, očekuj ,Slobodno' ili ,Oprezno'«

dnevni i noćni znak je

jedna žuta trepćuća svjetlost i ispod nje jedna zelena mirna svjetlost (slika 6).

Slika 6

Signalni znak 9: »Ograničena brzina, očekuj ,Slobodno' ili ,Oprezno'« pokazuju glavni signali sa dvoznačnim signalnim znacima koji štite područje skretnica.

Signalni znak 9: »Ograničena brzina, očekuj ,Slobodno' ili ,Oprezno'« označava da je vožnja iza signala slobodna, da je preko pripadajućeg skretničkog područja vožnja ograničenom brzinom i da naredni glavni signal pokazuje »Slobodno'« ili »Oprezno'«.

Izuzetno, signalni znak 9: »Ograničena brzina, očekuj ,Slobodno' ili ,Oprezno'« pokazuju izlazni signali u odvojenim stanicama i zaštitni signali na rasputnicama na prugama opremljenim automatskim pružnim blokom i u slučajevima kada se njima dozvoljava izlaz, odnosno prelaz na drugu prugu bez automatskog pružnog bloka, kao i izlazni signali u stanicama koje se kompletno opremaju staničnim relejnim uređajima, a pruga nije opremljena automatskim pružnim blokom.

U takvom slučaju ovaj signalni znak označava samo da je vožnja iza signala slobodna i da je preko pripadajućeg skretničkog područja vožnja ograničenom brzinom, pri tome se signalni stub boji crno-bijelo.

Signalni znak 10: »Ograničena brzina, očekuj ograničenju brzine«

dnevni i noćni znak je

jedna žuta trepćuća svjetlost i ispod nje jedna zelena trepćuća svjetlost (slika 7).

Slika 7

Signalni znak 10: »Ograničena brzina', očekuj ograničenje brzine« pokazuju glavni signali sa dvoznačnim signalnim znacima koji štite područje skretnica.

Signalni znak 10: »Ograničena brzina', očekuj ograničenje brzine« označava da je vožnja iza signala slobodna, da je preko pripadajućeg skretničkog područja vožnja ograničenom brzinom, da naredni glavni signal pokazuje ograničenje brzine i da se vožnja mora podesiti tako da se od narednog glavnog signala može voziti ograničenom brzinom.

Signalni znak 11: »Ograničena brzina«

dnevni i noćni znak je

jedna zelena mirna svetlost i ispod nje jedna žuta mirna svetlost (slika 8).

Slika 8

Signalni znak 11: »Ograničena brzina« pokazuju glavni signali sa jednoznačnim signalnim znacima koji štite područje skretnica, a u zavisnosti su sa putevima vožnje.

Signalni znak 11: »Ograničena brzina« označava da je vožnja iza signala slobodna i da je preko pripadajućeg skretničkog područja vožnja ograničenom brzinom

Signalni znak 12a: »Oprezan ulazak u stanicu brzinom sa 10 km/h«

dnevni i noćni znak je

jedna crvena svetlost i ispod nje jedna žuta trepćuća svetlost (slika 9).

Slika 9

Signalni znak 12a: »Oprezan ulazak u stanicu brzinom sa 10km/h« pokazuju samo svetlosni ulazni i stanični zaštitni signali koji su opremljeni uređajem za pokazivanje ovog signala.

Signalni znak 12a: »Oprezan ulazak u stanicu brzinom sa 10 km/h« daje se u slučaju kada voz mora ući u stanicu sa naročitom oprežnošću na zauzet kolosjek, na kolosjek koji je do izvjesne tačke prohodan, na kolosjek čiji međik na izlaznoj strani nije slobodan, u slučaju kvara signalno-sigurnosnih uređaja i slično.

Ovim signalnim znakom vozu se dozvoljava ulazak u stanicu brzinom do 10 km/h, tako da se u slučaju nastale potrebe može odmah zaustaviti.

Signalni znak 12a: »Oprezan ulazak u stanicu brzinom sa 10 km/h« za pružni zaštitni signal na rasputnici, znači: »Oprezan prelaz preko rasputnice brzinom sa 10 km/h« .

Sva službena mjesta pruge čiji ulazni (štitni) signali nijesu u zavisnosti sa putevima vožnje označavaju se u knjižici reda vožnje.

Kada se glavnim signalom daju signalni znaci »Ograničena brzina«, kao i predsignalom signalni znak »Očekuj ograničenje brzine«, jednovremeno se mora provjeriti da li se pokazivačima, odnosno pretpokazivačima za brzine signalniše i vrijednost brzine.

Kada glavni signali daju signalni znak »Ograničena brzina« kojom se ograničenom brzinom može voziti preko skretničkog područja označeno je na pokazivaču za brzine ugrađenom kod glavnog signala, a ako kod glavnog signala nije ugrađen pokazivač za brzine, onda se preko pripadajućeg skretničkog područja smije voziti najvećom brzinom od 50 km/h.

Vožnja graničenom brzinom važi za cijelo stanično područje, odnosno do ili od prvog narednog dvoznačnog signala u stanici koji signalniše odgovarajuću brzinu preko pripadajućeg skretničkog područja.

Ograničenom brzinom mora se voziti od prve skretnice skretničkog područja sve dok i posljednje vozilo u vozu ne pređe posljednju skretnicu ovog područja.

Svi glavni signali redovno moraju pokazivati signalni znak 4: »Stoj«, osim u slučajevima kada su:

- zaštitni signali kojima su opremljena mjesta odvajanja industrijskih kolosjeka na otvorenoj pruzi, tovarišta i transportna

otpremišta koji mogu pokazivati kao redovan signalni znak 5b: »Slobodno«;

- prostorni signali na prugama opremljenim automatskim pružnim blokom za smjer za koji postoji privola.

Glavni signali koji imaju redovan signalni znak 4: »Stoj« i čije signalne znake ne mijenja nailazeći voz, već njima rukuje otpravnik vozova, odnosno željeznički radnik koji rukuje signalima, smiju se postaviti tako da daju signalni znak za dozvoljenu vožnju samo kada se očekuje voz za koji je prethodno obezbijeđen put vožnje, odnosno kod prostornih signala kada je naredni prostorni odsjek slobodan, a u stanicama gdje glavnim signalima rukuje skretničko osoblje glavni signal se smije postavljati tako da pokazuje signalni znak za dozvoljenu vožnju samo kada je prethodno obezbijeđen put vožnje i izričitom naređenju otpravnika vozova.

Glavni signal koji pokazuje vozu signalni znak za dozvoljenu vožnju mora se postaviti da pokazuje signalni znak za zabranjenu vožnju, i to:

- ulazni signal koji nije u zavisnosti sa putevima vožnje, kao i prostorni signal odjavnice, kada je voz koji dolazi cijeli prošao pored glavnog signala;
- glavni signal koji je u zavisnosti sa putevima vožnje, a ne postavlja ga automatski prolazeći voz, kada je voz prošao preko svih skretnica koje leže na njegovom putu vožnje.

Kod glavnih signala na prugama sa automatskim pružnim blokom, kao i na prugama bez automatskog pružnog bloka kod stanica osiguranih relejnim signalno-sigurnosnim uređajima, redovan signalni znak 4: »Stoj« postavlja automatski prolazeći voz.

Kada glavni svjetlosni signal ostane neosvijetljen, pored njega se postavlja zaustavni kotur - signalni znak 96a: »Stoj«.

Kod glavnih signala na prugama opremljenim uređajem automatskim pružnim blokom, kao i kod izlaznih signala na prugama opremljenih uređajem međustanične zavisnosti koji su neosvijetljeni, ne postavlja se zaustavni kotur pošto ih štiti pozadnji glavni signal (automatski pokazuje signalni znak 4: »Stoj«).

U slučaju kvara glavnog signala, bez obzira na to da li redovno pokazuje signalni znak za dozvoljenu ili zabranjenu vožnju, a njegov predsignal je ispravan, predsignal se postavlja tako da pokazuje signalni znak 13: »Očekuj ,Stoj'« i u slučaju kada je glavni signal ostao da pokazuje signalni znak za dozvoljenu vožnju.

Predsignali glavnih signala

Član 7

Predsignali služe da sa propisane udaljenosti ispred glavnih signala predsignalisu signalne znake njihovih glavnih signala.

Signalni znakovi glavnog signala mogu se predsignalisati posebno ugrađenim predsignalom ili prethodnim glavnim signalom.

Posebni predsignali se ugrađuju ispred glavnih signala na prugama (djelovima pruge) bez automatskog pružnog bloka, a posebni predsignali ne moraju se ugrađivati na prugama sa automatskim pružnim blokom ako se signalni znaci glavnih signala mogu predsignalisati prethodnim glavnim signalom.

Predsignali glavnih signala su svjetlosni signali, a ugrađuju se ispred glavnih svjetlosnih signala.

Signalni stubovi na kojima su postavljeni predsignali treba da su obojeni sa prednje strane naizmjenično bijelim i crnim prugama jednakih širina.

Posebni predsignali ugrađuju se ispred glavnih signala na daljini zaustavnog puta.

Predsignali se ugrađuju ispred svojih glavnih signala na posebnom signalnom stubu.

Predsignali se ugrađuju na strani kolosjeka određenoj u članu 4 stav 15 ovog pravilnika, na najmanjoj udaljenosti propisanog zaustavnog puta za odnosnu prugu, a može se povećati do 50%, odnosno smanjiti do 5% radi ostvarivanja propisane vidljivosti, izbjegavanja postavljanja u tunelima, korišćenja postojećih signalnih objekata za ugrađivanje predsignala i slično.

Najmanja daljina vidljivosti kod posebnih predsignala za najveće dopuštene brzine mora iznositi:

- do 80 km/h	100 m,
- 100 km/h	150 m,
- 120 km/h	200 m,
- 140 km/h	300 m,
- 160 km/h	400 m.

Kada se vrijednost najveće dozvoljene brzine na pruži nalazi između graničnih vrijednosti brzina iz stava 9 ovog člana, za svaku daljinu vidljivosti, najmanja daljina vidljivosti kod posebnih predsignala određuje se interpolacijom srazmjerno brzini.

Predsignali su: predsignali ulaznih, izlaznih, prostornih ili zaštitnih, staničnih ili pružnih signala, u zavisnosti od toga pred kojom su vrstom glavnih signala ugrađeni.

Predsignalima se daju signalni znaci i danju i noću obojenom mirnom ili trepćućom svjetlošću.

Signalni znak 13: »Očekuj ,Stoj'«

dnevni i noćni znak je

jedna žuta mirna svjetlost (slika 10).

Slika 10

Signalni znak 14: »Očekuj ‚Slobodno‘«

dnevni i noćni znak je
jedna zelena mirna svjetlost (slika 11).

Slika 11

Signalni znak 15: »Očekuj ograničenje brzine«

dnevni i noćni znak je
jedna zelena trepćuća svjetlost (slika 12).

Slika 12

Signalni znak 13: »Očekuj ‚Stoj‘« označava da na putu do glavnog signala vožnju treba podesiti tako da se voz bezuslovno zaustavi ispred glavnog signala koji pokazuje »Stoj«.

Signalni znak 14: »Očekuj ‚Slobodno‘« označava da do glavnog signala ne treba smanjivati brzinu.

Signalni znak 15: »Očekuj ograničenje brzine« označava da se do glavnog signala brzina mora podesiti tako da se preko skretnica pripadajućeg skretničkog područja može voziti propisanom ograničenom brzinom.

Ako se kod predsignala uoče signalni znaci 14: »Očekuj ‚Slobodno‘« ili 15: »Očekuj ograničenje brzine«, a pri približavanju se na glavnom signalu pojavi signalni znak 4: »Stoj«, znači da je zbog iznenada nastale opasnosti za saobraćaj signalni znak promijenjen i moraju se preduzeti sve mjere da se voz što prije zaustavi.

Signalni znaci predsignala moraju odgovarati signalnim znacima njihovog glavnog signala.

Kod predsignala koji predsignalise i signalni znak 11: »Ograničena brzina« može biti ugrađen i pretpokazivač za brzine ako to zahtijeva potreban put za smanjivanje brzine do glavnog signala.

Ako predsignal bez pretpokazivača za brzine pokazuje signalni znak 15: »Očekuj ograničenje brzine«, a njegov glavni signal je bez pokazivača za brzine, od predsignala podešava se vožnja tako da se od glavnog signala koji pokazuje ograničenje brzine, odnosno najkasnije od prve naredne skretnice, vozi se 50 km/h, odnosno brzinom označenom u knjižici reda vožnje.

Kada predsignal bez pretpokazivača za brzine pokazuje signalni znak 15: »Očekuj ograničenje brzine«, a njegov glavni signal ima pokazivač za brzine, od predsignala do glavnog signala brzina se smanjuje i kada se uoči pokazivač za brzine, dalja vožnja se podešava tako da se od glavnog signala koji pokazuje ograničenje brzine, odnosno najkasnije od prve naredne skretnice, vozi brzinom označenom na pokazivaču.

Kada je predsignal glavnog signala u kvaru, a ostao je da pokazuje signalni znak 13: »Očekuj ‚Stoj‘« ostaje u tom položaju i kada je glavni signal ispravan, a ukoliko pokazuje signalni znak 14: »Očekuj ‚Slobodno‘« ili signalni znak 15: »Očekuj ograničenje brzine«, treba ga postaviti tako da pokazuje signalni znak 13: »Očekuj ‚Stoj‘«, a ako nije moguće, onda se na stub predsignala koji je ostao neosvijetljen učvršćuje žuti signalni kotur-signalni znak 97a: »Lagano« ili se vozno osoblje opštim nalogom obavještava o neosvijetljenosti svjetlosnog predsignala.

O neupotrebljivosti predsignala zbog kvara vozno osoblje se obavještava opštim nalogom samo u slučaju ako je ostao da pokazuje signalni znak 14: »Očekuj ‚Slobodno‘« ili 15: »Očekuj ograničenje brzine«, ili je predsignal ostao neosvijetljen, a na njega nije pričvršćen žuti signalni kotur.

Ako je predsignal neosvijetljen, postupa se kao da ovi predsignalni daju signalni znak 13: »Očekuj ‚Stoj‘«.

Ponavljači predsignalisanja

Član 8

Ponavljači predsignalisanja služe da ponove signalne znake predsignalisanja onog glavnog signala koji predsignalise signalne znake prvog narednog glavnog signala, odnosno da ponove signalne znake posebnog svjetlosnog predsignala.

Ponavljači predsignalisanja su u zavisnosti sa signalnim znacima narednog glavnog signala i predsignalisu ih kada predsignal promijeni svoj signalni znak prolaskom voza pored predsignala.

Ponavljači predsignalisanja ugrađuju se ispred glavnih svjetlosnih signala kod kojih nije postignuta propisana daljina vidljivosti.

Stubovi ponavljača predsignalisanja obojeni su sa prednje strane, naizmjenično, bijelim i crnim prugama jednake širine.

Ponavljači predsignalisanja ugrađuju se na istoj strani na kojoj se nalaze i glavni signali.

Ponavljači predsignalisanja ugrađuju se ispred ulaznih, prostornih i pružnih zaštitnih signala na oko 400 m, ali najmanje na propisanoj daljini vidljivosti glavnog signala.

Ispred izlaznih i staničnih zaštitnih signala, ponavljači predsignala ugrađuju se prema mjesnim prilikama, s tim da im se obezbijedi propisana vidljivost.

Daljina vidljivosti propisana za predsignale važi u svemu i za ponavljače predsignalisanja, a za ponavljače predsignalisanja ugrađene na kolosjecima na koje se ulazi vožnjom u skretanje, u pogledu daljine vidljivosti, umjesto najveće dopuštene brzine na pruži, uzima se ograničena brzina za vožnju u skretanje.

Kod ponavljača predsignalisanja, za davanje signalnih znakova koriste se iste mirne i trepćuće obojene svjetlosti kao kod signala čije signalne znakove ponavlja, kao i jedna mliječno bijela mirna svjetlost, kojom se označava ponavljač predsignalisanja.

Signalni znak 16: »Glavni signal pokazuje ‚Stoj‘«

dnevni i noćni znak je

jedna žuta mirna i ispod nje jedna mliječno bijela mirna svjetlost (slika 13).

Slika 13

Signalni znak 17: »Glavni signal pokazuje ‚Slobodno‘«

dnevni i noćni znak je

jedna zelena mirna i ispod nje jedna mliječno bijela mirna svjetlost (slika 14).

Slika 14

Signalni znak 18: »Glavni signal pokazuje ograničenje brzine«

dnevni i noćni znak je

jedna zelena trepćuća svjetlost i ispod nje jedna mliječno bijela mirna svjetlost (slika 15).

Slika 15

Ako se kod nekog glavnog signala, odnosno kod posebnog svjetlosnog predsignala primi signalni znak kojim je za naredni glavni signal predsignalisano: »Očekuj ‚Slobodno‘« ili »Očekuj ograničenje brzine«, pa se pri približavanju ponavljaču predsignalisanja uoči signalni znak 16: »Glavni signal pokazuje ‚Stoj‘«, to znači da je zbog iznenada nastale opasnosti promijenjen signalni znak glavnog signala i da se moraju preduzeti sve mjere kako bi se voz što prije mogao zaustaviti, i to po mogućnosti ispred glavnog signala, a ako je ponavljač predsignalisanja neosvijetljen, ili daje samo mliječno bijelu svjetlost, smatra se kao da daje signalni znak 16: »Glavni signal pokazuje ‚Stoj‘«.

Dopunski signali glavnih signala i predsignala

Član 9

Dopunskim signalima glavnih signala i predsignala upotpunjuje se i bliže određuje namjena glavnih signala i predsignala.

Dopunski signali glavnih signala i predsignala su: pokazivač za pravac, kolosjek i brzine i pretpokazivač za pravac i brzine, predsignalne opomenice, objavnice glavnih signala i predsignala, upozorivači glavnih signala i predsignala i granični kolosječni signali.

Pokazivači, odnosno pretpokazivači iz stava 2 ovog člana ugrađuju se ispod signalne ploče glavnog signala, odnosno predsignala na signalnom stubu, a u slučaju da ne postoji mogućnost za takav način ugranje osim pokazivača i pretpokazivača za brzine, ugrađuju se na posebnom stubu, na način da se mogu vidjeti sa propisane daljine vidljivosti.

Kada je glavni signal ugrađen iznad kolosjeka za koji važi, ili na mosnoj ili polumosnoj konstrukciji, pokazivač i pretpokazivač mogu se ugraditi i iznad signalne ploče.

Pokazivači i pretpokazivači za pravac i pokazivači za kolosijek Član 10

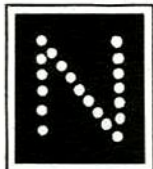
Pokazivačima za pravac dopunjuju se signalni znaci glavnih signala kada dozvoljavaju vožnju, tako da pokazuju za koju je prugu ili za koje stanično područje dozvoljena vožnja.

Na rasputnicama i u odvojnim stanicama, prema potrebi glavni signali mogu imati i pokazivače za svaki pravac.

Pokazivačima za kolosjek dopunjuju se signalni znaci grupnih izlaznih signala, prema potrebi i pokazuju sa kog je kolosjeka dozvoljen izlaz vozu.

Ako su kolosjeci sa kojih izlaze vozovi opremljeni manevarskim signalima za zaštitu kolosječnog puta, grupni izlazni signali se ne opremaju pokazivačima za kolosjek.

Signalni znak 19a: »Dozvoljena vožnja za...«
(pravac označava početno slovo pruge - stanice)

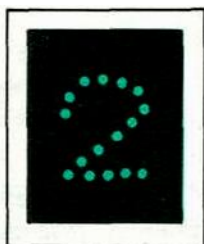

Postavlja se na crnoj četvorougonoj ploči početno slovo naziva krajnje stanice ili druge značajnije stanice na pruzi, odnosno naziva staničnog područja, dato svjetlećim bijelim slovom ili slovom ispisanim bijelom reflektujućom bojom (slika 16).

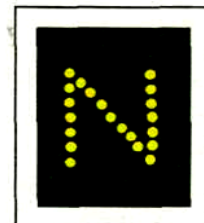
Slika 16

Signalni znak 20: »Dozvoljena vožnja sakolosijeka«

Slika 17

Postavlja se na crnoj četvorougonoj ploči svjetleća arapska brojka kolosjeka sa kojeg je postavljen put vožnje, data zelenim sijalicama (slika 17).

Slika 18

Kod glavnih signala opremljenih pokazivačima za pravac, za dalju vožnju mjerodavan je i signalni znak koji pokazuje pokazivač. Kod grupnog izlaznog signala opremljenog pokazivačem kolosjeka za izlazak iz stanice mjerodavan je i signalni znak koji pokazuje pokazivač.

Prema potrebi, s obzirom na prolaske vozova bez zadržavanja, mogu se ugraditi pretpokazivači za pravac.

Pretpokazivač za pravac ugrađuje se u stanicama na ulaznom signalu, a kod rasputnica na prugama sa automatskim pružnim blokom na prvom prostornom signalu ispred zaštitnog signala, odnosno na predsignalu na prugama bez automatskog pružnog bloka.

Pretpokazivač za pravac treba da je istog oblika kao i pokazivač, s tim što je signalni znak žute boje (slika 18).

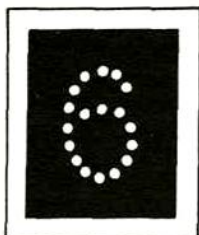
Pretpokazivač za pravac pokazuje signalni znak 19b: »Očekuj vožnju za...« i predsignalizuje signalni znak 19a: »Dozvoljena vožnja za...«.

Daljina vidljivosti pokazivača i pretpokazivača za pravac i pokazivača za kolosjek mora da odgovara polovini propisane daljine vidljivosti glavnog signala, odnosno predsignala.

Pokazivači i pretpokazivači za brzine Član 11

Pokazivač za brzine pokazuje kojom se brzinom smije voziti preko područja skretnica kada glavni signal dozvoljava dalju vožnju ograničenom brzinom, ako je brzina veća ili manja od 50 km/h.

Signalni znak 21a: »Voziti ograničenom brzinom od.....km/h«

Signalni znak 21a: »Voziti ograničenom brzinom od.....km/h« je svjetleća bijela brojka na crnoj pravougaonoj ploči (slika 19)

Slika 19

Brojku na pokazivaču, odnosno pretpokazivaču za brzine množiti sa 10 da bi se dobila vrijednost brzine.

Osim u slučaju datom u stavu 1 ovog člana, pokazivač za brzine ugrađuje se, kada se mora označiti ograničena brzina i to:

- za ulazak na glavne slijepo kolosjeke, kao i za ulazak na glavne kolosjeke podijeljene na ograničene odsjeke puta vožnje u slučaju prijema voza na prvi odsjek podijeljenog kolosjeka u smjeru kretanja voza, kada je obezbijeđen put pretrčavanja od najmanje 50 m, kao i u slučaju kada teretni vozovi ulaze na glavne kolosjeke kada im na izlaznoj strani nije stalno obezbijeđen put pretrčavanja od najmanje 50 m - na 30 km/h;
- za ulazak na glavne kolosjeke podijeljene na ograničene odsjeke puta vožnje u slučaju prijema voza na prvi odsjek podijeljenog kolosjeka u smjeru kretanja voza, kada nije obezbijeđen put pretrčavanja od najmanje 50 m - na 10 km/h.

Pokazivači za brzine ne ugrađuju se ispred službenih mjesta čiji su prijemni kolosjeci podijeljeni graničnim signalima iz tehničkih razloga, a ne zbog omogućavanja prijema dva voza na isti kolosjek, ako je odstojanje od ulaznog do graničnog signala jednako ili veće dužini zaustavnog puta na datoj pruzi i ako se kod prijema voza na prvi dio podijeljenog kolosjeka uređajima kontroliše oslobođenost drugog dijela kolosjeka u smjeru kretanja voza.

Pri ograničavanju brzine na 10 km/h kod predsignala, odnosno kod prvog prostornog signala ispred glavnog signala na kojem je ugrađen pokazivač brzine, ugrađuje se pretpokazivač za brzine, a kada je brzina veća od 10 km/h pretpokazivač za brzine se ugrađuje samo ako za to postoje opravdani razlozi (mala vidljivost signala, mala udaljenost signala od skretnica i sl.).

Pretpokazivač za brzine je istog oblika kao i pokazivač za brzine, osim što je signalni znak žute boje (slika 20).

Slika 20

Pretpokazivač za brzine pokazuje signalni znak 21b: »Očekuj ograničenje brzine od....km/h« i predsignalizuje signalni znak 21a: »Voziti ograničenom brzinom od km/h...«.

Daljina vidljivosti pokazivača, odnosno pretpokazivača za brzine mora odgovarati polovini propisane daljine vidljivosti glavnog signala, odnosno predsignala.

Granični kolosječni signali

Član 12

Granični kolosječni signali pokazuju da li je vožnja vozovima i manevarskim vožnjama dozvoljena ili zabranjena.

Granični kolosječni signali služe:

- za podjelu glavnog kolosjeka na ograničene odsjeke puta vožnje, ili za označavanje kraja glavnog kolosjeka koji nije opremljen glavnim signalom;
- za označavanje kraja slijepog kolosjeka (grudobrana).

Graničnim kolosječnim signalima mogu se označavati mjesta na kojima se voz mora zaustaviti kada nedostaje put pretrčavanja zbog redovnog manevrisanja na izlaznoj strani službenog mjesta, mjesta prelaza iz jednog staničnog parka u drugi, granice područja stanice i depoa i mjesta prelaza sa sporednog na glavni kolosjek i obratno, a mogu služiti i za zaštitu skretnice ili skretničkog područja u stanici.

Granični kolosječni signali su svjetlosni, osim graničnih signala za označavanje kraja slijepog kolosjeka koji su likovni.

Stubovi graničnih kolosječnih signala obojeni su sa prednje strane, naizmjenično, bijelim i crnim prugama jednakih širina.

Signalni znak 25: »Vožnja zabranjena«

Slika 21

Za svjetlosne signale

dnevni i noćni znak su dvije crvene svjetlosti postavljene vodoravno (slika 21).

Slika 22

Kod likovnih signala:

- dnevni znak je vodoravna crna pruga na bijelom okruglom polju sa crnim rubom (slika 22);
- noćni znak je dnevni znak osvijetljen (slika 23).

Slika 23

Signalni znak 26: »Vožnja dozvoljena«

Kod svjetlosnih signala: dnevni i noćni znak su dvije mlječnobijele mirne svjetlosti koso postavljene slijeva nadesno (slika 24).

Kod likovnih signala ovaj signalni znak se ne daje.

Slika 24

Svjetlosni granični kolosiječni signali ugrađuju se na granici odsjeka ograničenog puta vožnje, ispred međika glavnog kolosjeka na kojem redovno vozi. Likovni granični kolosiječni signali ugrađuju se na grudobranu samo kod slijepih kolosjeka koji služe za prijem vozova.

Redovni signalni znak je signalni znak 25: »Vožnja zabranjena«.

Signalni znak 25: »Vožnja zabranjena« kod svjetlosnog signala naređuje da je vožnja vozova ili manevarska vožnja dalje od signala zabranjena, a kod likovnog označava da je kraj slijepog kolosjeka.

Signalni znak 26: »Vožnja dozvoljena« dozvoljava vožnju mašinovođi nepratećih lokomotiva ili manevarskom sastavu do narednog signala za zaštitu kolosječnog puta ili do kola na kolosjeku, signalnim znakom 26: »Vožnja dozvoljena« se ne može narediti polazak voza.

Svjetlosni granični kolosiječni signali na glavnom kolosjeku koje voz smije da prođe bez zaustavljanja u obezbijeđenom putu vožnje voza mora pokazivati signalni znak 26: »Vožnja dozvoljena«, a granični kolosiječni signali na susjednim kolosjecima sa kojih se može ugroziti obezbijeđen put vožnje voza moraju pokazivati signalni znak 25: »Vožnja zabranjena«.

Za lokomotivske vožnje bez pratioca signalni znak 26: »Vožnja dozvoljena« važi za mašinovođu kao dozvola za dalju vožnju samo onda ako je pred tim signalom zaustavljen signalnim znakom 25: »Vožnja zabranjena«, ili je pri približavanju signalu vidio signalni znak 25: »Vožnja zabranjena«, a primjenjuje se i na manevarski odred koji prati manevarski sastav ili same manevarske lokomotive.

Signalni znak 26: »Vožnja dozvoljena« za manevarski odred, odnosno staničnog pratioca važi kao dozvola za davanje naređenja za pokretanje same lokomotive, skupine lokomotiva, odnosno manevarskog sastava.

Ako pred graničnim kolosječnim signalom stoji više samih nezakvačenih lokomotiva, ili više skupina zakvačenih lokomotiva bez staničnog pratioca, odnosno više samostalnih manevarskih sastava koje prati manevarski odred, prvi dati signalni znak 26: »Vožnja dozvoljena« važi kao dozvola za vožnju samo za prvu lokomotivu ili prvu skupinu lokomotiva, odnosno za prvi samostalni manevarski sastav, a sljedeća lokomotiva, odnosno skupina lokomotiva ili sljedeći manevarski sastav mora čekati da se ponovo pokaže, poslije signalnog znaka 25: »Vožnja zabranjena«, novi signalni znak 26: »Vožnja dozvoljena«.

Ako se na signalu pojavi signalni znak 25: »Vožnja zabranjena« prije nego što manevarski sastav prođe ovaj signal, signalni znak 25 objavljuje da je odobrenje za vožnju opozvano.

Likovni granični kolosiječni signali noću se osvijetljavaju ukoliko stanični prostor oko njih nije osvijetljen.

Svjetlosni granični kolosiječni signali gase se kada se ne očekuje voz ili se ne manevriše, u skladu sa poslovnim redom stanice.

Kada je granični kolosiječni signal u kvaru ili pokazuje sumnjive ili nepropisne signalne znake, postavlja se tako da daje signalni znak 25: »Vožnja zabranjena«, a ako je svjetlosni granični kolosiječni signal neosvijetljen, znači da je vožnja zabranjena, i noću se mora osvijetliti signalnom svjetiljkom sa crvenom svjetlošću.

Kod svjetlosnog graničnog kolosječnog signala koji je u kvaru vožnja vozu se dozvoljava ručnim signalom »Naprijed« ukoliko je vozno osoblje prethodno obaviješteno opštim nalogom, a ako vozno osoblje nije obaviješteno, voz se mora zaustaviti ispred signala, a dalju vožnju može nastaviti po usmenoj dozvoli izaslanog radnika ili nakon dozvole koju je telefonom dao otpravnik vozova.

O kvaru svjetlosnog graničnog kolosječnog signala dokazno se obavještava manevarsko i skretničko osoblje, i to jedanput u toku smjene, a za svaku manevarsku vožnju preko mjesta gdje je ugrađen ovaj signal koji je u kvaru mora se tražiti dozvola (usmeno, telefonom ili drugim telekomunikacionim sredstvima) od otpravnika vozova.

Graničnim kolosječnim signalima mora se obezbijediti vidljivost sa daljine od najmanje 100 m.

Manevarski signali

Član 13

Manevarski signali služe za zaštitu puta vožnje vozova od manevarskih vožnji i za obezbjeđenje i zaštitu manevarskih puteva vožnje, za zaštićivanje jednog manevarskog rejona od manevarskih vožnji drugog manevarskog rejona, za označavanje položaja iskliznice, kolobrana, okretnice i prenosnice, za sporazumijevanje pri manevrisanju na spuštalicama i za označavanje mjesta do kojeg je dozvoljeno redovno manevrisanje.

Manevarski signali mogu biti likovni i svjetlosni.

Manevarski signali su:

- manevarski signali za zaštitu kolosječnog puta;
- rejonski manevarski signali;
- signali na iskliznicama, kolobranima, okretnicama i prenosnicama;
- manevarski signali na spuštalicama;
- granica manevrisanja.

Vidljivost manevarskih signala određuje se prema mjesnim prilikama svake stanice.

Manevarski signali za zaštitu kolosječnog puta

Član 14

Manevarski signali za zaštitu kolosječnog puta pokazuju da li je iza toga signala vožnja dozvoljena, odnosno zabranjena.

Manevarski signali za zaštitu kolosječnog puta obojeni su sa prednje strane crno, a sa zadnje crno - žutim kosim prugama.

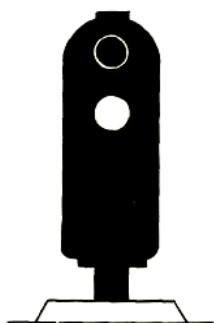
Signalni znak 27: »Manevrisanje zabranjeno«

Slika 25

dnevni i noćni znak je jedna crvena svjetlost (slika 25).

Signalni znak 28: »Manevrisanje slobodno«

Slika 26

dnevni i noćni znak je jedna bijela mirna svjetlost (slika 26).

Manevarski signali za zaštitu kolosječnog puta su svjetlosni i moraju biti u zavisnosti sa skretnicama, a ugrađuju se za svaki kolosijek desno ispred izolovanog sastava odnosno skretnice, a prema potrebi mogu se ugraditi u podnožju stuba izlaznog signala.

Ako nastane potreba da se manevarski signal za zaštitu kolosječnog puta postavi na visokom signalnom stubu na mjestu gdje nema glavnog signala i granični kolosječni signal postavlja se na visokom signalnom stubu.

Redovan signalni znak manevarskog signala za zaštitu kolosječnog puta je signalni znak 27: »Manevrisanje zabranjeno«.

Signalni znak 27: »Manevrisanje zabranjeno« naređuje da je dalja vožnja od ovog signala zabranjena.

Signalni znak 28: »Manevrisanje slobodno« dozvoljava manevarskom osoblju, odnosno mašinovođi nepraćene lokomotive vožnju do narednog manevarskog signala, odnosno do signalnog znaka 37: »Granica manevarskih vožnji«, ili do kola na kolosjeku, i njime se ne može naređivati polazak voza.

Signalni znak 28: »Manevrisanje slobodno« dat manevarskim signalom kod izlaznog signala važi za manevarske vožnje samo ukoliko glavni signal pokazuje signalni znak 4: »Stoj«.

U obezbijeđenom putu vožnje voza svi manevarski signali za zaštitu kolosječnog puta moraju pokazivati signalni znak 28: »Manevrisanje slobodno«.

Na susjednim kolosjecima sa kojih se može ugroziti put vožnje vozu ovi signali moraju pokazivati signalni znak 27: »Manevrisanje zabranjeno«.

Ako se pred manevarskim signalom za zaštitu kolosječnog puta koji pokazuje signalni znak 27: »Manevrisanje zabranjeno« nalazi ili mu se približava više nezakvačenih samih lokomotiva ili više skupina zakvačenih lokomotiva bez staničnog pratioca, odnosno više samostalnih manevarskih sastava praćenih manevarskim odredima koji treba da otpočnu vožnju, onda prvi dati signalni znak 28: »Manevrisanje slobodno« važi kao dozvola za vožnju samo za prvu lokomotivu, ili prvu skupinu lokomotiva, odnosno za prvi manevarski sastav.

Sljedeća lokomotiva, skupina lokomotiva ili manevarski sastav moraju čekati da se ponovo pokaže signalni znak 27: »Manevrisanje zabranjeno«, pa zatim novi signalni znak 28: »Manevrisanje slobodno«.

Dalja vožnja od ovog signala reguliše se signalnim znacima narednih manevarskih signala za zaštitu kolosječnog puta na manevarskom putu vožnje i nije uslovljena prethodnim pojavljivanjem signalnog znaka 27: »Manevrisanje zabranjeno«.

Signalni znak 28: »Manevrisanje slobodno« za lokomotivske vožnje bez staničnog pratioca važi za mašinovođu kao dozvola za dalju vožnju, a za manevarski odred, odnosno staničnog pratioca, kao dozvola za davanje naređenja za pokretanje same lokomotive, skupine lokomotiva, odnosno manevarskog sastava.

Kada se vozu dozvoljava ulazak u stanicu signalnim znakom 12a: »Oprezan ulazak u stanicu sa 10 km/h«, manevarski signali za zaštitu kolosječnog puta u putu vožnje voza moraju pokazivati signalni znak 28: »Manevrisanje slobodno«.

U slučaju kada je manevarski signal za zaštitu kolosječnog puta u kvaru ili pokazuje sumnjive ili neispravne signalne znake, mora se postaviti tako da pokazuje signalni znak 27: »Manevrisanje zabranjeno«, a ako je signal neosvijetljen, znači da je manevrisanje zabranjeno i noću se osvijetljava crvenom svjetlošću.

Za dalju vožnju od signala primjenjuju se odredbe člana 12 st. 19 i 20 ovog pravilnika.

O kvaru manevarskog signala za zaštitu kolosječnog puta dokazno se obavještava manevarsko i skretničko osoblje, i to jedanput u toku smjene.

Rejonski manevarski signali

Član 15

Rejonski manevarski signali pokazuju da li je manevarisanje dopušteno ili zabranjeno.

Rejonski manevarski signali koriste se, po pravilu, za zaštitu jednog manevarskog rejona od drugog, jedne ranžirne grupe kolosjeka od druge, za zaštitu prijemne i otpremne grupe kolosjeka ili prijemno - otpremne grupe kolosjeka od ranžirne grupe kolosjeka prilikom manevarisanja.

Rejonski manevarski signali mogu biti likovni ili svjetlosni i ugrađuju se neposredno pored kolosjeka na granicama rejona koje štite. Signalni stubovi rejonskih manevarskih signala obojeni su sa prednje strane, naizmjenično, bijelim i plavim prugama jednakih širina. Signalna ploča kod likovnih signala je četvorougaona i obojena je plavom bojom sa bijelim rubom.

Signalni znak 29: »Manevarisanje zabranjeno«

Slika 27

Kod svjetlosnih signala dnevni i noćni znak je jedna plava svjetlost (slika 27).

Slika 28

Kod likovnih signala

- dnevni znak je četvorougaona plavo - bijela signalna ploča u uspravnom položaju (slika 28),
- noćni znak je jedna plava svjetlost pored dnevnog znaka (slika 29).

Slika 29

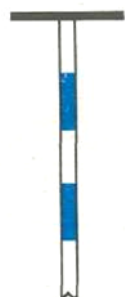
Signalni znak 30: »Manevarisanje slobodno«

Slika 30

Kod svjetlosnih signala

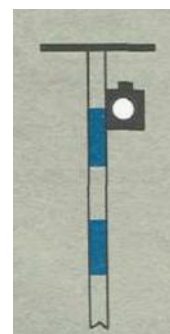
dnevni i noćni znak je jedna mliječno bijela svjetlost (slika 30).

Slika 31

Kod likovnih signala:

- dnevni znak je četvorougaona plavo - bijela signalna ploča u vodoravnom položaju (slika 31);
- noćni znak je jedna mliječno bijela svjetlost pored dnevnog znaka (slika 32).

Slika 32

Signalni znaci 29: »Manevrisanje zabranjeno« i 30: »Manevrisanje slobodno« važe samo za manevarske vožnje, a ne i za vožnje vozova.

Rejonski manevarski signali mogu pokazivati signalne znake u jednom ili u oba smjera, ako je zaštita potrebna.

Kod rejonskog manevarskog signala signalni znak 29: »Manevrisanje zabranjeno« označava zabranu manevarske vožnje dalje od signala, a signalni znak 30: »Manevrisanje slobodno« označava da je manevriranje slobodno dalje od ugrađenog rejonskog manevarskog signala.

Redovan signalni znak rejonskog manevarskog signala je signalni znak 29: »Manevrisanje zabranjeno«.

Ako kod likovnog rejonskog manevarskog signala nastane kvar, postavlja se u položaj da pokazuje signalni znak 29: »Manevrisanje zabranjeno«.

Kada su svjetlosni rejonski manevarski signali u kvaru, postavljaju se da pokazuju signalni znak 29: »Manevrisanje zabranjeno« ili ugasi.

U slučaju da je likovni rejonski manevarski signal noću, a svjetlosni i danju i noću neosvijetljen, smatra se kao da pokazuje signalni znak 29: »Manevrisanje zabranjeno«.

Kada su rejonski manevarski signali u kvaru, za dozvoljenu manevarsku vožnju kod samog signala daju se odgovarajući ručni signali.

O kvaru rejonskog manevarskog signala mora se obavijestiti manevarsko i skretničko osoblje, jedanput u toku smjene.

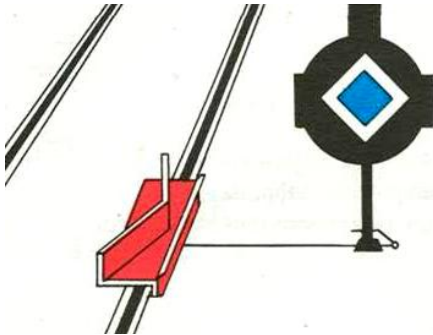
Signali na iskliznicama, kolobranima, okretnicama i prenosnicama

Član 16

Signali na iskliznicama, kolobranima, okretnicama i prenosnicama označavaju mjesto i položaj ovih postrojenja i pokazuju da li je manevriranje preko ovih mjesta dozvoljeno ili zabranjeno.

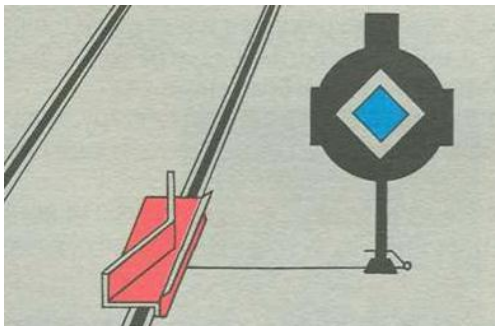
Signali iz stava 1 ovog člana su likovni.

Signalni znak 31: "Manevrisanje zabranjeno"

Slika 33

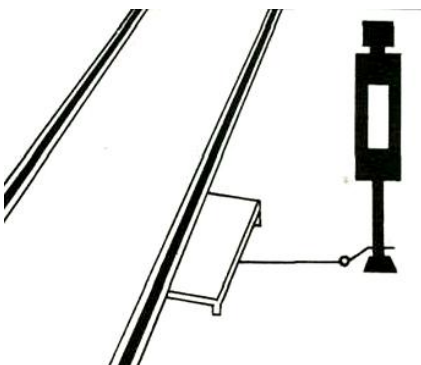
dnevni znak je četvorougona plava signalna ploča sa bijelim rubom u uspravnom položaju u jednom ili u oba smjera vožnje (slika 33);

noćni znak je plava svjetlost u jednom ili u oba smjera vožnje (slika 34).

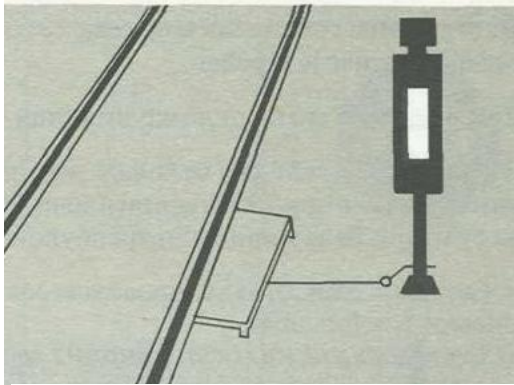
Slika 34

Signalni znak 32: »Manevrisanje slobodno«

Slika 35

dnevni znak je bijeli uspravni pravougaonik na crnoj osnovi u jednom ili u oba smjera vožnje (slika 35);

noćni znak je mliječno bijela svjetlost u jednom ili u oba smjera vožnje (slika 36).

Slika 36

Redovan signalni znak signala na iskliznici, kolobranu, okretnici i prenosnici je signalni znak 31: »Manevrisanje zabranjeno«.

Kada su signali na iskliznicama, kolobranima, okretnicama i prenosnicama u kvaru, moraju se postaviti tako da pokazuju signalni znak 31: »Manevrisanje zabranjeno«.

Manevarski signali na spuštalici

Član 17

Manevarski signali na spuštalici služe da se njima naređuje brže ili sporije guranje kola na grbini spuštalice, da se prekine guranje, ili da se manevarski sastav zaustavi i udalji sa spuštalice.

Manevarski signali na spuštalici ugrađuju se, po pravilu, na vrhu grbine sa desne strane kolosjeka u smjeru guranja, a njihovi stubovi su obojeni sa prednje strane bijelim i plavim prugama jednakih širina.

Ako je više manevarskih signala na spuštalici ugrađeno naporedo za više grbinskih kolosjeka, svaki signal važi samo za kolosjek pored kojeg je ugrađen.

Manevarski signali na spuštalici su svjetlosni.

Signalni znaci daju se bijelim mirmim ili trepćućim svjetlostima u nizu na crnoj signalnoj ploči, a nizovi svjetlosti obrazovani su iz tri bijele mirne ili trepćuće svjetlosti.

Signalni znak 33: »Guranje zabranjeno«

dnevni i noćni znak je jedan vodoravni niz bijelih mirmih svjetlosti (slika 37).

Slika 37

Signalni znak 34: »Gurati lagano«

dnevni i noćni znak je jedan vertikalni niz bijelih mirmih svjetlosti (slika 38).

Slika 38

Signalni znak 35: »Gurati brže«

dnevni i noćni znak je jedan vertikalni niz bijelih trepćućih svjetlosti (slika 39).

Slika 39

Signalni znak 36: »Natrag«

dnevni i noćni znak je jedan vodoravni niz bijelih trepćućih svjetlosti (slika 40).

Slika 40

Brzina kretanja manevarskog sastava kod signalnog znaka 34: »Gurati lagano« i 35: »Gurati brže« propisuje se uputstvom za rad na spuštalici odnosno ranžirne stanice, a signalni znak 36: »Natrag« naređuje da se manevarski sastav zaustavi i da se udalji od grbine (za preuzimanje novog manevarskog sastava i dr.)

Prema potrebi, ispred manevarskog signala na spuštalici mogu se ugraditi, pored kolosjeka koji vode ka grbini na spuštalici, ponavljači manevarskog signala na spuštalici, a ponavljači pokazuju iste signalne znake kao manevarski signal na spuštalici.

Na signalnom stubu manevarskog signala na spuštalici može se, po potrebi, ugraditi zvono ili truba, kojima se oglašava promjena signalnih znakova.

Spuštalice se ne moraju opremiti manevarskim signalima na spuštalici kada se naređenja koja se daju signalnim znacima ovih manevarskih signala mogu davati preko zvučnika ili na neki drugi pouzdan način.

Signal granica manevrisanja

Član 18

Signal granica manevrisanja pokazuje mjesto do kojeg se smiju obavljati manevarske vožnje.

Signalni znak 37: »Granica manevarskih vožnji«:

je stub obojen, naizmjenično, plavo - bijelim prugama (slika 41)

Slika 41

Signalni znak 37: »Granica manevarskih vožnji« označava mjesto do kojeg se obavljaju manevarske vožnje iz stanice prema otvorenoj pruzi, ili iz područja stanice prema području ložionice (depoa), ili obratno.

Signal granica manevrisanja ugrađuje se u stanicama između prve ulazne skretnice i ulaznog, odnosno staničnog zaštitnog signala na mjestu do kojeg se obično obavlja manevrisanje i to kod ulaznog i staničnog zaštitnog signala sa predsignalom na najmanjoj udaljenosti od 50m, odnosno staničnog zaštitnog signala, a kod ulaznog i staničnog zaštitnog signala bez predsignala, odnosno kod štinitnog signala, na polovini puta između prve ulazne skretnice i ulaznog, staničnog zaštitnog, odnosno štinitnog signala.

Na jednokolosječnim prugama signal granica manevrisanja ugrađuje se sa desne strane kolosjeka u smjeru izlaska iz stanice, a na dvokolosječnim prugama spolja uz ulazni kolosjek, a na dvokolosječnim prugama sa obostranim saobraćajem sa spoljne strane oba kolosjeka.

Na elektrificiranim prugama, pri određivanju mjesta za ugrađivanje signala granice manevrisanja, mora se voditi računa još i o rastojanju između ulaznog, odnosno staničnog zaštitnog signala i ovog signala, radi ugrađivanja izolovanog preklopa.

Signal granica manevrisanja ugrađuje se najmanje na 10 m od prvog preklopnog stuba izolovanog preklopa kontaktne mreže prema ulaznoj skretnici, a ukoliko sekcioni izolator, odnosno neutralna sekcija obavlja funkciju izolovanog preklopa, onda se signal granica manevrisanja ugrađuje najmanje na 10 m od njega prema ulaznoj skretnici.

Između područja stanice i ložionice (depoa) signal granica manevrisanja ugrađuje se ako nije ugrađen granični kolosječni signal, i to na samoj granici između ovih područja.

Signal granica manevrisanja noću se ne osvjetljava.

Signali na kolskim vagama

Član 19

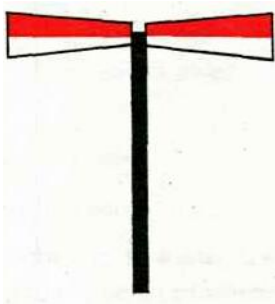
Signali na kolskoj vagi pokazuju signalne znake kojima se dozvoljava ili zabranjuje vožnja preko kolske vage.

Signalni znak 38: »Prelaz zabranjen«

Slika 42

kod svjetlosnih signala dnevni i noćni znak je jedno crveno svjetlo u oba smjera vožnje (slika 42).

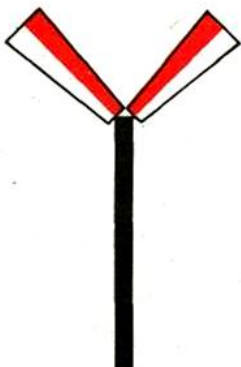

kod likovnih signala dnevni i noćni znak su dvije naspramne crveno-bijele ručice na stubu vage, položene vodoravno (slika 43).

Slika 43

Signalni znak 39: »Prelaz slobodan«

Kod svjetlosnih signala danju i noću nema nikakvog signalnog znaka

kod likovnih signala dnevni i noćni znak su dvije naspramne crveno-bijele ručice na stubu vage, čiji su spoljni krajevi uzdignuti naviše (slika 44).

Slika 44

Kolska vaga čija konstrukcija dozvoljava prelaz kola i u slučaju kada se obavlja vaganje, a da se pri tome ona ne ošteti, nema nikakvih signalnih znakova.

Likovni signali na kolskoj vagi nemaju posebnih noćnih znakova, zbog čega prostor oko vage mora biti noću osvjetljen.

Signalni stub na kolskim vagama obojen je crnom bojom, a s obje strane ručice su obojene crveno-bijelo.

Signali za ograničenje i prelom brzine

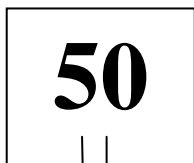
Član 20

Signalima za ograničenje i prelom brzine signališu se ograničene brzine i prelomi brzine na djelovima pruge gdje je to potrebno.

Signalima za ograničenje brzine signališu se i ograničene brzine preko skretnica na pruzi i glavnom prolaznom kolosjeku ako nijesu signalisane pokazivačima za brzine.

Mjesto na pruzi ili kolosjeku preko kojeg se mora voziti ograničenom brzinom mora se signalisati i predsignalisati iz oba smjera.

Signalni znak 40a: »Očekuj ograničenje ili prelom brzine«:

bijela ploča u obliku kvadrata ili pravougaonik sa jednim crnim brojem presvučena reflektirajućom materijom – predsignalna ploča (slika 45)

Slika 45

Signalni znak 40b: »Početak ograničene brzine«:

bijela kvadratna ploča sa tri kose crne pruge naviše s lijeva na desno prevučena reflektirajućom materijom-početna ploča (slika 46)

Slika 46

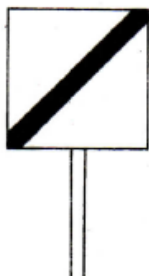
Signalni znak 40c: »Kraj ograničene brzine«:

bijela kvadratna ploča sa dvije uspravne crne pruge presvučene reflektirajućom materijom – završna ploča (slika 47)

Slika 47

Signalni znak 40d: »Prelom brzine«:

bijela kvadratna ploča sa jednom kosom prugom naviše slijeva na desno presvučena reflektirajućom materijom (slika 48)

Slika 48

Signalni znak 40a »Očekuj ograničenje ili prelom brzine« signalniše da se brzina prilagodi tako da se od (početne ploče) signalnog znaka 40b »Početak ograničene brzine« odnosno signalnog znaka 40d »Prelom brzine« vozi brzinom koja je ispisana na predsignalnoj ploči, a brzina se smije povećati tek kada posljednje vozilo u vozu prođe signalni znak 40c »Kraj ograničene brzine«.

Signalni znak 40b »Početak ograničene brzine« signalniše početak dijela pruge od kojeg se mora voziti brzinom označenom na predsignalnoj ploči.

Signalni znak 40d »Prelom brzine« označava mjesto preloma brzine na otvorenoj pruzi od koga treba voziti brzinom označenom na predsignalnoj ploči, odnosno u knjižici reda vožnje, a ugrađuje se za svaki smjer posebno i kraj preloma brzine se ne označava, već ona važi do narednog službenog mjesta odnosno narednog preloma brzine.

Signalni znaci 40b »Početak ograničene brzine« i signalni znak 40d »Prelom brzine« predsignalnišu se sa signalnim znakom 40a »Očekuj ograničenje ili prelom brzine«.

Signalni znak 40c »Kraj ograničene brzine« signalniše mjesto na kojem prestaje ograničena brzina.

Kod uzastopnih ograničenih brzina, bez međuprostora sa dopuštenom brzinom, početak uzastopne ograničene brzine smatra se krajem prethodne ograničene brzine i signalniše se samo signalnim znakom 40b »Početak ograničene brzine«.

Kada se na dijelu pruge na kojem je signalisana ograničena brzina, privremeno uvodi smanjena brzina, ona se signalniše signalima za laganu vožnju.

Predsignalna, početna i krajnja ploča noću se ne osvijetljavaju, predsignalna ploča mora se vidjeti sa udaljenosti od najmanje 100 m sa lokomotive.

Način ugrađivanja signala za ograničenje i prelom brzine dati su u Prilogu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Signali za električnu vuču Član 21

Signali za električnu vuču koriste se na elektrificiranim prugama i njima se:

- naređuje rukovanje pantografima;
- naređuje rukovanje glavnim prekidačima (odnosno kontrolerima kod elektrovučnih vozila bez glavnog prekidača);
- obezbjeduju mjesta ili kolosjeci preko kojih elektrovučno vozilo ne smije da se kreće sa podignutim pantografom, odnosno obezbjeđuje električno predgrijavanje putničkih kola.

Signali za električnu vuču su plave kvadratne ploče sa bijelim rubom, postavljene na ugao ploče, a signalne znake predstallaju bijele pruge, likovi ili brojevi sa reflektujućom materijom ako nijesu predviđeni za osvjtljavanje, a druga strana ploče može se koristiti za signalne znake iz suprotnog smjera.

Stalni signali koji se koriste za pokazivanje signalnih znakova za oba smjera ugrađuju se s desne strane pruge.

Signali za električnu vuču su: signali za rukovanje pantografima, signali za rukovanje glavnim prekidačima i signali za obezbjeđenje.

Signali za rukovanje pantografima i signali za obezbjeđenje su stalni ili prenosni, a signali za rukovanje glavnim prekidačima i signali za obavještenje su stalni i mogu se, prema potrebi, osvjtljavati i noću.

Ugrađivanje stalnih i postavljanje i uklanjanje prenosnih signala obavlja se prema propisu za primjenu signala za električnu vuču i propisu za vršenje službe na prugama elektrificiranim monofaznim sistemom 25 kV, 50 Hz.

Signalni znak 41: »Pripremi se za spuštanje pantografa«

dnevni i noćni znak su
dvije bijele vodoravne pruge jedna ispod druge, i to gornja na desnoj, a donja na lijevoj polovini ploče (slika 49).

Slika 49

Signalni znak 42: »Spusti pantograf«

dnevni i noćni znak je
bijela vodoravna pruga preko sredine ploče (slika 50).

Slika 50

Signalni znak 42a: »Dozvoljena vožnja samo sa jednim podignutim pantografom«

dnevni i noćni znak su
na plavoj osnovi bijelim linijama šematski prikazan podignuti laktasti pantograf i pored njega bijeli broj 1 (slika 51).

Slika 51

Signalni znak 43: »Podigni pantograf«

dnevni i noćni znak je
bijela uspravna pruga preko sredine ploče (slika 52).

Slika 52

Signalni znak 41: »Pripremi se za spuštanje pantografa« upozorava mašinovođu da nailazi na signalni znak 42: »Spusti pantograf« i da se mora pripremiti za spuštanje pantografa.

O mjestu početka i završetka vožnje elektrovoćnog vozila sa spuštenim pantografom vozno osoblje se obavještava opštim nalogom ukoliko ovi signali nijesu ugrađeni kao stalni.

Signal sa signalnim znakom 41: »Pripremi se za spuštanje pantografa« postavlja se najmanje na 300 m ispred signala sa signalnim znakom 42: »Spusti pantograf« i mora se vidjeti sa udaljenosti od najmanje 100 m.

Kada se signali za rukovanje pantografom postavljaju u stanici na glavnom kolosjeku, pa se signalni znak 41: »Pripremi se za spuštanje pantografa« ne može postaviti pored odgovarajućeg kolosjeka na udaljenosti od najmanje 300 m ispred signalnog znaka 42: »Spusti pantograf«, signal sa signalnim znakom 41 se ne postavlja, i u tim slučajevima vozno osoblje se opštim nalogom obavještava da signal sa signalnim znakom 41: »Pripremi se za spuštanje pantografa« nije postavljen.

Ukoliko vozno osoblje nije obaviješteno opštim nalogom o potrebi spuštanja pantografa, voz se mora zaustaviti pred ulaznim signalom, a vozno osoblje treba na najpodesniji način obavijestiti o potrebi spuštanja pantografa.

Signalni znak 41: »Pripremi se za spuštanje pantografa« ne postavlja se ni u slučaju kada je signalni znak 42: »Spusti pantograf« postavljen na sporednom kolosjeku stanica, a o postavljanju signala sa signalnim znakom 42: »Spusti pantograf« treba da se obavijesti manevarsko, stanično i vozno osoblje koje obavlja manevru.

Signal sa signalnim znakom 42: »Spusti pantograf« označava mjesto početka voznog voda koji elektrovoćno vozilo smije preći samo sa spuštenim pantografom i postavlja se u službenim mjestima na odstojanju od najmanje 10 m, a na otvorenoj pruzi na odstojanju od najmanje 30 m ispred mjesta odakle elektrovoćno vozilo mora da vozi sa spuštenim pantografom.

Signalni znak 42a: »Dozvoljena vožnja samo sa jednim podignutim pantografom« postavlja se zajedno sa signalima sa signalnim znacima 45: »Isključi glavni prekidač« i signalni znak 46: »Uključi glavni prekidač« kod neutralnih sekcija u kontaktnoj mreži čija specifična električna situacija to nalaže.

Taj signalni znak važi do prvog narednog signala sa signalnim znakom 43: »Podigni pantograf«.

Ako kod spregnutih garnitura elektromotornog voza ne postoji tehnička mogućnost da u cijelom sastavu ostane podignut samo jedan pantograf, kod signalnog znaka 42a moraju se spustiti svi pantografi.

Signalni znak 43: »Podigni pantograf« označava mjesto završetka voznog voda koji elektrovoćno vozilo smije preći samo sa spuštenim pantografom i postavlja se kod mjesta odakle elektrovoćno vozilo smije da vozi sa podignutim pantografom.

Ako se signali za rukovanje pantografima ugrađuju kao stalni signali, o tome se ne obavještava manevarsko, stanično i vozno osoblje.

Signalni znak 44: »Pripremi se za isključenje glavnog prekidača«

dnevni i noćni znak su
dvije uspravne bijele pruge u sredini ploče (slika 53).

Slika 53

Signalni znak 45: »Isključi glavni prekidač«

dnevni i noćni znak je
bijela vodoravna pruga i iznad nje dvije bijele uspravne pruge (prekinuto latinično slovo »U« - slika 54).

Slika 54

Signalni znak 46: »Uključi glavni prekidač«

dnevni i noćni znak je
bijela vodoravna pruga i na njoj dvije bijele uspravne pruge (potpuno latinično slovo »U« - slika 55).

Slika 55

Signalni znak 44: »Pripremi se za isključenje glavnog prekidača« upozorava mašinovođu da nailazi na signalni znak 45: »Isključi glavni prekidač« i da se mora pripremiti za isključenje glavnog prekidača, a ugrađuje se najmanje na 300 m ispred signala sa signalnim znakom 45 i mora se vidjeti sa udaljenosti od najmanje 100 m.

Signal sa signalnim znakom 44: »Pripremi se za isključenje glavnog prekidača« ne ugrađuje se ispred signala sa signalnim znakom 45: »Isključi glavni prekidač« koji je ugrađen u depou elektrovučnih vozila.

Signalni znak 45: »Isključi glavni prekidač« označava mjesto početka neutralne sekcije u voznom vodu ispod koje elektrovučno vozilo mora proći sa isključenim glavnim prekidačem, a ugrađuje se u depoima elektrovučnih vozila na odstojanju od najmanje 10 m, a na otvorenoj pruzi na odstojanju od najmanje 30 m ispred mjesta odakle elektrovučno vozilo mora da vozi sa isključenim glavnim prekidačem.

Signalni znak 46: »Uključi glavni prekidač« označava mjesto završetka neutralne sekcije u voznom vodu ispod koje elektrovučno vozilo mora proći sa isključenim glavnim prekidačem, a ugrađuje se kod mjesta odakle elektrovučno vozilo smije da vozi sa uključenim glavnim prekidačem.

Signalni znak 47: »Stoj za vozila sa podignutim pantografom«

Slika 56

dnevni i noćni znak je
bijeli kvadrat postavljen na ugao, sa naizmjeničnim plavim i bijelim okvirima (slika 56).

Signalni znak 47: »Stoj za vozila sa podignutim pantografom« označava da je kolosjek dalje bez voznog voda, odnosno da je u narednom odsjeku voznog voda napon isključen, ili je naredni odsjek voznog voda u kvaru pa je zabranjena dalja vožnja vozilima sa podignutim pantografom, a ugrađuje se na kolosjecima koji su dalje bez voznog voda i to kod posljednje tačke vješanja u kojoj se kontakti provodnik još nalazi u svom aktivnom položaju.

Ako se od skretnice odvaja kolosjek koji nije elektrificiran, stalni signal sa signalnim znakom 47: »Stoj za vozila sa podignutim pantografom« ugrađuje se na skretnički signal, tako da se njegov položaj mijenja zajedno sa položajem skretničkog signala, odnosno da je vidljiv samo kada je skretnica postavljena za ulaz na neelektrificirani kolosjek, i u tim slučajevima ovaj signal se koristi sa smanjenim dimenzijama, dok u stanicama u kojima se manevra ne obavlja elektrovučnim vozilima stalni signal sa signalnim znakom 47: »Stoj za vozila sa podignutim pantografom« se ne ugrađuje.

Ako skretnica od koje se odvaja neelektrificirani kolosjek nema skretnički signal, stalni signal sa signalnim znakom 47: »Stoj za vozila sa podignutim pantografom« ugrađuje se na kućište manevarskog signala, na stub graničnog kolosječnog signala ili na stub kontaktne mreže, odnosno konzolu, i u tim slučajevima ovaj signal se koristi sa normalnim ili smanjenim dimenzijama dopunjen se bijelom horizontalnom ili vertikalnom strelicom na plavoj podlozi iznad signalne ploče.

Strelica usmjerena naviše označava zabranu vožnje na kolosjek bez voznog voda na koji se ulazi vožnjom u pravac (slika 57).

Slika 57

Slika 58

Slika 59

Horizontalna strelica usmjerena udesno ili ulijevo označava zabranu vožnje na kolosjek bez voznog voda na koji se ulazi vožnjom u skretanje udesno, odnosno ulijevo (sl. 58 i 59).

Kada se na elektrificiranom kolosjeku stanice ili otvorene pruge izvode radovi na održavanju kontaktne mreže kod kojih se ne traži zatvor kolosjeka, ali je napon u voznom vodu isključen i vozni vod uzemljen, takav se kolosjek mora zaštititi iz oba smjera prenosnim signalima sa signalnim znakom 47: »Stoj za vozila sa podignutim pantografom« koji se postavljaju najmanje na 10 m ispred mjesta odakle je vozilima sa podignutim pantografom zabranjena dalja vožnja.

Na manipulacionim kolosjecima, gdje se redovno utovara istovara ili pretovara roba, kada su njihovi vozni vodovi u redovnom stanju, odnosno napon u njima isključen i oni uzemljeni, signal sa signalnim znakom 47: »Stoj za vozila sa podignutim pantografom« se ne postavlja.

Signalni znak 48: »Električni napon uključen«

dnevni i noćni znak je
bijela horizontalna izlomljena strelica na plavoj ploči (slika 60).

Slika 60

Signalni znak 48: »Električni napon uključen« označava da je električno predgrijavanje putničkih kola uključeno i da se zbog toga ne smije razdvajati kako električni kabl za predgrijavanje, tako i poluspojke glavnog voda električnog grijanja prikačenih kola, niti se smiju uključivati poluspojke drugih kola radi predgrijavanja.

Signal sa signalnim znakom 48: »Električni napon uključen« postavlja se na čelo vozila, ali sa strane u visini odbojnika, na onom kraju vozila sa kojeg se mogu očekivati manevarske vožnje, a po potrebi i na oba kraja vozila, a za postavljanje ovog signala odgovaran je željeznički radnik koji uključuje kola za električno predgrijavanje.

Skretnički signali

Član 22

Skretnički signali pokazuju u kom se položaju nalazi skretnica (u pravac ili u skretanje), odnosno za koji je kolosjek postavljen kolosječni put i da li predstoji vožnja preko skretnice uz ili niz jezičak.

Sve skretnice na glavnim kolosjecima i na otvorenoj pruzi moraju biti osigurane.

Skretnice na otvorenoj pruzi međunarodne ili lokalne pruge, moraju biti obezbijeđene glavnim signalima, koji su u zavisnosti sa položajem skretnica.

Skretnički signali mogu biti:

- skretničke signalne svjetiljke, kod kojih se likovi za signalne znake daju mlječno bijelim staklom;
- skretničke signalne crne ploče, kod kojih se likovi za signalne znake daju obojenim bijelim znakovima sa reflektujućom materijom ili bez nje.

Postavni skretnički tegovi skretnica koje se poslužuju na licu mjesta obojeni su bijelo-crveno.

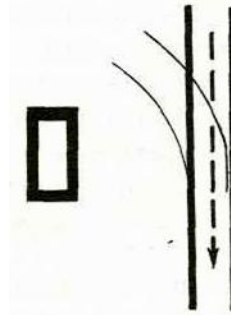
Postavni teg boji se tako da kada su skretnice postavljene za vožnju u pravac, crveno obojena polovina tega je okrenuta zemlji ili prema pripadajućem kolosjeku.

Signalni znak 49: »Vožnja u pravac uz ili niz jezičak«:

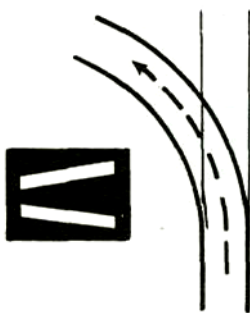
Slika 61

bijeli uspravni pravougaonik na crnoj osnovi u oba smjera vožnje (slike 61 i 62).

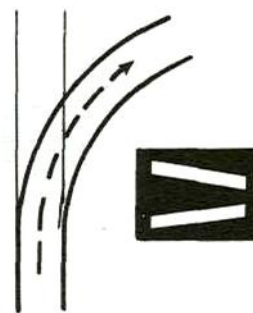
Slika 62

Signalni znak 50: »Vožnja u skretanje«

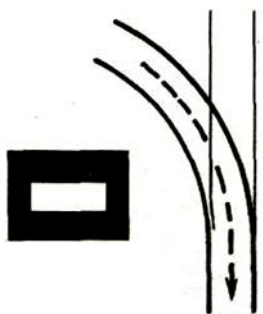

Slika 63

Signalni znak uz jezičak je bijela strelica na crnoj osnovi sa vrhom usmjerenim u pravcu skretanja (slike 63 i 64).

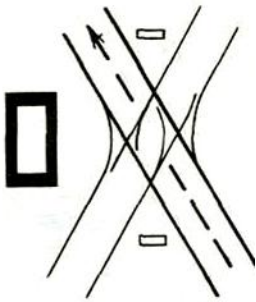
Slika 64

Slika 65

Signalni znak niz jezičak je bijeli vodoravni pravougaonik na crnoj osnovi (slika 65).

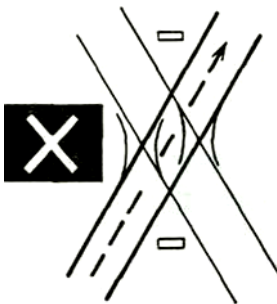
Signalni znak 51: »Vožnja za glavni pravac iz oba smjera«:

bijeli uspravni pravougaonik na crnoj osnovi u oba smjera vožnje (slika 66).

Slika 66

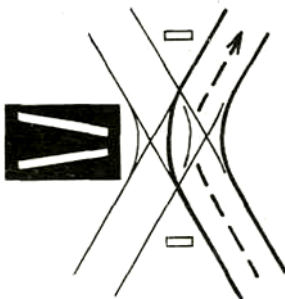
Signalni znak 52: »Vožnja za sporedni pravac iz oba smjera«:

bijeli kosi krst na crnoj osnovi u oba smjera vožnje (slika 67).

Slika 67

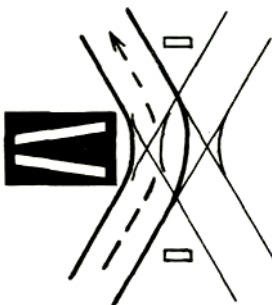
Signalni znak 53: »Vožnja za skretanje udesno«:

bijela strelica na crnoj osnovi sa vrhom usmjerenim udesno (slika 68).

Slika 68

Signalni znak 54: »Vožnja za skretanje ulijevo«:

bijela strelica na crnoj osnovi sa vrhom usmjerenim ulijevo (slika 69)

Slika 69

Signalni znaci 49:»Vožnja u pravac uz ili niz jezičak«, 51: »Vožnja za glavni pravac iz oba smjera« i signalni znak 52: »Vožnja za sporedni pravac iz oba smjera« pokazuju da je skretnica postavljena za vožnju u pravac.

Signalni znaci 50: »Vožnja u skretanje«, signalni znak 53: »Vožnja za skretanje udesno« i signalni znak 54: »Vožnja za skretanje ulijevo« pokazuju da je skretnica postavljena za vožnju u skretanje - desno ili lijevo u odnosu na vožnju u pravac.

Skretnice koje leže u matičnom kolosjeku uvijek pokazuju vožnju u pravac kada su postavljene za vožnju po matičnom kolosjeku. Redovan položaj svake skretnice određuje se poslovnim redom stanice.

Sve skretnice na glavnim kolosjecima i skretnice na sporednim kolosjecima preko kojih se često manevriše noću, kao i skretnice na otvorenoj pruzi moraju imati skretničke signale podešene za noćno osvijetljavanje, a ugrađivanje skretničkih signala može izostati u onim službenim mjestima ili pojedinim područjima službenih mjesta na kojima su ugrađeni manevarski signali za zaštitu kolosječnog puta ili granični kolosječni signali.

Ostale skretnice na sporednim kolosjecima mogu imati skretničke signale koji se ne osvijetljavaju, a mogu biti i bez njih.

Osvjetljavanje skretničkih signala vrši se kao i za glavne signale, na način dat u članu 4 ovog pravilnika.

Signali za automatske uređaje na putnim prelazima

Član 23

Ispravnost automatskih uređaja za obezbjeđenje saobraćaja na putnim prelazima u istom nivou koje uključuje u rad nailazeći voz kontroliše se na dva načina:

- kontrolnim uređajima ugrađenim u jednom neprekidno posjednutom službenom mjestu (daljinska kontrola);
- kontrolnim svjetlosnim signalima ugrađenim na određenom odstojanju ispred putnog prelaza.

Ako je saobraćaj na putnim prelazima obezbijeđen na način iz stava 1 tačka a ovog člana, na pruzi ispred putnog prelaza ugrađuju se samo signali koji označavaju početak zaustavnog puta ispred putnog prelaza, a izuzetno se označava i mjesto uključne tačke sa daljinskom kontrolom ako se uključna tačka nalazi na manjoj ili većoj udaljenosti od zaustavnog puta.

Kada je saobraćaj na putnim prelazima obezbijeđen na način iz stava 1 tačka b ovog člana, na pruzi ispred putnog prelaza ugrađuju se:

- kontrolni svjetlosni signali;
- pomoćni kontrolni svjetlosni signali (po potrebi);
- signali uključne tačke.

Stubovi kontrolnih i pomoćnih kontrolnih svjetlosnih signala obojeni su sa prednje strane kosim crno - bijelim prugama jednakih širina.

Signalni znak 55: »Uređaj na putnom prelazu u kvaru«:

dnevni i noćni znak je
jedna žuta mirna svjetlost prema vozu (slika 70)

Slika 70

Signalni znak 56: »Uređaj na putnom prelazu ispravan«:

dnevni i noćni znak je
jedna žuta mirna i iznad nje jedna bijela trepćuća svjetlost prema vozu (slika 71).

Slika 71

Bijela trepćuća svjetlost se pali i gasi u ritmu drumskog saobraćajnog znaka ispred putnog prelaza.

Kontrolni svjetlosni signali se ugrađuju ispred putnog prelaza, na daljini zaustavnog puta ili na većoj udaljenosti, ali najviše do 1,5 dužine zaustavnog puta.

Kontrolni svjetlosni signal mora se vidjeti sa mjesta gdje je ugrađen signal uključna tačka ispred kontrolnog signala putnog prelaza.

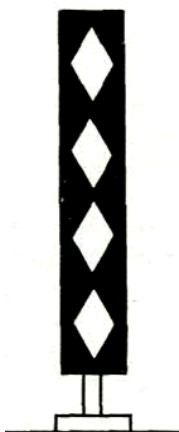
Slika 72

Pomoćni kontrolni svjetlosni signal ima iste signalne znake kao i kontrolni svjetlosni signal signalni znak 55: »Uređaj na putnom prelazu u kvaru« i signalni znak 56: »Uređaj na putnom prelazu ispravan«.

Stub na kojem su postavljeni ti signalni znaci je obojen crno - bijelim kosim prugama, kao i kontrolni svjetlosni signal, s tim što ispod signala ploče na stubu ima reflektujuće mliječno bijelo staklo u crnom okviru (slika 72).

Pomoćni kontrolni svjetlosni signal ugrađuje se između kontrolnog svjetlosnog signala i putnog prelaza na onom dijelu pruge na kojem voz ima zadržavanje između kontrolnog svjetlosnog signala i putnog prelaza, a zatim nastavlja vožnju u pravcu putnog prelaza, a za dalju vožnju voza od pomoćnog kontrolnog signala mora se postupiti u skladu sa odredbom st. 14 i 15 ovog člana.

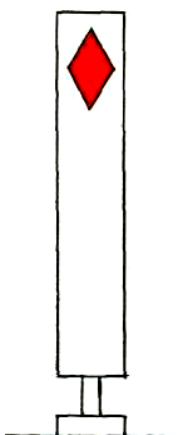
Signalni znak 57: »Uključna tačka, očekuj kontrolni signal«

Slika 73

dnevni i noćni znak je pravougaona crna tabla sa četiri bijela romba postavljena jedan ispod drugog (slika 73).

Signalni znak 57a: »Uključna tačka sa daljinskom kontrolom«

Slika 74

dnevni i noćni znak je pravougaona bijela tabla sa jednim crvenim romбом pri vrhu (slika 74).

Ako je uključna tačka zajednička za dva ili tri putna prelaza, na signalnoj tabli nalaze se dva ili tri crvena romba jedan ispod drugog.

Signalni znak 58: »Početak zaustavnog puta ispred putnog prelaza«

Slika 75

dnevni i noćni znak je
bijeli stub sa crvenim vrhom (slika 75).

Signalni znak 57: »Uključna tačka, očekuj kontrolni signal« naređuje da se mora osmatrati da li kontrolni svjetlosni signal pokazuje signalni znak 55: »Uređaj na putnom prelazu u kvaru« ili signalni znak 56: »Uređaj na putnom prelazu ispravan«.

Po prelasku prve osovine vozila preko uključne tačke, na kontrolnom svjetlosnom signalu pojavljuje se bijela trepčuća svjetlost kada je uređaj na putnom prelazu ispravan.

Ako se odmah po prolasku pored signalnog znaka 57: »Uključna tačka, očekuj kontrolni signal« na kontrolnom svjetlosnom signalu ne pojavi signalni znak 56: »Uređaj na putnom prelazu ispravan«, mašinovođa mora više puta dati signalni znak 66: »Pazi« i voz zaustaviti ispred putnog prelaza.

Kada se po prolasku pored signalnog znaka 57: »Uključna tačka, očekuj kontrolni signal« na kontrolnom svjetlosnom signalu pojavi signalni znak 56: »Uređaj na putnom prelazu ispravan«, znači da za dalju vožnju voza preko putnog prelaza nema nikakvih smetnji.

Ako je po prolasku pored signalnog znaka 57: »Uključna tačka, očekuj kontrolni signal« kontrolni signal neosvijetljen, treba smatrati kao da kontrolni signal pokazuje signalni znak 55: »Uređaj na putnom prelazu u kvaru«, u tom slučaju mora se postupiti po stavu 14 ovog člana.

Signalni znak 57a: »Uključna tačka sa daljinskom kontrolom« izuzetno se ugrađuje ispred putnih prelaza bez kontrolnih svjetlosnih signala samo u slučaju ako je uključna tačka postavljena na manjoj ili većoj udaljenosti od zaustavnog puta shodno stavu 2 ovog člana.

Signalni znak 58: »Početak zaustavnog puta ispred putnog prelaza« ugrađuje se ispred putnih prelaza na kojima je saobraćaj obezbijeđen branicima, polubranicima ili svjetlosnim signalima, osim kod onih kod kojih je saobraćaj obezbijeđen automatskim uređajima čija se ispravnost kontroliše kontrolnim svjetlosnim signalima ugrađenim ispred putnog prelaza.

Signalni znak 58: »Početak zaustavnog puta ispred putnog prelaza« označava mjesto odakle mašinovođa mora početi pripremu za kočenje, odnosno kočenje voza kada voz treba da se zaustavi ispred putnog prelaza na kojima je saobraćaj obezbijeđen na jedan od načina datih u stavu 18 ovog člana, ako su uređaji na putnom prelazu neispravni.

Signali uključne tačke ugrađuju se pored uključne tačke (koja je na kolosijeku), ispred kontrolnog svjetlosnog signala i to sa iste strane sa koje se nalazi i kontrolni svjetlosni signal.

Signal početka zaustavnog puta ispred putnog prelaza ugrađuje se na daljini zaustavnog puta ispred putnog prelaza, sa odstupanjima koja su predviđena za posebne predsignale.

Signali uključne tačke i signal početka zaustavnog puta ispred putnog prelaza noću se ne osvijetljavaju

Daljina vidljivosti propisana za predsignale važi i za signale uključna tačka i signale početak zaustavnog puta ispred putnog prelaza.

3. Signali na vozovima, manevarkama, potiskivalicama, posjednutim vozilima - kolima i pružnim vozilima

Signali na vozovima

Član 24

Signali na vozovima označavaju čelo voza - čeonni signali, i kraj voza - završni signali i smjer kretanja voza.

Čelo voza je prednja strana prvog vozila u vozu u smjeru kretanja, a kraj voza je zadnja strana posljednjeg vozila u vozu u smjeru kretanja.

Zakvačena ili nezakvačena potiskivalica, radna lokomotiva van službe na kraju voza, kao i lokomotiva koja gura voz u pogledu označavanja čela i kraja voza smatraju se posebnim vozilima.

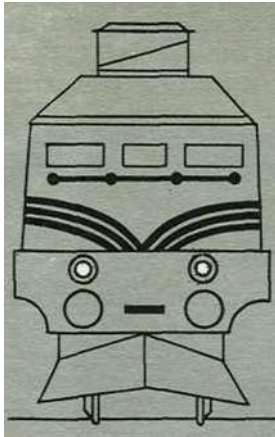
a) Čeonni signalni znaci

Signalni znak 59a: »Čelo voza na jednokolosiječnoj pruzi«

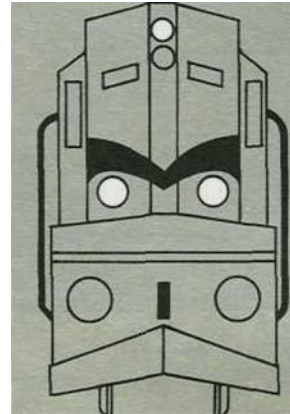
dnevni znak
nema nikakvih znakova (slika 75);

Slika 75

Slika 76

noćni znak
na čelu voza dijve bijele svjetlosti
u istoj visini (slika 76).

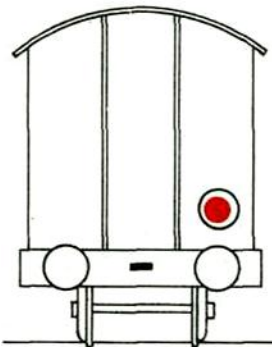

Slika 77

Na prugama koje su paralelne sa putevima jakog saobraćaja, da bi se čeonim signalnim znakovima voza razlikovali od signala na putnim vozilima, pored signalnog znaka (slika 76), čelo voza može noću da bude označeno još i jednom bijelom svjetlošću. Sa svjetlostima redovnog signalnog čeonog znaka ova svjetlost čini ravnokraki trougao (slika 77).

b) Završni signalni znaci

Signalni znak 60: »Kraj voza«

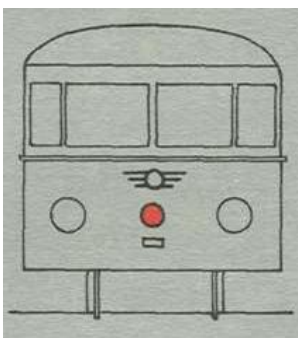

Slika 78

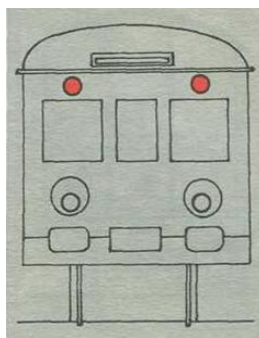
dnevni i noćni znak je
na kraju voza jedna crveno-bijela okrugla ploča prevučena reflektujućom materijom (slika 78).

Kod motornih vozova kod kojih su posljednje vozilo na kraju voza motorna kola ili prikolica sa ugrađenim završnim signalima, čije se signalne svjetiljke osvijetljavaju električno, kraj voza se označava:

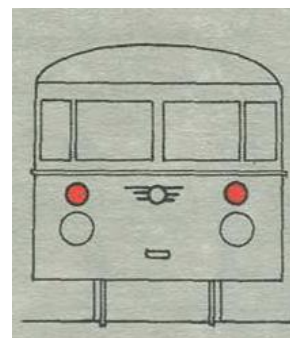
- dnevni znak - nema nikakvih znakova
- noćni znak - na kraju voza jedna crvena svjetlost ili dvije crvene svjetlosti u istoj visini (slike 79, 80 i 81).

Slika 79

Slika 80

Slika 81

Kada se na kraju garniture voza za prevoz putnika nalaze putnička kola sa ugrađenim završnim signalima čije se signalne svjetiljke osvijetljavaju električno, kraj voza može se noću označiti signalnim znakom za motore vozove noću.

Ukoliko osim posljednjih i druga kola u garnituri voza sa prevozom putnika imaju ugrađene završne signale, ovi signali moraju biti ugašeni, a ako to nije moguće, moraju se ugasiti završni signali na svim kolima, a kraj voza označiti crveno-bijelom okruglom pločom prevučenom reflektujućom materijom.

Kraj lokomotivskog voza, kada saobraća samo lokomotiva bez potkača, mora se danju i noću označavati signalnim znakom 60: »Kraj voza«.

Na svakom vozu moraju biti istaknuti čeonim i završnim signalnim znakovima.

Kod guranih vozova željeznički radnik na čelu voza mora danju držati razvijenu ručnu signalnu zastavicu, a noću ručnu signalnu svjetiljku sa bijelom svjetlošću.

Noćni signalni znaci čeonih i završnih signala moraju se koristiti i danju za vrijeme slabe vidljivosti zbog magle, vijavice i slično. Ako voz na otvorenoj pruzi promijeni smjer kretanja, u slučaju opasnosti može se, izuzetno, na čelu voza zadržati signalni znak 60: »Kraj voza«.

Kod voza koji ima na čelu više od jedne radne lokomotive, svaka lokomotiva mora imati dnevne i noćne signalne znake »Čelo voza«.

Kod guranih vozova, lokomotiva koja gura voz na zadnjoj strani nosi signalni znak 60: »Kraj voza«.

Vozovi koji imaju potiskivalicu moraju za sve vrijeme potiskivanja imati i na posljednjim kolima (vozilu) signalni znak 60: »Kraj voza«.

Za vrijeme vožnje kroz svaki tunel čeonih signali na svim vozovima osvijetljavaju se i danju.

Ako za vrijeme vožnje voza na otvorenoj pruzi kod čeonih signala noću ne svijetli nijedno svjetlo, voz se mora zaustaviti i signalne svjetiljke osvijetliti, a u slučaju da nije moguće osvijetliti nijednu čeonu svjetiljku ili je zamijeniti drugom, voz smije nastaviti vožnju do prve stanice oprezno, sa najvećom brzinom do 15 km/h.

Ukoliko od čeonih svjetiljki svijetli samo jedna (uključujući i reflektorsku), voz se ne mora zaustavljati na otvorenoj pruzi, već dalju vožnju do prve stanice smije nastaviti oprezno, a u stanici se moraju preduzeti mjere da se čeonih signali osvijetle.

Ako ovo nije moguće, voz može nastaviti dalju vožnju pod uslovom da se osvijetli bar jedna svjetiljka.

Stanice i pružno osoblje na putu voza moraju se obavijestiti da voz saobraća samo sa jednom osvijetljenom čeonom svjetiljkom.

Ako se završni signal u toku putovanja voza izgubi ili postane neupotrebljiv, mora se zamijeniti rezervnim u prvoj stanici.

Ukoliko se kod garniture motornih vozova, lokomotivskih vozova ili lokomotiva guranih vozova i potiskivalica koje imaju kao završni signal dvije crvene svjetlosti ugasi jedna svjetlost, voz može nastaviti dalju vožnju.

U stanicama i na otvorenoj pruzi pri susretu sa vozom na drugom kolosjeku mašinovođa ne smije koristiti punu svjetlost reflektorske svjetiljke.

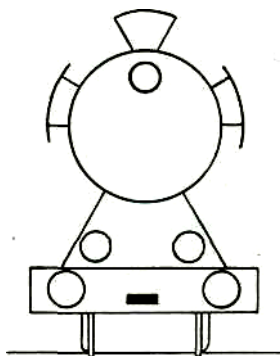
Opravnici vozova u polaznoj stanici i u međustanicama treba da kontrolišu da li vozovi imaju propisane signalne znake.

Vučna vozila koja izlaze iz depoa treba da imaju ispravne čeonu i završne signale.

Signali na potiskivalici Član 25

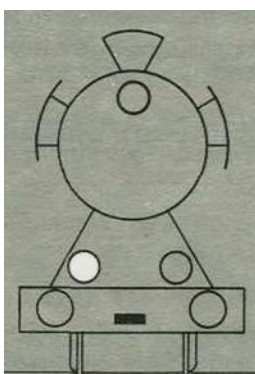
Signalni znaci na potiskivalici označavaju koju službu kod voza obavlja lokomotiva i smjer njenog kretanja.

Signalni znak 61: »Potiskivalica«

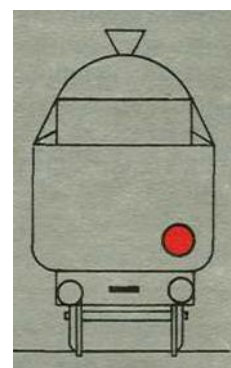
dnevni znak
nema nikakvih znakova (slika 82);

Slika 82

noćni znak:
na prednjoj strani u smjeru vožnje voza jedna bijela svjetlost,
a na zadnjoj strani jedna crvena svjetlost (slike 83 i 84).

Slika 83

Slika 84

Lokomotiva kod koje se ne može osvijetliti samo po jedna signalna svjetiljka na prednjoj i zadnjoj strani ima kao noćni signalni znak na prednjoj strani dvije bijele, a na zadnjoj strani dvije crvene svjetlosti u istoj visini.

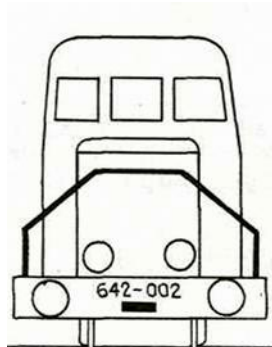
Ako se potiskivalica vraća poslije potiskivanja sa otvorene pruge, ona nosi u povratku signalni znak 61: »Potiskivalica«, a u ovom slučaju, pošto potiskivalica mijenja smjer vožnje, noću se moraju svjetlosti izmijeniti tako da na prednjoj strani u smjeru vožnje bude bijela, odnosno bijele svjetlosti, a na zadnjoj crvena, odnosno crvene svjetlosti.

Odredbe člana 24 st. 10 do 26 ovog pravilnika primjenjuju se i na potiskivalicu.

Signali na manevarki Član 26

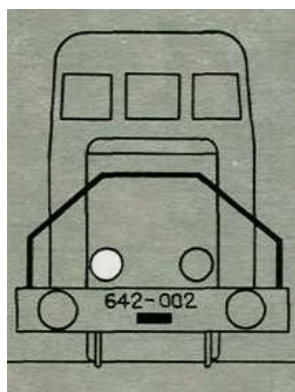
Signalni znaci na manevarki označavaju da je lokomotiva manevarka.

Signalni znak 62: »Manevarka«

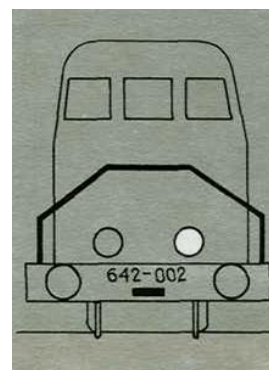
dnevni znak nema nikakvih znakova (slika 85);

Slika 85

Slika 86

noćni znak predstavlja na prednjoj i zadnjoj strani po jedna bijela svjetlost, bez obzira na smjer kretanja manevarke, odnosno kretanja manevarskog sastava (slike 86 i 87).

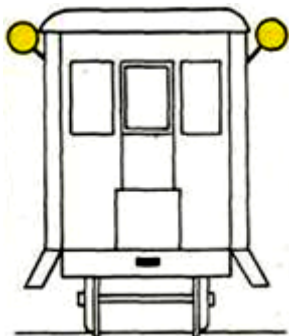
Slika 87

Ako vozna lokomotiva obavlja manevrisanje, na čelu nosi signalni znak za voz, a ukoliko pri manevrisanju noću prelazi preko krajnjih skretnica, pa joj je neosvijetljena strana okrenuta prema otvorenoj pruzi, na tu stranu mora se staviti signalna svjetiljka sa bijelom svjetlošću.

Signali na posjednutim vozilima - kolima Član 27

Signali na posjednutim vozilima - kolima označavaju vozila čije posjedanje zahtijeva naročite mjere opreznosti pri manevrisanju ili označavanju vozila kod kojih se obavlja poštanska manipulacija.

Signalni znak 63: »Posjednuto osobama«

dnevni znak je
na obje podužne strane kola po jedna žuta signalna ploča obojena s jedne i druge strane (slika 88);

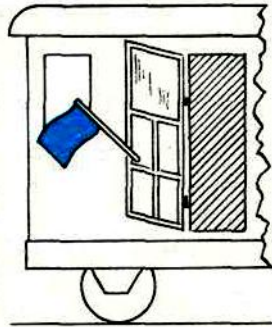
noćni znak je
dnevni znak, sem toga, vozila - kola moraju biti unutra osvijetljena.

Slika 88

Ako se vozila - kola iznutra ne mogu osvijetliti, na posebnom mjestu obje čeonice strane označavaju se bijelom svjetlošću bilo kakve svjetiljke.

Signalni znak 63: »Posjednuto osobama« stavlja se na kola van voza posjednuta licima (WL, WR, Post, montažna kola, radna kola, stambena kola za radno željezničko osoblje i sl.), a postavlja pratilac ovih kola.

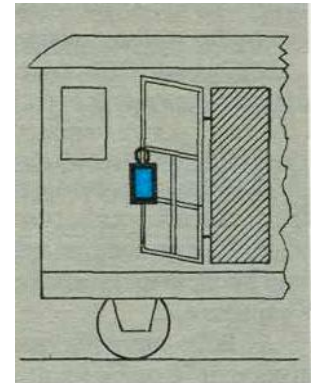
Signalni znak 64: »Poštanska manipulacija«

Slika 89

dnevni znak je
na otvorenim vratima kola plava zastavica (slika 89);

noćni znak je
na otvorenim vratima kola plava svjetlost svjetiljke na tri strane (slika 90).

Slika 90

Signalni znak 64: »Poštanska manipulacija« postavlja poštanski radnici koji prate pošiljke otpremljene vozom, čime obavještava otpornika vozova (vozovođu) da se obavlja poštanska manipulacija.

Prestanak davanja ovog signalnog znaka (redovno se ovo čini zatvaranjem vrata) označava da je poštanska manipulacija završena.

Signalni na pružnim vozilima

Član 28

Signalima na pružnim vozilima označavaju se vozila kada ne saobraćaju kao voz.

Danju pružna vozila nemaju nikakvih signalnih znakova.

Noćni signalni znak na pružnim vozilima na jednokolosiječnim prugama je: **Signalni znak 65: »Pružno vozilo na jednokolosiječnoj pruzi«** jedna crvena svjetlost naprijed i pozadi.

Noću motorna pružna vozila moraju imati i još jednu reflektorsku svjetiljku sa bijelom svjetlošću, radi osvetljavanja pruge.

Kada motorno pružno vozilo vuče prikolicu, onda se na kraju posljednje prikvačene prikolice postavlja signalni znak 60: »Kraj voza«.

4. Signalni znaci voznog i staničnog osoblja

Signalni znaci osoblja vučnog vozila

Član 29

Signalni znaci osoblja vučnog vozila su signalni znaci kojima osoblje vučnog vozila daje potrebna naređenja i upozorenja vozopratnom, staničnom i pružnom osoblju, a po potrebi i drugim licima.

Pojedini signalni znaci koriste se i kod manevarskih vožnji.

Osoblje vučnog vozila, u slučaju potrebe zaštite ugroženog mjesta na otvorenoj pruzi, koristi signalne znake pružnog osoblja 96b »Stoj« i 97b: »Lagano«.

Signalne znake osoblja vučnog vozila daje mašinovođa sirenom vučnog vozila.

Kod vozova sa dvije lokomotive na čelu voza potrebne signalne znake daje mašinovođa prve lokomotive, a kod vozova sa dvije potiskivalice na kraju voza mašinovođa posljednje potiskivalice, izuzev signalnog znaka 67: »Opasnost, kočica«, koji u slučaju nastale potrebe, daje mašinovođa koji prvi primijeti opasnost.

Ove signalne znake daje i mašinovođa motornih kola (motorne garniture).

Iste signalne znake koristi, po potrebi, i vozač motornog pružnog vozila.

Kod guranih vozova vozopratilac prvih kola na čelu voza daje usnom zviždaljkom signalni znak 66: »Pazi«.

Signalni znak 66: »Pazi«

Jedan dugačak zvuk: _____

Signalni znak 67: »Opasnost, kočica«

najmanje pet kratkih zvukova brzo jedan za drugim: •••••

Signalni znak 68: »Pritegni kočnice«

tri kratka zvuka jedan za drugim: •••

Signalni znak 69: »Pritegni umjereno kočnice«

jedan kratak zvuk: •

Signalni znak 70: »Popusti kočnice«

jedan dugačak i dva kratka zvuka •• _____

Signalni znak 71: »Propusti umjereno kočnice«

jedan dugačak i jedan kratak zvuk: • _____

Signalni znak 72: »Voz stao, međik slobodan«

dvaput jedan dugačak i jedan kratak zvuk: • _____ • _____

Signalni znak 73: »Međik zauzet«

dvaput po pet kratkih zvukova: ••••• •••••

Signalni znak 66: »Pazi« daje mašinovođa:

- a) u slučajevima kada je potrebno upozoriti na nailazak voza ili da se treba ukloniti sa, odnosno udaljiti od kolosjeka, a odnosi se i na mašinovođu svakog pogonskog vozila pri obavljanju manevarskih vožnji.

- b) ispred signalne oznake »Prilazni signal«;
- c) ispred signalne oznake »Pružna opomenica«, i to prema odredbi člana 45 ovog pravilnika;
- d) ispred »Prenosne pružne opomenice«, i to prema odredbi člana 46 ovog pravilnika;
- e) ispred putnih prelaza čiji su uređaji za osiguranje u kvaru a nijesu posjednuti, ili čijim se uređajima ne rukuje u vrijeme prolaska voza zbog prekida službe;
- f) prije ulaska u tunel, prije nailaska na most ili vijadukt, i prije izlaska iz tunela, odnosno prije prelaska preko mosta ili vijadukta;
- g) ispred signalne oznake »Početak potiskivanja« i »Svršetak potiskivanja« i to prema odredbama člana 47 ovog pravilnika;
- h) pri smanjenoj vidljivosti zbog nevremena, češće;
- i) po zaustavljanju voza ispred ulaznog (štitnog) signala koji pokazuje signalni znak »Stoj«, a u tom slučaju signalni znak 66: »Pazi« daje se uzastopno dva puta i ne smije se dati prije nego što je voz stao, a ispred ulaznog signala stanica na prugama opremljenim APB, MZ ili telekomandnim postrojenjima signalni znak 66: »Pazi« ne treba davati kada se voz ispred njega zaustavi;
- j) pri mimoilaženju voza sa vozovima sa prevozom putnika na stanicama i stajalištima;
- k) pri mimoilaženju vozova u blizini putnih prelaza;
- l) pred svakim putnim prelazom, većim usijekom, mostom i drugim većim objektima koji sprečavaju vidik;
- m) kod voza sa prevozom putnika koji je na otvorenoj pruzi stao - prije polaska voza, ako je putnicima bio dozvoljen izlazak iz kola kao i prije polaska voza iz svakog službenog mjesta bez dežurnog otpravnika vozova;
- n) kada je to potrebno u interesu opšte sigurnosti i upozorenja drugih lica ili rasterivanja životinja sa kolosijeka;
- o) kod nailaska na signale sa signalnim znakom 41: »Pripremi se za spuštanje pantografa« i 44: »Pripremi se za isključenje glavnog prekidača« u slučajevima kada su na čelu voza dva pojedinačno upravljana elektrovučna vozila u službi kod voza.

Signalni znak 66: »Pazi«, u smislu odredaba stav 9 ovog člana, mora davati kod guranih vozova i vozopratilac prvih kola na čelu voza izuzetno usnom zviždalkom.

Signalni znak 67: »Opasnost koči« mašinovođa daje kada nastane potreba da se voz što prije zaustavi, bilo da je primijetio opasnost za svoj ili drugi voz, kao i kada se drugom vozu daje ručni signalni znak: »Stoj«, a ovaj ne postupa po njemu, ili kada se od njega zahtijeva da da ovaj signalni znak.

Signalne znake 68-71 mašinovođa daje vozopratiocima kada se voz izuzetno koči ručno ili mješovito - vazdušno i ručno, kao i za sporazumijevanje sa mašinovođama ostalih lokomotiva u vozu.

Signalni znak 68: »Pritegni kočnice« mašinovođa daje vozopratiocima kada treba da zaustavi voz pa je potrebno i učešće vozopratilaca, ili kada je kod vazdušno kočenog voza koji stoji potrebno narediti da se zakoče ručne kočnice radi obezbjeđenja voza od samopokretanja.

Kod vozova sa zapregom ili potiskivalicom, kao i kada je u vozu radna lokomotiva van službe, mašinovođa prve lokomotive, odnosno one lokomotive koja je zadužena za davanje signalnih znakova, signalnim znakom 68: »Pritegni kočnice« naređuje svim mašinovođama ovih lokomotiva da obustave rad svojih lokomotiva.

Signalnim znakom 69: »Pritegni umjereno kočnice« mašinovođa daje naređenje vozopratiocima ako je za regulisanje brzine voza potrebna i pomoć vozopratnog osoblja.

Signalnim znakom 69: »Pritegni umjereno kočnice«, kod vozova sa zapregom ili potiskivalicom, kao i kada je u vozu radna lokomotiva van službe, mašinovođa prve lokomotive, odnosno one lokomotive koja je zadužena za davanje signalnih znakova, naređuje ostalim mašinovođama da smanje vučnu silu lokomotiva.

Signalni znak 70: »Popusti kočnice« mašinovođa daje vozopratiocima kada je potrebno da popuste pritegnute kočnice.

Signalnim znakom 70: »Popusti kočnice«, kod vozova sa zapregom ili potiskivalicom, kao i kada je u vozu radna lokomotiva van službe, mašinovođa prve lokomotive, odnosno mašinovođa koji je zadužen za davanje signalnih znakova, naređuje ostalim mašinovođama da pojačaju vučnu silu lokomotiva.

Kada je voz zaustavljen bez učešća mašinovođe (upotrebom kočnice za slučaj opasnosti, ručnih kočnica, zbog prekida vazdušnog voda, što kočnice same kočice i sl.), mašinovođa daje signalni znak 70: »Popusti kočnice« uzastopno dva puta, da bi vozopratnici pregledali kočnice.

Kod svih teretnih vozova mašinovođa daje signalni znak 70: »Popusti kočnice« uvijek prije nego što na dati signalni znak za polazak pokrene voz.

Kod vozova sa potiskivalicom poslije primljenog naređenja za polazak, mašinovođa prve lokomotive na čelu voza daje signalni znak 70: »Popusti kočnice«, koji ponavlja mašinovođa potiskivalice (kod vozova sa dvije potiskivalice - mašinovođa posljednje potiskivalice), nakon čega mašinovođa prve lokomotive na čelu voza daje signalni znak 66: »Pazi«, i kada osjeti da je mašinovođa potiskivalice počeo postepeno potiskivanje voza, pokreće svoju lokomotivu.

Ako je na kraju voza dodatna radna lokomotiva van službe, postupa se na način propisan u stavu 21 ovog člana.

Signalni znak 71: »Popusti umjereno kočnice« mašinovođa daje vozopratiocima ako je za regulisanje brzine voza potrebna i pomoć vozopratnog osoblja.

Signalni znak 72: »Voz stao, međik slobodan« mašinovođa daje u stanicama u kojima je to predviđeno knjižicom reda vožnje, kada se voz na izlaznoj strani smjesti unutar međika.

Signalni znak 73: »Međik zauzet« mašinovođa daje u stanicama predviđenim knjižicom reda vožnje, kada je međik na izlaznoj strani zauzeo taj voz.

Ako se na voznoj lokomotivi ili potiskivalici pokvari sirena na otvorenoj pruzi, voz smije produžiti dalju vožnju do prve stanice prema vidljivosti pruge, ali najviše sa 30 km/h.

Ukoliko se u prvoj stanici sirena ne može popraviti, lokomotiva, odnosno motorna kola (motorna granitura) se smatra nesposobnom za dalju vožnju.

Ako su na čelu voza dvije lokomotive (vozna i zaprežna, ili vozna i radna lokomotiva van službe), pa se na prvoj lokomotivi još u stanici pokvari sirena, kao prvu lokomotivu treba staviti onu koja ima ispravnu sirenu, a ako se ovakav kvar desi na otvorenoj pruzi, mašinovođa prve lokomotive mora zaustaviti voz i o kvaru izvijestiti vozopratno osoblje i mašinovođu druge lokomotive.

Pri daljoj vožnji do prve naredne stanice potrebne signalne znake davače mašinovođa druge lokomotive, a u stanici se postupa na način propisan st. 26 i 27 ovog člana.

Za vrijeme ovakve vožnje, mašinovođa prve lokomotive upozorava mašinovođu druge lokomotive na potrebu davanja signalnih znakova ručnim signalnim sredstvima i dovikivanjem.

Kod motornih garnitura u spregu, za međusobno sporazumijevanje voznog osoblja koristi se električno zvonice motornih kola.

Dalja vožnja u slučajevima kvara na otvorenoj pruzi, sa otvorene pruge smije da se produži brzinom najviše sa 30 km/h.

Odredbe stava 26 ovog člana važe u svemu i za motorna pružna vozila u slučaju kvara na uređajima za davanje signalnih znakova, ako kvar nastane na otvorenoj pruzi.

Motorno pružno vozilo sa neispravnim uređajem za davanje signalnih znakova ne smije se otpremiti iz stanice.

Signalni znaci staničnog i vozopratnog osoblja kod vozova Član 30

Signalnim znacima staničnog osoblja daju se naređenja voznom osoblju za pripremu voza za polazak, za polazak, odnosno prolazak voza.

Za davanje potrebnih naređenja osoblju vučnog vozila radi zaustavljanja voza ili radi oprezne vožnje, kao i za zaštićivanje neprohodnih mjesta u stanici, stanično osoblje koristi i signalne znake pružnog osoblja.

Signalni znaci vozopratnog osoblja služe za međusobno sporazumijevanje vozopratnog osoblja o pripremanju za polazak voza, a ako nastupi potreba za drugim međusobnim sporazumijevanjem, vozopratno osoblje služi se i signalnim znacima manevarskog osoblja.

Vozopratilac na prvim kolima guranih vozova daje još i signalni znak 66: »Pazi« usnom zviždaljkom.

Signalne znake 74: »Na mjesta«, 75: »Priprema za polazak«, 77: »Polazak« i 78b: »Izuzetan prolazak« kojima se naređuje priprema za polazak, polazak, odnosno prolazak voza otpravnik vozova daje danju signalnim loparićem, a noću ručnom signalnom svjetiljkom.

Signalni znak 74: »Na mjesta«

Slika 91

signalnim loparićem:

dnevni znak:

otpravnik vozova drži signalni loparić pod lijevom pazuhom tako da pločica loparića bude pozadi koso nadolje okrenuta širom površinom prema čelu i kraju voza (slika 91):

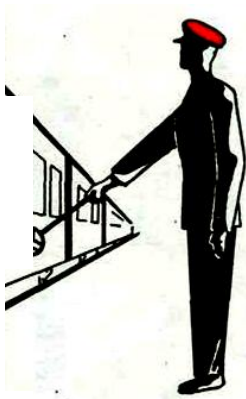
Slika 92

ručnom signalnom svjetiljkom:

noćni znak:

otpravnik vozova drži ručnu signalnu svjetiljku u ruci u visini koljena tako da prema kraju voza pokazuje zelenu svjetlost (slika 92).

Signalni znak 75: »Priprema za polazak«

Slika 93

signalnim loparićem:

dnevni znak:

otpravnik vozova drži signalni loparić ispruženom rukom koso nadolje okrenut prema vozu tako da šira površina loparića bude okrenuta prema čelu i kraju voza (slika 93);

ručnom signalnom svjetiljkom:

noćni znak:

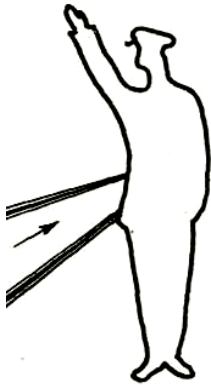
otpravnik vozova drži podignutu ručnu signalnu svjetiljku u visini grudi tako da prema kraju voza pokazuje zelenu svjetlost, a naizmjenično prema kraju i čelu voza ako se ne nalazi u blizini vučnog vozila (slika 94);

usnom zviždaljkom:

otpravnik vozova daje jedan produžen zvižduk usnom zviždaljkom: ———

Slika 94

Signalni znak 76: »Spremno za polazak«

dnevni znak:

vozopratnici drže ruku podignutu uvis (slika 95):

noćni znak:

vozopratnici drže uvis podignutu ručnu signalnu svjetiljku sa bijelom svjetlošću (slika 96).

Slika 95

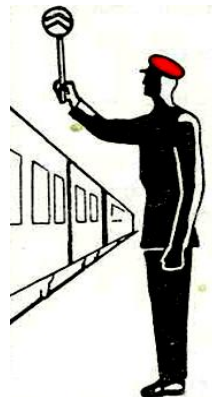
Slika 96

Signalni znak 77: »Polazak«

signalnim loparićem:

dnevni znak:

otpravnik vozova ispruženom rukom digne uspravno iznad glave signalni loparić okrenut širom površinom prema čelu voza (slika 97);

Slika 97

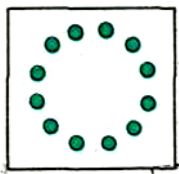

Slika 98

ručnom signalnom svjetiljkom:

noćni znak:

otpravnik vozova digne uspravno iznad glave ručnu signalnu svjetiljku okrenutu prema čelu voza stranom koja daje zelenu svjetlost (slika 98):

*svjetlosnim signalom:
dnevni i noćni znak:
krug od svjetlećih zelenih signalnih sijalica (slika 99).*

Slika 99

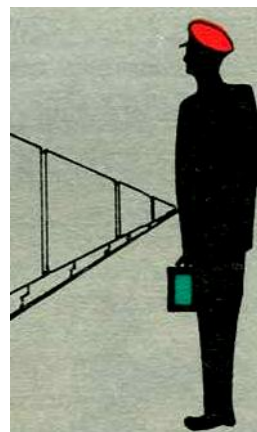
Signalni znak 78: »Prolazak«

Slika 100

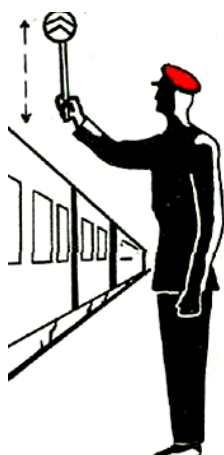
*dnevni znak:
otpravnik vozova stoji u stavu mirno (slika 100);*

*noćni znak:
otpravnik vozova drži ručnu signalnu svjetiljku u ruci u visini koljena sa zelenom svjetlošću prema prolazećem vozu (slika 101).*

Slika 101

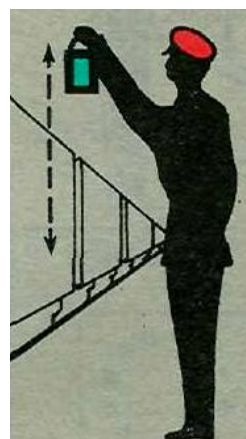
Signalni znak 79: »Izuzetan prolazak«

Slika 102

*signalnim loparićem:
dnevni znak:
otpravnik vozova podiže uspravno iznad glave i spušta u jednakim razmacima signalni loparić okrenut širom površinom prema dolazećem vozu (slika 102);*

*ručnom signalnom svjetiljkom:
noćni znak:
otpravnik vozova podiže uspravno iznad glave i spušta u jednakim razmacima ručnu signalnu svjetiljku okrenutu prema dolazećem vozu stranom koja daje zelenu svjetlost (slika 103);*

Slika 103

Signalni znak 80: »Uđi«

dva kratka i jedan dugačak zvižduk usnom zviždaljkom ili lokomotivskom sirenom: •• —

Voz smije da otpremi signalnim loparićem samo otpravnik vozova.

Signalni znak 74: »Na mjesta« i 75: »Priprema za polazak« znači nalog vozopratnom osoblju da pripremi voz za polazak, a kada je voz spreman za polazak, daje signalni znak 76: »Spremano za polazak«.

Signalni znaci iz 7 ovog člana znače jednovremeno i upozorenje osoblju vučnog vozila, vozne i zaprežne lokomotive i potiskivalice da očekuje naređenje za polazak.

Kod vozova koji se u stanici zadržavaju duže od 3 minuta, otpravnik vozova počinje, po mogućstvu u vremenu od 2 do 3 minuta pred polazak voza, sa pripremom za izdavanje naređenja za polazak voza, a u stanicama sa zadržavanjem ispod 3 minuta, u vremenu zadržavanja voza, a vozno osoblje mora biti spremno da primi naređenje za polazak.

Signalne znake 74: »Na mjesta«, 75: »Priprema za polazak«, 77: »Polazak«, 78: »Prolazak« i 79: »Izuzetan prolazak« otpravnik vozova daje sa takvog mjesta na staničnom prostoru da ga vozno osoblje može vidjeti i date signalne znake blagovremeno zapaziti.

Kada otpravnik vozova, u vremenu propisanom u stavu 9 ovog člana, počinje pripremu za izdavanje naređenja za polazak voza, nosi signalni loparić, odnosno ručnu signalnu svjetiljku tako da pokazuje signalni znak 74: »Na mjesta« prema kraju voza, a po potrebi i prema čelu voza, čim vozno osoblje primijeti ovaj signalni znak, mora zauzeti svoja mjesta kod voza, a kod vozova sa prevozom putnika kondukteri moraju još i pozvati putnike da uđu u voz.

Kada otpravnik vozova utvrdi da je vozopratno osoblje postupilo po datom signalnom znaku 74: »Na mjesta«, daje signalni znak 75: »Priprema za polazak«, što za vozno osoblje znači da voz treba da bude spreman za polazak i da se zatvore vrata na kolima kod klasičnih garnitura, a ako je voz spreman za polazak, vozopratioci, počev od završnog, daju signalni znak 76: »Spremano za polazak«

vozovođi, koji zatim ovaj signalni znak daje otpravniku vozova, a ukoliko je vozovođa u drugoj polovini voza, vozopratioci daju ovaj signalni znak počev od prvog vozopratioca do lokomotive.

Kada voz saobraća bez vozovođe, vozopratioci daju signalni znak 76: »Spremno za polazak«, počev od završnog prema prvom, a prvi vozopratilac daje signalni znak otpravniku vozova, a ako je kod teretnih vozova samo završni vozopratilac, ili samo vozovođa koji se nalazi na završnim kolima, oni daju signalni znak 76: »Spremno za polazak« neposredno otpravniku vozova.

Kada otpravnik vozova primi od vozovođe, odnosno od vozopratioca signalni znak 76: »Spremno za polazak«, daje mašinovođi signalni znak 77: »Polazak« i traje sve dok ne primijeti pokretanje voza, poslije čega signalni loparić, odnosno ručnu signalnu svjetiljku vraća u položaj koji odgovara signalnom znaku 74: »Na mjestu«, a ukoliko se vozovođa nalazi u drugoj polovini voza ili ga nema, otpravnik vozova daje signalni znak 77: »Polazak« samo mašinovođi, ako otpravnik vozova primijeti da na dati signalni znak 77: »Polazak« mašinovođa ne pokreće voz, mora poći prema lokomotivi dajući i dalje ovaj signalni znak i usmeno izdati naređenje za polazak riječju »Polazak«.

Kod ograničene vidljivosti (magla, vijavica, krivina, dugačak voz, smanjena pratnja osoblja i sl.), uslijed koje vozno osoblje ne može da zapazi signalni znak 75: »Priprema za polazak« dat signalnim loparićem, odnosno ručnom signalnom svjetiljkom, otpravnik vozova mora, pored ovog signalnog znaka, dati usnom zviždalkom signalni znak 75: »Priprema za polazak«, koji, po potrebi, ponavlja.

Kod motornih vozova koje čine samo jedna motorna kola ili jedna motorna kola sa jednom prikolicom, signalni znak 75: »Priprema za polazak« i signalni znak 76: »Spremno za polazak« se ne daju, a naređenje za pripremu voza i obavještanje o spremnosti voza za polazak izdaju se usmeno.

Kod vozova opremljenih uređajem za centralno rukovanje vratima, kojim rukuje mašinovođa, prvi kondukter mora provjeriti da li svi ostali kondukteri daju signalni znak 76: »Spremno za polazak«, a zatim ga i sam daje mašinovođi i otpravniku vozova, po ulasku konduktera u voz, mašinovođa zatvara vrata, nakon čega otpravnik vozova daje signalni znak 77: »Polazak«.

Kod vozova sa potiskivalicom završni vozopratilac smije dati signalni znak 76: »Spremno za polazak« samo ako je provjerio da li je lokomotivsko osoblje potiskivalice spremno za polazak.

Signalni znak 75: »Priprema za polazak«, signalni znak 77: »Polazak« i signalni znak 79: »Izuzetan prolazak« otpravnik vozova smije dati tek kada su ispunjeni uslovi za davanje naređenja za polazak, odnosno izuzetan prolazak voza u skladu sa posebnim saobraćajnim propisom.

Signalne znake 75: »Priprema za polazak«, signalni znak 77: »Polazak«, signalni znak 78: »Prolazak« i signalni znak 79: »Izuzetan prolazak« otpravnik vozova daje u stavu mirno, a ako dati signalni znak 77: »Polazak« treba opozvati, otpravnik vozova to čini davanjem signalnog znaka 96b: »Stoj« (usnom zviždalkom, odnosno ručnom signalnom svjetiljkom ili signalnim loparićem).

U slučaju kada treba istovremeno, ili u kratkim razmacima, otpremiti više vozova koji stoje tako da su im lokomotive u blizini, pa postoji mogućnost da na signalni znak 77: »Polazak« krene drugi voz, a ne onaj na koji se ovaj signalni znak odnosi, otpravnik vozova mora istovremeno sa davanjem signalnog znaka 77: »Polazak« izgovoriti i broj voza koji se otprema, ili naređenje za polazak izdati rečju »Polazak« iz neposredne blizine vučnog vozila.

Mašinovođa ne smije pokrenuti voz ako sumnja da je signalni znak 77: »Polazak« dat drugom vozu.

Voz koji se u stanici zadržava, kao i voz koji po redu vožnje prolazi stanicu bez zadržavanja, otpravnik vozova dočekuje u stavu mirno, danju bez signalnog loparića, a noću sa ručnom signalnom svjetiljkom u spuštenom položaju, sa zelenom svjetlošću okrenutom prema dolazećem, odnosno prolazećem vozu.

U međustanicama vozove sa bavljenjem do jedne minute i vozove koji su u zakašnjenju, pa se njihova bavljenja mogu skratiti, otpravnik vozova dočekuje sa signalnim loparićem, odnosno sa ručnom signalnom svjetiljkom u položaju da daje signalni znak 75: »Priprema za polazak«, kod vozova sa prevozom putnika kondukteri treba da nastoje da se ulaženje i izlaženje putnika obavi što brže, a putnike koji nastavljaju dalju vožnju da upozori da ne silaze iz voza.

Kada se voz po polasku izuzetno zaustavi u području stanice, pa onda treba da nastavi započetu vožnju, otpravnik vozova ponovo daje naređenje za polazak.

Signalni znak 78: »Prolazak« otpravnik vozova daje vozovima koji po redu vožnje prolaze stanicu bez zadržavanja, a signalni znak 79: »Izuzetan prolazak« daje vozovima koji izuzetno prolaze stanicu bez zadržavanja.

Za davanje signalnog znaka 79: »Izuzetan prolazak« primjenjuju se i odredbe saobraćajnog pravilnika.

Ako otpravnik vozova ne može narediti pripremu voza za polazak i dati naređenje za polazak signalnim loparićem ili signalnom svjetiljkom iz opravdanih razloga (kvar, oštećenje i dr.), signalni znak 75: »Priprema za polazak« daje usnom zviždalkom, a naređenje za polazak usmeno vozovođi i mašinovođi rečju: »Polazak«.

U stanicama za vrijeme prekida službe, u stanicama u kojima se signalni znak 77: »Polazak« i signalni znak 79: »Izuzetan prolazak« daju svjetlosnim signalom, u službenim mjestima gdje nema otpravnika vozova kao i kod voza koji je stao na otvorenoj pruzi, vozovođa daje osoblju vučnog vozila naređenje za polazak, odnosno prolazak, u ovakvim slučajevima vozovođa daje vozopratom osoblju signalni znak 75: »Priprema za polazak« usnom zviždalkom, mašinovođi naređenje za polazak rečju »Polazak«, a naređenje za prolazak signalnim znakom 85: »Naprijed«, koji ponavlja u jednakim razmacima od nailaska voza na prvu ulaznu skretnicu pa sve dok vučno vozilo ne pređe izlaznu skretnicu, dok kod vozova bez vozovođe ili sa vozovođom na završnim kolima mašinovođa odlučuje o polasku, odnosno prolasku voza.

Kod vozova sa prevozom putnika prvi kondukter do lokomotive mora prije polaska voza provjeriti da li svi ostali kondukteri daju signalni znak 76: »Spremno za polazak«, a zatim i sam daje ovaj signalni znak mašinovođi, koji odlučuje o polasku voza.

Kod vozova opremljenih uređajima za centralno rukovanje vratima kojima rukuje mašinovođa, poslije dobijenog signalnog znaka 76: »Spremno za polazak« i ulaska konduktera u voz, zatvara vrata i sam odlučuje o polasku voza.

Prije polaska voza koji je stao na otvorenoj pruzi daju se odgovarajući signalni znaci vozopratom i osoblja vučnog vozila propisani za davanje naređenja za polazak voza iz službenih mjesta.

Svjetlosnim signalom za davanje signalnog znaka 77: »Polazak«, odnosno signalnog znaka 79: »Izuzetan prolazak«, opremaju se, ukoliko je to potrebno, stanice koje imaju svjetlosne izlazne signale u zavisnosti sa putevima vožnje, ovi signali se ugrađuju na stubu kolosiječnog izlaznog signala, graničnog kolosiječnog signala ili na kojem drugom mjestu uz svaki izlazni kolosijek, zavisno od mjesnih prilika stanice, ako je potrebno, ovaj signalni znak može se ponoviti drugim ovakvim svjetlosnim signalom ugrađenim uz odgovarajući kolosijek.

Zavisnost svjetlosnog signala za davanje signalnog znaka 77: »Polazak«, odnosno signalnog znaka 79: »Izuzetan prolazak« i izlaznog signala mora biti takva da se njime može rukovati tek onda kada izlazni signal pokazuje signalni znak za dozvoljenu vožnju.

Postavljanjem izlaznog signala za dozvoljenu vožnju ne smije se ostvariti automatsko pokazivanje signalnog znaka 77: »Polazak«, odnosno signalnog znaka 79: »Izuzetan prolazak«.

Svjetlosnim signalima za davanje signalnog znaka 77: »Polazak«, odnosno signalnog znaka 79: »Izuzetan prolazak« smije rukovati samo otpravnik vozova.

Signalni znak pokazan krugom svjetlećih zelenih sijalica za vozno osoblje voza koji stoji u stanici znači »Polazak«, a kod voza koji izuzetno prolazi stanicu bez zadržavanja znači »Izuzetan prolazak«.

Signalni znak 80: »Uđi« daje otpravnik vozova ili po njegovom naređenju stanični radnik, odnosno mašinovođa voza koji se

nalazi u stanici voznom osoblju voza koji je zaustavljen ispred signalne oznake 213: »Prilazni signal«, odnosno ispred ulazne skretnice.

Kada se voz po polasku izuzetno zaustavi u području stanice, pa treba da nastavi započetu vožnju, u pogledu davanja signalnih znakova stanično i vozopravno osoblje postupa na način propisan članom 30 ovog pravilnika.

Signalni znaci za probu automatskih kočnica

Član 31

Signalnim znacima za probu automatskih kočnica međusobno se sporazumijeva osoblje koje obavlja probu kočnica kod automatsko kočnenih vozova, manevarskih sastava i pripremljenih voznih garnitura, odnosno osoblje koje ispituje automatske kočnice.

Signalni znaci za probu automatskih kočnica daju se ručnim signalnim sredstvima ili svjetlosnim signalima.

Signalni znak 81: »Poziv na vršenje probe«:

tri kratka i jedan dugačak zvižduk usnom zviždajkom ponavljati više puta: ••• —

Signalni znak 82: »Zakoči«

Slika 104

ručnim signalima: dnevni znak:

sklapati ruke iznad glave prema lokomotivi, ponavljajući više puta (slika 104)

noćni znak:

signalnu svjetiljku sa bijelom svjetlošću prema lokomotivi podići u luku do glave i okomito je spustiti naniže, ponavljajući više puta (slika 105);

Slika 105

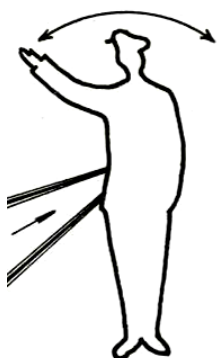

svjetlosnim signalima:

dnevni i noćni znak je jedna mliječnobijela mirna svjetlost (slika 106).

Slika 106

Signalni znak 83: »Otkoči«

Slika 107

ručnim signalima:

dnevni znak:

mahati rukom iznad glave u polukrug (slika 107)

noćni znak:

mahati ručnom signalnom svjetiljkom iznad glave u polukrug (slika 108);

Slika 108

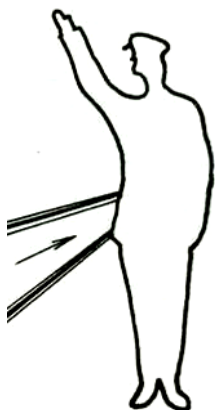
svjetlosnim signalima:

dnevni i noćni znak:

dve mliječnobijele mirne svjetlosti jedna ispod druge (slika 109)

Slika 109

Signalni znak 84: »Proba kočnica završena«

Slika 110

ručnim signalima:
dnevni znak:
podići ruku uvis (slika 110)

noćni znak:
podići svjetiljku sa bijelom svjetlošću uvis (slika 111);

Slika 111

Slika 112

svjetlosnim signalima:
dnevni i noćni znak:
tri mlječnobijele mirne svjetlosti jedna ispod druge (slika 112)

Svjetlosni signali za probu automatskih kočnica ugrađuju se, prema mjesnim prilikama, sa lijeve ili desne strane kolosijeka, a kada nije potrebno davati signalne znake, svjetlosni signali za probu kočnica ne svijetle.

Daljna vidljivosti ovih signala određuje se prema mjesnim prilikama stanice.

Ručni signalni znaci za probu automatskih kočnica daju se sa strane mašinovođe ili sa strane pomoćnika, a u krivini ili na peronu gdje putnici sprječavaju vidik, davalac signalnih znakova treba da se postavi tako da mašinovođa, odnosno pomoćnik mogu jasno vidjeti signalne znake koji im se daju, ako je potrebno vozopratno osoblje koje ne učestvuje pri probi kočnica mora prenositi ove signalne znake.

Signalni znaci manevarskog osoblja

Član 32

Signalni znaci manevarskog osoblja služe da se njima pri manevarskim vožnjama svih vrsta naređuje pokretanje u potrebnom smjeru, reguliše brzina i zaustavljanje.

Signalne znake manevarskog osoblja daje osoblje koje izvršava manevarske vožnje ili skretničko osoblje koje posluhuje skretnice pri manevarisanju.

Signalni znaci manevarskog osoblja daju se jednovremeno usnom zviždaljkom i signalnom zastavicom, odnosno usnom zviždaljkom i ručnom signalnom svjetiljkom.

Signalni znak dat izuzetno samo usnom zviždaljkom ili samo signalnom zastavicom, odnosno noću samo ručnom signalnom svjetiljkom, ima istu važnost kao da je dat jednovremeno usnom zviždaljkom i signalnom zastavicom, odnosno noću usnom zviždaljkom i ručnom signalnom svjetiljkom.

Signalna zastavica je od crvenog platna određene veličine, učvršćenog na držak.

Signalni znaci manevarskog osoblja koriste se i kod vozova za vožnje koje se prema propisu kojim je uređen saobraćaj vozova smatraju manevarskim vožnjama.

Signalni znak 85: »Naprijed«

dnevni znak:
mahati razvijenom signalnom zastavicom uspravno naviše i naniže u dužim potezima, a pored toga jedan dugačak zvižduk usnom zviždaljkom: — (slika 113);

noćni znak:
mahati signalnom svjetiljkom sa bijelom svjetlošću uspravno naviše i naniže u dužim potezima, a pored toga jedan dugačak zvižduk usnom zviždaljkom: — (slika 114).

Slika 113

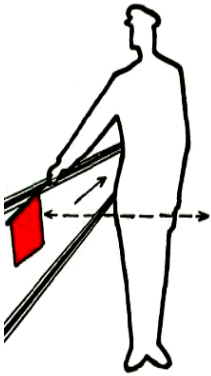

Slika 114

Signalni znak 86: »Nazad«

dnevni znak:
mahati razvijenom signalnom zastavicom vodoravno lijevo i desno u dužim potezima, a pored toga, dva dugačka zvižduka usnom zviždalcem: — — (slika 115);

noćni znak:
mahati signalnom svjetiljkom sa bijelom svjetlošću vodoravno lijevo i desno u dužim potezima, a pored toga dva dugačka zvižduka usnom zviždalcem: — — (slika 116);

Slika 115

Slika 116

Signalni znak 87: »Malo naprijed«

dnevni znak:
mahati razvijenom signalnom zastavicom uspravno naviše i naniže u kratkim potezima, a pored toga jedan kratak zvižduk usnom zviždalcem: • (slika 117);

noćni znak:
mahati signalnom svjetiljkom sa bijelom svjetlošću uspravno naviše i naniže u kratkim potezima, a pored toga jedan kratak zvižduk usnom zviždalcem: • (slika 118).

Slika 117

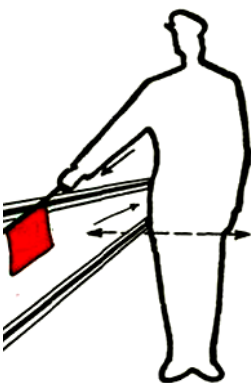
Slika 118

Signalni znak 88: »Malo nazad«

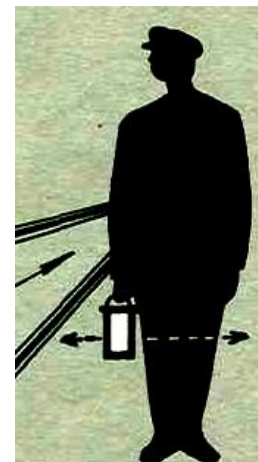
dnevni znak:

mahati razvijenom signalnom zastavicom vodoravno lijevo i desno u kratkim potezima, a pored toga dva kratka zvižduka usnom zviždalcem: • • (slika 119);

noćni znak:
mahati signalnom svjetiljkom sa bijelom svjetlošću vodoravno lijevo i desno u kratkim potezima, a pored toga dva kratka zvižduka usnom zviždalcem: • • (slika 120)

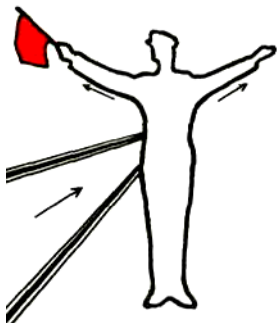

Slika 119

Slika 120

Signalni znak 89: »Odbačaj«

dnevni znak:
mahnuti brzo razvijenom signalnom zastavicom i slobodnom rukom koso nagore, a pored toga jedan kratak i jedan dugačak zvižduk usnom zviždajkom: • — (slika 121);

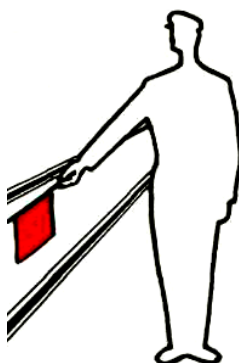
Slika 121

noćni znak:
mahnuti brzo signalnom svjetiljkom sa bijelom svjetlošću koso nagore, a pored toga jedan kratak i jedan dugačak zvižduk usnom zviždajkom:
• — (slika 122)

Slika 122

Signalni znak 90: »Lagano«

dnevni znak:
držati koso naniže razvijenu signalnu zastavicu, a pored toga jedan produženi zvižduk usnom zviždajkom, naizmjenično visok i dubok (slika 123):

Slika 123

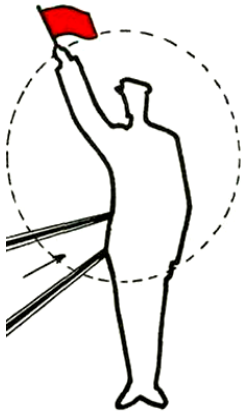

noćni znak:
držati signalnu svjetiljku sa bijelom svjetlošću u visini grudi, a pored toga jedan produženi zvižduk usnom zviždajkom, naizmjenično visok i dubok (slika 124):

Slika 124

Signalni znak 91: »Stoj«

dnevni znak
mahati ukруг razvijenom signalnom zastavicom, a pored toga više kratkih zvižduka usnom zviždajljkom: •••••
(slika 125);

noćni znak:
mahati ukруг signalnom svjetiljkom sa bilo kakvom svjetlošću a pored toga više kratkih zvižduka usnom zviždajljkom:
••••• (slika 126)

Slika 125

Slika 126

Signalni znaci 85: »Naprijed« i 87: »Malo naprijed« daju se kada vučno vozilo treba da vuče manevarski sastav. Kada vozu treba signalisati dalju vožnju, signalni znak 85: »Naprijed« daje se bez obzira na odredbe stava 7 ovog člana. Signalni znaci 86: »Nazad« i 88: »Malo nazad« daju se kada vučno vozilo treba da gura manevarski sastav. Za vožnju samog vučnog vozila smjer »Naprijed«, odnosno »Nazad« utvrđuje se dogovorno ili se naređenja daju usmeno. Signalni znaci 87: »Malo naprijed« i 88: »Malo nazad« daju se, po pravilu, kada je potrebno približiti, odnosno odvojiti dva ili više susjednih vozila kako bi se mogla otkvačiti ili zakvačiti, kao i u drugim sličnim slučajevima. Signalnim znakom 89: »Odbačaj« naređuje se poseban način manevisanja u skladu sa propisom o manevisanju. Signalnim znakom 90: »Lagano« naređuje se osoblju vučnog vozila da smanji brzinu ili da očekuje davanje signalnog znaka 91: »Stoj«.

Prije davanja signalnog znaka 91: »Stoj« uvijek se mora dati signalni znak 90: »Lagano«, osim u slučaju kada signalni znak 91 treba dati odmah.

Signalnim znakom 91: »Stoj« naređuje se zaustavljanje manevarskog sastava ili samog vučnog vozila.

5. Signali pružnog osoblja

Prenosni i ručni signali pružnog osoblja

Član 33

Signalima pružnog osoblja pokazuje se da je pruga, odnosno pružni ili stanični kolosijek postao neprohodan od označenog mjesta, ili da se od označenog mjesta mora voziti manjom brzinom od propisane, osim toga, signalima pružnog osoblja se u slučaju potrebe zbog iznenada nastale opasnosti zaustavlja voz, manevarski sastav ili pružno vozilo radi hitnog saopštenja ili upozorenja, naređuje vozu, manevarskom sastavu ili pružnom vozilu da oprezno vozi ili da smanji brzinu kada za takvom vožnjom iznenada nastane potreba.

Signalna sredstva pružnog osoblja su prenosna i ručna.

Prenosna signalna sredstva su: signalni koturi i ploča za početak lagane vožnje.

Ručna signalna sredstva su: signalna zastavica, ručna signalna svjetiljka i usna zviždajljka.

U signale pružnog osoblja spadaju:

- zaustavni signali;
- signali lagane vožnje; i
- opozivni signal.

Pružno osoblje, prema potrebi, koristi čujne signalne znake usnom zviždajljkom na način propisan članom 32 ovog pravilnika za manevarsko osoblje.

Signalni koturi obojeni su sa zadnje strane sivom bojom.

Postavljanje signala pružnog osoblja na ugroženim mjestima na pruži i na pružnim i staničnim kolosijecima radi zaštićivanja saobraćaja i njihovo osvjetljavanje i uklanjanje spada u dužnost osoblja održavanja pruge, koje neposredno provjerava ispravnost pruge i kolosijeka, odnosno koje vrši opravke i izvodi radove na pruži.

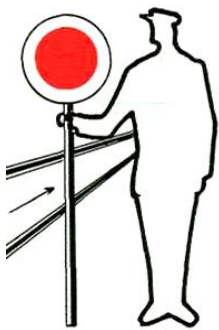
Pojedine signalne znake pružnog osoblja, kao što su zaustavni signali i signali lagane vožnje, koristi stanično, vozopratno i osoblje vučnog vozila, u kom slučaju ono i odgovara za njihovo pravilno postavljanje, davanje i osvjetljavanje.

Zaustavni signali

Član 34

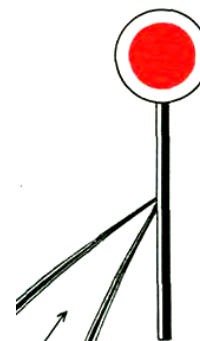
Zaustavni signali pokazuju da je pruga, odnosno pružni ili stanični kolosijek neprohodan na označenom mjestu usljed oštećenja, kvara, radova, zauzetosti vozilima ili iz drugih tehničkih razloga, osim toga, oni služe i da se njima u slučaju potrebe zaustavi voz, manevarski sastav ili pružno vozilo zbog iznenada nastale opasnosti po bezbjednost saobraćaja, radi hitnog saopštenja ili upozorenja i slično.

Signalni znak 96a: »Stoj«

zaustavnim signalnim koturom:
dnevni znak:
crveni signalni kotur sa bijelim rubom okrenut prema vozu držati ili postaviti uz kolosijek (slike 127 i 128);

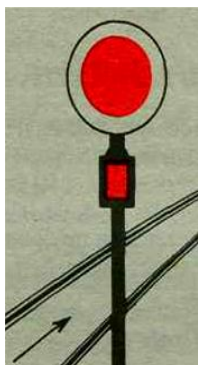
Slika 127

Slika 128

noćni znak:

dnevni znak i ispod njega crvena svjetlost, ili samo crvena svjetlost signalne svjetiljke prema vozu (slike 129, 130 i 131).

Slika 129

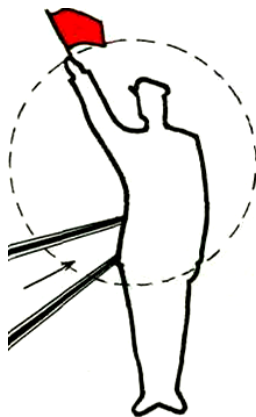

Slika 130

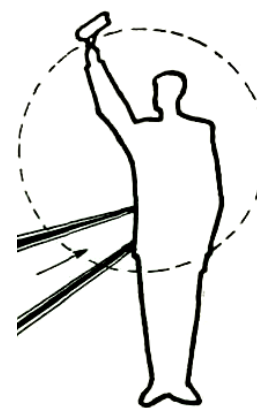
Slika 131

Signalni znak 96b: »Stoj«

signalnom zastavicom ili ručnom signalnom svjetiljkom:
dnevni znak:
mahati u krug signalnom zastavicom ili ma kojim drugim predmetom prema vozu (slike 132 i 133):

Slika 132

Slika 133

noćni znak:
mahati ukруг ručnom signalnom svjetiljkom sa ma kakvom svjetlošću prema vozu, ili crvena svjetlost signalne svjetiljke prema vozu (slika 134)

Slika 134

Signalni znaci 96a i 96b: »Stoj« označavaju da na pruzi postoji smetnja koja ugrožava dalju vožnju i da se voz, manevarski sastav ili pruzno vozilo mora što prije zaustaviti upotrebom najefikasnijeg načina kočenja.

Voz, manevarski sastav ili pruzno vozilo po pravilu se zaustavlja ispred datog ručnog ili postavljenog signalnog znaka.

Na pružnom kolosijeku - kolosijecima signalni znak 96a: »Stoj« treba postaviti, odnosno signalni znak 96b: »Stoj« davati ispred neprohodnog mjesta na daljini zaustavnog puta.

Signalni znak 96a i 96b: »Stoj« mora se vidjeti sa najmanje udaljenosti od 200 m na prugama sa zaustavnim putem od 700 m, ukoliko se ovi signalni znaci ne mogu vidjeti sa te daljine, treba ih postaviti, odnosno davati i na većoj udaljenosti od 200 m, kako bi se ostvarila propisana vidljivost, a ako se signalni znaci 96a i 96b: »Stoj« moraju postaviti, odnosno dati u tunelu, na mostu ili u njihovoj blizini, pa bi voz morao čak i djelimično stajati u tunelu ili na mostu, treba ih, ako za to ima vremena, postaviti, odnosno davati na daljini zaustavnog puta ispred tunela ili mosta.

Ukoliko se zbog iznenada nastale opasnosti signalni znaci 96a i 96b: »Stoj« ne mogu postaviti, odnosno dati sa udaljenosti propisane u stavu 4 ovog člana, moraju se, prema nastaloj potrebi, odmah davati, ili trčati u susret dolazećem vozu, manevarskom sastavu ili pružnom vozilu i davati signalni znak 96b: »Stoj« dok se voz, manevarski sastav ili pružno vozilo ne zaustavi, ako:

- a) je zbog stanja pruge ili kakve smetnje ugrožena bezbjednost saobraćaja, bez obzira na to da li se očekuje voz ili ne;
- b) se preko nekog mjesta na pruži mora voziti sa najvećom oprežnošću a o tome voznog osoblje nije obaviješteno;
- c) je voz pušten na zatvoren kolosijek, a zainteresovano osoblje nije bilo o tome obaviješteno;
- d) se prije prolaska voza čija je vožnje objavljena zvonovnim signalom, ili prije prolaska manevarskog sastava, odnosno pružnog vozila otpremljenog iz stanice, na otvorenoj pruži čuo signalni znak za objavljivanje vožnje voza iz suprotnog smjera po istom kolosijeku;
- e) su se čula dva signalna znaka za objavljivanje vožnje vozova iz suprotnih smjerova po istom kolosijeku;
- f) se čuo signalni znak 3:»Opasnost«;
- g) se čuo signalni znak 3:»Opasnost«, koji je prema primljenom obavještenju dat zbog odbjeglih vozila, a ova dolaze u susret vozu;
- h) ljudi, drumska vozila, krupna stoka i sl. može ugroziti dolazeći voz;
- i) se na vozu koji prolazi primjeti kvar ili nedostatak koji bi mogao ugroziti dalju vožnju voza;
- j) se primijeti da voz koji po redu vožnje ima bavljenje u službenom mjestu ne smanjuje brzinu radi zaustavljanja;
- k) su na prolazećem vozu istaknuti nepropisni čeonni signalni znaci ili kada čeonni signali noću nijesu osvijetljeni;
- l) se posumnja da dalja vožnja voza, manevarskog sastava ili pružnog vozila može biti ugrožena.

Ukoliko se ispred neprohodnog mjesta ne daje signalni znak 96b:»Stoj« (signalnom zastavicom, odnosno ručnom signalnom svjetiljkom), zaustavni signalni kotur mora se postaviti tako da pokazuje signalni znak 96a:»Stoj« koji ostaje na tom mjestu za sve vrijeme dok smetnja traje, bez obzira na to da li se očekuje neka vožnja ili ne.

Signalni znak 96a: »Stoj« (zaustavni signalni kotur) postavlja se s obje strane neprohodnog mjesta bez obzira na to da li po takvom kolosijeku saobraćaju vozovi samo iz jednog ili iz oba smjera, kao i kod staničnih kolosijeka samo za onaj kolosijek koji je označen, kao i kod staničnih kolosijeka samo za onaj kolosijek koji je označen tim signalnim znakom, a ako se ovaj signalni znak ne može postaviti pored kolosijeka za koji važi, stavlja se u sredinu kolosijeka.

Odbjegli vozila koja stoje na otvorenoj pruži moraju se zaštititi na način propisan u stavu 8 ovog člana.

Ako zbog iznenada nastale smetnje treba zaštititi neprohodno mjesto, a na licu mjesta se nalazi samo jedan radnik, signalni znak 96a: »Stoj« mora se postaviti prvenstveno iz smjera odakle se očekuje voz, a zatim što hitnije i iz drugog smjera.

Signalni znak 96a: »Stoj« koristi se u stanicama da:

- a) označi da su jedan ili više staničnih kolosijeka neprohodni, i to:
 - kada je neprohodan samo jedan glavni ili sporedni stanični kolosijek, zaustavni signalni kotur postavlja se s obje strane neprohodnog mjesta u sredini kolosijeka naporedo prema međiku, po mogućstvu na udaljenosti od najmanje 50 m od ugroženog mjesta;
 - ako neprohodno mjesto onemogućava vožnju za dva ili više susjednih kolosijeka, a ostali stanični kolosijeci su prohodni, svi kolosijeci iza neprohodnog mjesta štite se postavljanjem samo jednog zaustavnog signalnog kotura ispred neprohodnog mjesta, i to naporedo prema međiku prvog susjednog prohodnog kolosijeka, po mogućstvu na udaljenosti od najmanje 50 m, a sa suprotne strane na iste kolosijeka stavlja se zaustavni signalni kotur u svaki kolosijek naporedo prema međiku, ukoliko se i sa te strane neprohodni kolosijeci ne mogu zaštititi jednim zaustavnim signalnim koturom;
- b) označi početak zauzetosti kolosijeka vozom - vozilima, kada je to potrebno, a postavlja se na daljini od 50 m u svakom smjeru ispred vozila (prvog vozila) kojima je kolosijek zauzet, a kada je slobodan dio kolosijeka nedovoljan za smještaj voza, ova udaljenost, izuzetno, može iznositi najmanje 20 m;
- c) zabrani svaki izlazak iz stanice na otvorenu prugu zbog prekida saobraćaja na tom kolosijeku, utovara ili istovara na otvorenoj pruži i drugog, a postavlja se u sredini kolosijeka na udaljenosti od najmanje 50 m od posljednje izlazne skretnice, a ako se u stanici u to vrijeme mora manevrisati i preko izlazne skretnice, zaustavni signalni kotur postavlja se u skladu sa sa propisom koji se uređuje saobraćaj vozova;
- d) zaštititi vozila na kolosijeku koja se ne smiju pokretati, a postavlja se na udaljenosti od 50 m ispred i iza vozila, odnosno ispred prvog i iza posljednjeg vozila kada se ona nalaze na staničnim kolosijecima;
- e) zabrani ulazak elektrolokomotivi i elektromotornim kolima sa podignutim pantografom na kolosijek za koji se ne daje signalni znak 42: »Spusti pantograf«, a postavlja se na udaljenosti od 50 m ispred mjesta od kojeg treba voziti spuštenim pantografom i to sa desne strane kolosijeka.

Kada neprohodno mjesto onemogućava ulaz na sve kolosijeka u stanici, ili u posebna područja u stanici, zaštićivanje se obavlja sa obje strane zaustavnim signalnim koturom, koji se postavlja na daljini zaustavnog puta ispred ulazne skretnice, signalni koturi se moraju postaviti i ako je stanica zaštićena glavnim signalima.

Signalne ploče sa signalnim znakom 96a: »Stoj«, ako su prevučene reflektujućom materijom, nije potrebno osvijetljivati.

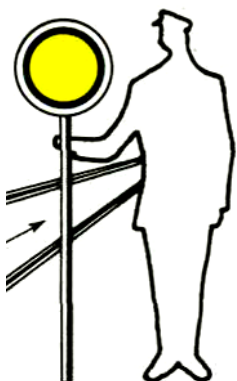
Ako je na otvorenoj pruži ili u stanici postavljen signalni znak 96a: »Stoj« (zaustavni signalni kotur), ili se daje signalni znak 96b: »Stoj«, kao i ako se sa voza, odnosno manevarskog sastava daje signalni znak 96b (ili 91): »Stoj«, mašinovođa odnosno vozač motornog pružnog vozila mora upotrebiti najefikasniji način kočenja kako bi se voz, manevarski sastav ili pružno vozilo što prije zaustavilo, a ukoliko je za zaustavljanje voza, odnosno manevarskog sastava potrebna pomoć vozopratnog osoblja odnosno manevarskog odreda, mašinovođa daje signalni znak 68: »Opasnost, koči«.

Ako je voz zaustavljen na otvorenoj pruži postavljenim signalnim znakom 96a: »Stoj«, a na licu mjesta nema nikoga ko bi mogao dati obavještenje zbog čega su ovi postavljeni, niti se na drugi način (telefonom, RDV-om i sl.), ne može dobiti ovo obavještenje, a sa mjesta zaustavljanja ne može se primijetiti nikakva smetnja, voz će sa najvećom oprežnošću nastaviti dalju vožnju do eventualne smetnje, odnosno do prvog radnog ili službenog mjesta, gde će se pribaviti potrebna obavještenja.

Signalni lagane vožnje Član 35

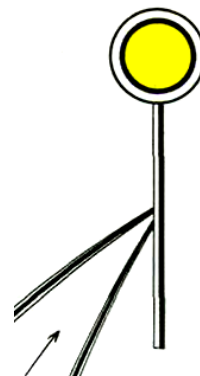
Signalni lagane vožnje pokazuju da se preko označenog mjesta ili dijela pružnog ili staničnog kolosijeka, zbog oštećenja, kvara, radova ili iz drugog razloga, mora voziti smanjenom brzinom.

Signalni znak 97a: »Lagano«

žutim signalnim koturom:
dnevni znak:
žuti signalni kotur sa crno-bijelim rubom okrenut prema vozu držati ili postaviti uz kolosijek (slike 135 i 136);

Slika 135

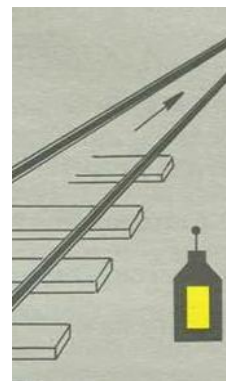

Slika 136

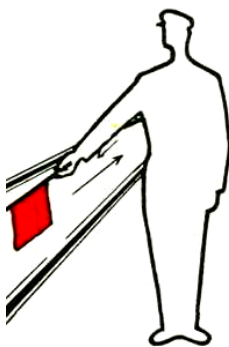
Slika 137

noćni znak:
dnevni znak i ispod njega žuta svjetlost, ili samo žuta svjetlost signalne svjetiljke prema vozu (slike 137 i 138).

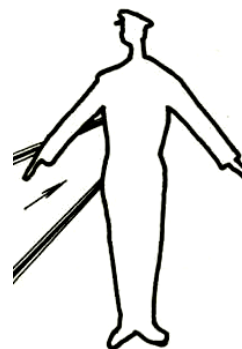
Slika 138

Signalni znak 97b: »Lagano«

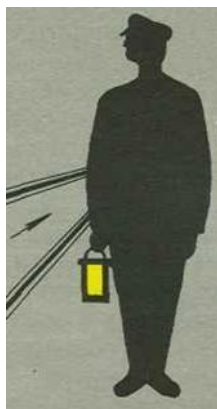

Slika 139

signalnom zastavicom ili ručnom signalnom svjetiljkom:
dnevni znak:
razvijena signalna zastavica ispružena koso naniže, ili obje ruke ispružene koso naniže (slike 139 i 140);

Slika 140

Slika 141

noćni znak:
ručnu signalnu svjetiljku sa žutom svjetlošću držati ili postaviti uz kolosijek prema vozu (slike 141 i 142).

Slika 142

Signalni znak 97c: »Početak lagane vožnje«

dnevni znak:
bijela brojka na crnoj osnovi (slika 143);

noćni znak:
dnevni znak osvijetljen (slika 144).

Slika143

Slika144

Signalni znaci 97a ili 97b: »Lagano« postavljaju se, odnosno daju ispred mjesta od kojeg se mora voziti smanjenom brzinom na odstojanju od 500 m za zaustavni put od 700 m.

Signalni znaci 97a ili 97b: »Lagano« moraju se vidjeti sa udaljenosti od najmanje od 200 m na prugama sa zaustavnim putem od 700 m, a ukoliko se ne mogu vidjeti sa te daljine, treba ih postaviti, odnosno davati i na većoj udaljenosti koja je određena stavom 2 ovog člana pravilnika, kako bi se ostvarila propisana vidljivost.

Ako iznenada nastane potreba za laganom vožnjom, a signalni znaci 97a ili 97b: »Lagano« ne mogu se postaviti, odnosno dati sa udaljenosti propisane u ovom članu, mora se trčati u susret dolazećem vozu, manevarskom sastavu ili pružnom vozilu i davati signalni znak 96b: »Stoj«, i po zaustavljanju dati usmjeno obavještenje o laganoj vožnji.

Signalni znaci 97a ili 97b: »Lagano« označavaju da se od mjesta postavljenog signala, odnosno od mjesta davanja ovih signalnih znakova, brzina mora smanjiti tako da se od signalnog znaka 97c: »Početak lagane vožnje« može voziti brzinom označenom na signalnom znaku 97c: »Početak lagane vožnje«, odnosno brzinom naređenom opštim nalogom.

Kada se primijeti signalni znak 97a ili 97b: »Lagano«, a voznom osoblju, osoblju manevarskog sastava, odnosno vozaču motornog pružnog vozila nije opštim nalogom naređeno kojom brzinom treba voziti, niti postoji oznaka za brzinu kojom se smije voziti preko zaštićenog mjesta, od mjesta postavljenog signalnog znaka 97a, odnosno mjesta davanja signalnog znaka 97b: »Lagano«, smije se voziti najvećom brzinom od 10 km/h, a ukoliko postoji potreba za brzinom manjom od 10 km/h, voz, manevarski sastav ili motorno pružno vozilo treba zaustaviti i dati usmjeno naređenje kojom se brzinom smije voziti.

Signalni znak 97c: »Početak lagane vožnje« označava mjesto odakle se mora voziti smanjenom brzinom označenom na ovom signalnom znaku ili brzinom naređenom opštim nalogom.

Kraj lagane vožnje označava se signalnim znakom 98: »Opozivni signal«.

Vožnja se smije nastaviti redovnom brzinom tek kada posljednje vozilo u vozu ili manevarskom sastavu, odnosno motorno pružno vozilo prođe pored ovog signalnog znaka.

Na jednokolosječnim prugama mjesto od kojeg počinje potreba za smanjenom brzinom može se označiti i na taj način što se na zadnjoj sivoj strani opozivnog signala stavlja oznaka brzine, u ovakvom slučaju zelena površina opozivnog signala okrenuta je prema zaštićenom mjestu i služi kao opozivni signal za suprotni smjer iako je postavljena sa lijeve strane kolosijeka s obzirom na smjer vožnje.

Mjesta na pružnom kolosijeku - kolosijecima preko kojih se mora voziti smanjenom brzinom zaštićuju se tako što se signalni znaci 97a: »Lagano« i 97c: »Početak lagane vožnje« postavljaju ispred oštećenog mjesta iz oba smjera vožnje.

Ako na pružnom kolosijeku nastanu dvije uzastopne lagane vožnje različitih brzina, bez međuprostora na ispravnom kolosijeku, ili ako je međuprostor manji od 1300m, ovakve uzastopne lagane vožnje označavaju se za svaki smjer vožnje jednim signalnim znakom 97a: »Lagano« i jednim signalnim znakom 98: »Opozivni signal«, a za postavljanje jednog ili dva signalna znaka 97c: »Početak lagane vožnje« važi sljedeće:

- ako je dužina kolosijeka na kojem se uvode uzastopne lagane vožnje do 1500 m, za taj dio kolosijeka, za svaki smjer vožnje, postavlja se samo po jedan signalni znak 97c: »Početak lagane vožnje« na kojem je označena manja brzina;
- na isti način signališu se i uzastopno lagane vožnje sa većom dužinom od 1500 m, a dužina kolosijeka na kome je uvedena veća brzina je kraća od odstojanja na koje bi trebalo prema stavu 2 ovog člana pravilnika, postaviti signalni znak 97c: »Početak lagane vožnje«;
- ako je dužina kolosijeka na kojem se uvode uzastopne lagane vožnje preko 1500m, osim u slučaju pod b, za svaki smjer vožnje postavljaju se po dva signalna znaka 97c: »Početak lagane vožnje«, sa odgovarajućim oznakama brzine na sledeći način:
 - za smjer vožnje kod kojeg prvo nastaje vožnja sa manjom brzinom, signalni znak na kojem je ona označena postavlja se na početku dijela kolosijeka sa manjom brzinom, a drugi signalni znak, na kojem je označena veća brzina, na početku dijela kolosijeka na kojem je lagana vožnja sa većom brzinom;
 - za suprotni smjer vožnje, kod kojeg prvo nastaje vožnja sa većom brzinom, signalni znak na kojem je ona označena postavlja se na mjestu odakle počinje lagana vožnja sa većom brzinom, a drugi signalni znak, na kojem je označena manja brzina, postavlja se na odstojanju, propisanim u stavu 2 ovog člana pravilnika ispred početka dijela kolosijeka na kojem je lagana vožnja sa manjom brzinom.

Ukoliko slijede jedna za drugom više od dvije uzastopne lagane vožnje, i za naredne lagane vožnje primenjuju se odredbe iz stava 12 ovog člana.

Kada se lagana vožnja uvodi na glavnim prolaznim kolosijecima ili na otvorenoj pruzi odmah iza stanice, pa bi signalni znak 97a: »Lagano« trebalo postaviti u stanici, on se postavlja ispred prve ulazne skretnice.

Signalni znak 97c: »Početak lagane vožnje« i 98: »Opozivni signal« postavljaju se tako da se očuva bezbjednost putnika i staničnog osoblja, u takvom slučaju ovi signalni znaci mogu biti postavljeni i prije samog početka, odnosno i iza samog kraja lagane vožnje.

Kada se lagana vožnja uvodi na ostalim glavnim i sporednim kolosijecima, signalni znaci 97a: »Lagano« i 98: »Opozivni signal« se ne postavljaju, a lagana vožnja na ovim kolosijecima označava se samo signalnim znakom 97c: »Početak lagane vožnje«, koji se postavlja u blizini međika uz kolosijek za koji važi.

Brzina označena na ovom signalnom znaku važi na cijeloj dužini kolosijeka, pa i u slučaju kada je potreba za laganom vožnjom samo na jednom njegovom dijelu, a prestaje kod signalnog znaka 97c: »Početak lagane vožnje«, koji važi za suprotan smjer, odnosno kod međika na drugom kraju kolosijeka.

Ako vozovi otpočinju ili poslije bavljenja produžavaju vožnju iza signalnog znaka 97a: »Lagano«, odnosno signalnog znaka 97c: »Početak lagane vožnje« signalni znak 97c, ako je to potrebno, može se ponoviti, a ukoliko ovaj signalni znak nije ponovljen, vozno osoblje se o ovome obavještava opštim nalogom, u kojem se, pored uobičajenog saopštenja o laganoj vožnji, upisuje: »Signalni znak 97c: 'Početak lagane vožnje' postavljen je iza voza«.

O uvedenim laganim vožnjama zainteresovano stanično osoblje obavještava se pismeno, a vozno osoblje obavještava se pismenim nalogom, a ako se lagana vožnja uvede iznenada, o tome se telefonom obavještavaju susjedne stanice radi obavještavanja voznog osoblja opštim nalogom.

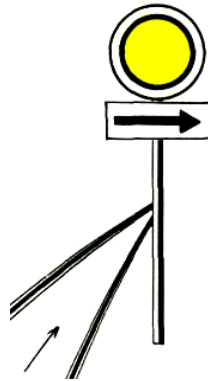
Ukoliko susjedne stanice nijesu obaviještene o ovakvim laganim vožnjama, zbog čega vozno osoblje nije moglo biti obaviješteno opštim nalogom, prvi voz, manevarski sastav ili pružno vozilo mora se zaustaviti i o laganoj vožnji usmjeno obavijestiti, a u slučaju da se o iznenada uvedenoj laganoj vožnji susjedne stanice ne mogu obavijestiti telefonom, voznom osoblju zaustavljenog voza mora se dati pismeni izveštaj radi obavještenja susjedne stanice.

Voz koji nosi pismeni izveštaj mora stati ispred ulazne skretnice i vozovođa, odnosno mašinovođa kada obavlja dužnost vozovođe ili se vozovođa nalazi na završnim kolima, putem skretničara ili telefonom saopštava sadržaj izvještaja, odnosno putem skretničara ili izaslanog vozopratioca predaje izvještaj otpravniku vozova, a tek poslije predatog izvještaja voz smije ući u stanicu.

Otpравниk vozova o ovome dokazno obavještava pozadnju susjednu stanicu međustaničnog odsjeka na kojem je uvedena lagana vožnja, radi obavještavanja voznog osoblja.

Ako je vozno osoblje opštim nalogom obaviješteno o uvedenoj laganoj vožnji, a na pruzi nema signala lagane vožnje, odnosno ako vozno osoblje nije opštim nalogom obaviješteno o uvedenoj laganoj vožnji, a na pruzi naiđe na signale lagane vožnje, postupiće po opštem nalogu, odnosno po signalima lagane vožnje.

Ako je signalni znak 97a: »Lagano« postavljen na zajedničkom dijelu pruge ispred rasputnice, a važi samo za jednu od odvojnih pruga, ispod žutog kotura postavlja se strelica usmjerena u pravcu odvojne pruge za koju važi (slika 145), a ako lagana vožnja važi za obje odvojne pruge, strelice se ne postavljaju.

Slika 145

Primjeri postavljanja signala za laganu vožnju dati su u Prilogu 2 ovog pravilnika.

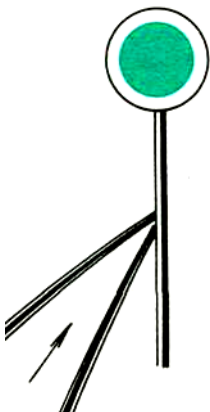
Signalne ploče sa signalnim znacima 97a i 97c, ako su prevučene reflektujućim materijama, nije potrebno osvjetljivati.

Opozivni signal

Član 36

Opozivni signal služi da se njime opozovu signali za laganu vožnju, a u određenim slučajevima i zaustavni signal.

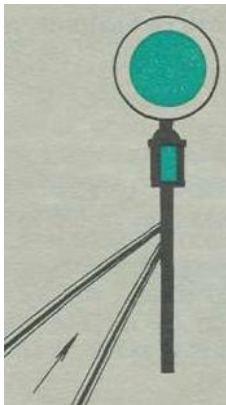
Signalni znak 98: »Opozivni signal«

dnevni znak:

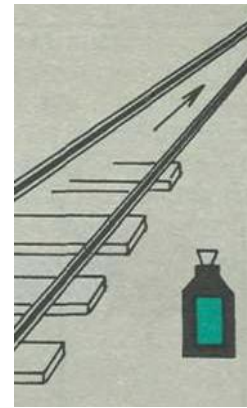
zeleni signalni kotur sa bijelim rubom okrenut prema vozu postavljen uz kolosijek (slika 146);

Slika 146

noćni znak:
dnevni znak i ispod njega zelena svjetlost ili samo zelena svjetlost signalne svjetiljke prema vozu (slike 147 i 148).

Slika 147

Slika 148

Signalni znak 98: »Opozivni signal« kada je postavljen na kraju dijela kolosijeka na kojem je uvedena lagana vožnja, označava mjesto odakle prestaje lagana vožnja.

Signalnu ploču sa signalnim znakom 98: »Opozivni signal«, ako je prevučena reflektujućom materijom, ne treba osvjetljivati.

6. Signalne oznake

Značenje signalnih oznaka

Član 37

Signalne oznake služe da na pruzi i u službenim mjestima ukažu željezničkim radnicima na izvjesna mjesta, objekte, signale i dr. kod kojih se postupaju po odredbama saobraćajnih propisa.

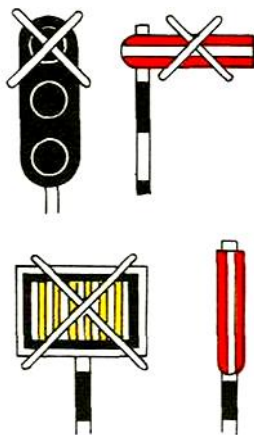
Signalne oznake su: nevaženje signala, predsignalne opomenice, objavnice glavnih signala, upozorivači glavnih signala i predsignala, međik, granica odsijeka, mjesto zaustavljanja, pružna opomenica, prenosna pružna opomenica, početak i svršetak potiskivanja, oznaka za stanice bez ulaznog (štitnog) signala, oznaka za stajališta, oznaka zadire u slobodan profil, početak i kraj izolovanog preklopa, početak i kraj APB, početak i kraj telekomande (TK), početak i kraj obostranog saobraćaja (OS), putokazi i kilometarske i hektometarske oznake.

Nevaženje signala

Član 38

Glavni signal (likovni i svjetlosni), predsignalni (likovni i svjetlosni), granični kolosiječni signali i manevarski svjetlosni i likovni signali koji nisu pušteni u rad ili su isključeni iz upotrebe, kao i oni koji privremeno ne važe (na primer kod opravke) označavaju se kao nevažeći - signalnom oznakom nevaženja signala.

Signalna oznaka 201: »Signal ne važi«

bijeli kosi krst sa crnim rubom (slika 149).

Slika 149

Signalna oznaka 201: »Signal ne važi« stavlja se na signalnu ploču ili signalne ručice, tako da krajevi krsta prelaze njihove ivice, a umjesto kosog krsta, signalne ploče svjetlosnih signala mogu biti samo pokrivene, i to tako da se eventualno pokazani signalni znaci ne mogu vidjeti.

Nevažeći patuljasti signali uvijek se pokrivaju i ne osvjetljavaju, osim u probnom radu kada se zasjenjuju.

Nevažeće objavnice glavnih signala i predsignala, upozorivači glavnih signala i predsignala, pokazivači, signali za ograničenje brine, signali za električnu vuču, granica manevarisanja i signalne oznake takođe se označavaju signalnom oznakom 201: »Signal ne važi« ili se uklanjaju.

O nevaženju glavnih signala i posebnih predsignala vozno i sve ostalo zainteresovano osoblje mora se pismeno obavijestiti, ovo se ne odnosi na novougrađene signale u vremenu do njihovog puštanja u redovan rad.

Kada nastane potreba da se voz ili manevarski sastav zaustavi ispred glavnog signala koji je označen signalnom oznakom 201: »Signal ne važi« kod ovakvog glavnog signala mora se postaviti, odnosno davati signalni znak 96a, odnosno 96b: »Stoj«.

Ako je neki glavni signal označen signalnom oznakom 201: »Signal ne važi« a vozno osoblje o ovome nije obaviješteno, kod ovakvog signala voz se mora zaustaviti bez obzira na to koje signalne znake pokazuje, a ako je poseban predsignal označen signalnom oznakom 201: »Signal ne važi«, a vozno osoblje o ovome nije obaviješteno, mora se postupiti kao da pokazuje signalni znak 13: »Očekuj, Stoj«.

Predsignalne opomenice

Član 39

Predsignalne opomenice služe za lakše i sigurnije uočavanje mjesta predsignala.

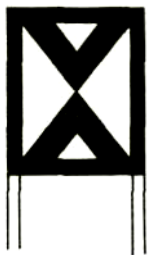
Predsignalna opomenica ugrađuje se na međunarodnim i lokalnim prugama kod svih posebnih predsignala, a na prugama sa automatskim pružnim blokom kod svakog prvog prostornog ispred ulaznog i pružnog zaštitnog signala, a ukoliko se izlaznim signalom predsignalni signalni znaci zaštitnog signala koji štiti i područje skretnice, ili ulaznog signala drugog službenog mjesta, ispred izlaznog signala mora se ugraditi predsignalna opomenica.

Ako je predsignalna opomenica ugrađena na zajedničkom dijelu pruge ispred rasputnice ili u službenom mjestu od kojeg se odvajaju dvije pruge, a važi samo za jednu od odvojenih pruga, na ovakvoj predsignalnoj opomenici stavlja se strelica usmjerena u pravcu odvojne pruge za koju važi (slika 150), a ako predsignalna opomenica važi za obje odvojne pruge, na nju se ne stavljaju strelice.

Slika 150

Signalna oznaka 202: »Označavanje mjesta predsignala«

Slika 151

bijela pravougaona tabla na kojoj su crnom bojom ucrtana dva trougla sa spojenim vrhovima (slika 151).

Predsignalna opomenica ugrađuje se, po pravilu, na 1,5 m ispred signala iz stava 2 ovog člana.

Predsignalne opomenice mogu se ugraditi i na samom stubu ovih signala, u njegovom podnožju ili na vratima signalnog ormara, a ako je predsignal ugrađen iznad kolosijeka za koji važi, na mosnoj ili polumosnoj konstrukciji, predsignalne opomenice mogu se ugraditi i iznad predsignalne ploče, radi lakšeg uočavanja, signalna oznaka predsignalne opomenice treba da je, po potrebi, prevučena reflektujućim materijama.

Kod posebnog predsignala koji je ugrađen na manjoj udaljenosti od propisanog zaustavnog puta za odnosnu prugu, predsignalne opomenice imaju na vrhu i bijelu trougaonu ploču sa crnim rubom čiji je vrh okrenut naniže (slika 152).

Odredba stava 6 ovog člana ne odnosi se na posebne predsignale ugrađene na odstojanju koje je do 5% manje od propisanog zaustavnog puta.

Slika 152

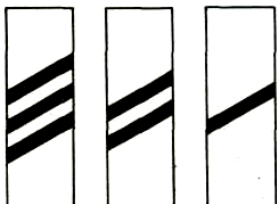
Kada na predsignalnu opomenicu iz stava 6 ovog člana treba postaviti strelicu, ona se postavlja iznad trougla. Daljina vidljivosti predsignalnih opomenica mora odgovarati polovini propisane daljine vidljivosti glavnog signala, odnosno predsignala.

Objavnice glavnih signala i predsignala

Član 40

Objavnice glavnih signala i predsignala upozoravaju da se voz približava prvom prostornom signalu ispred ulaznog ili pružnog zaštitnog signala na prugama sa automatskim pružnim blokom i telekomandom, ili posebnom predsignalu, kao i ulaznom, zaštitnom i prostornom signalu odjavnog prostornog odseka koji nemaju posebne predsignale.

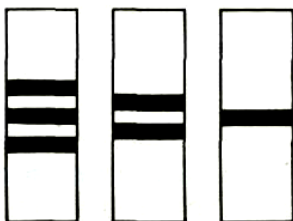
Signalna oznaka 203a: »Očekuj predsignal«

bijela pravougaona tabla sa 1, 2 i 3 crne kose pruge naviše slijeva nadesno (slika 153):
- kod prvog prostornog ispred ulaznog ili zaštitnog signala na prugama sa automatskim pružnim blokom i telekomandom ili posebnog predsignala.

Slika 153

Signalna oznaka 203b: »Očekuj glavni signal«

bijela pravougaona tabla sa 1, 2 i 3 crne vodoravne pruge (slika 154):
- kod ulaznih, zaštitnih i prostornih signala odjavnog prostornog odsjeka koji nemaju posebne predsignale.

Slika 154

Objavnice glavnih signala i predsignala ugrađuju se na međunarodnim i lokalnim prugama ako se glavni signali i predsignali iz stava 1 ovog člana ne mogu lako zapaziti sa propisane daljine.

Objavnice predsignala koje pokazuju signalnu oznaku 203a: »Očekuj predsignal« ugrađuju se ispred signala na 100, 200 i 300 m.

Objavnice glavnih signala koje pokazuju signalnu oznaku 203b: »Očekuj glavni signal« ugrađuju se:

- ispred ulaznih i zaštitnih signala - na 100, 200 i 300 m;
- ispred prostornih signala odjavnog prostornog odseka - na 700, 800 i 900 m.

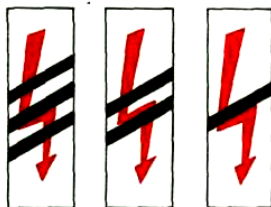
Objavnice glavnih signala, odnosno predsignala, ugrađuju se tri, i to tako da prva objavnica do ovih signala ima jednu kosu odnosno vodoravnu prugu, druga - dvije, a treća - tri.

Objavnice glavnih signala i predsignala ugrađuju se prema osi kolosijeka pod uglom od 60°.

Objavnice glavnih signala i predsignala noću se ne osvijetljavaju, a radi lakšeg uočavanja, signalni znak objavnice glavnih signala, odnosno predsignala po potrebi se prevlači reflektujućim materijama.

Na početku elektrificiranih pruga, kao i na mjestima gde se neelektrificirane pruge uključuju u elektrificiranu prugu, objavnice predsignala ispred predsignala ulaznih signala onih stanica i rasputnica od kojih počinje kontaktna mreža dopunjuju se još i jednom crvenom izlomljenom strelicom (slika 155), što važi i za objavnice predsignala prvog prostornog signala ispred ulaznog, odnosno pružnog zaštitnog signala na rasputnici, a ako stanica, odnosno rasputnica ima ulazne signale bez predsignala, označavanje početka elektrificiranih pruga na ovaj vrši se na objavnicama glavnih signala signalnom oznakom 203b: »Očekuj glavni signal«.

Objavnice predsignala na elektrificiranim prugama mogu biti označene i na električnim stubovima na odgovarajućoj daljini.

Slika 155

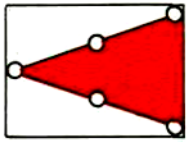
Prva objavnica glavnog signala ili predsignala na koju voz nailazi u smjeru vožnje mora se vidjeti sa najmanje daljine od 100 m, a ako postoji neka smetnja za vidljivost ovih objavnica, udaljenost između glavnog signala, odnosno predsignala i između objavnica se povećava.

Upozorivači glavnih signala i predsignala

Član 41

Upozorivači služe da upozore da je glavni signal, odnosno predsignal ugrađen sa suprotne strane kolosijeka od one na kojoj treba da je ugrađen s obzirom na smjer vožnje.

Signalna oznaka 204: »Glavni signal na drugoj strani«

bijelo obojena pravougaona tabla sa crvenim trouglom čiji je vrh usmjeren ka strani ugrađenog glavnog signala; na ivicama trougla su ugrađena bijela reflektujuća stakla, odnosno bijela reflektujuća materija (slika 156).

Slika 156

Signalna oznaka 205: »Predsignal na drugoj strani«

crno obojena pravougaona tabla sa žutim trouglom čiji je vrh usmjeren ka strani ugrađenog predsignala; na ivicama trougla su ugrađena bijela reflektujuća stakla, odnosno bijela reflektujuća materija (slika 157)

Slika 157

Upozorivači glavnih signala i predsignala ugrađuju se za svaki glavni signal i predsignal koji je ugrađen sa suprotne strane kolosijeka, a ugrađuju se na onoj strani kolosijeka na kojoj je trebao da se nalazi glavni signal odnosno predsignal na mjestu propisane vidljivosti za ove signale.

Upozorivač predsignala ugrađuje se i za ponavljač predsignalisanja koji je ugrađen sa suprotne strane kolosijeka.

Upozorivači glavnog signala i predsignala moraju se vidjeti sa udaljenosti od najmanje 100 m.

**Međik
Član 42**

Signalna oznaka 206: »Međik« označava granicu između kolosijeka koji se približavaju i do kojeg se mjesta smiju nalaziti vozila kako ne bi ugrožavala vožnju po susjednom kolosijeku.

Signalna oznaka 206: »Međik«

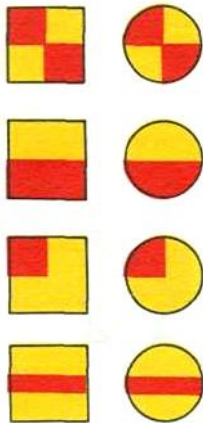
bijela vodoravno položena gredica sa crno obojenim krajevima (slika 158).

Slika 158

**Granica odsjeka
Član 43**

Signalna oznaka 207: »Granica odsjeka«

stubić ili glava izolovanog odsjeka obojena žuto-crveno, odnosno poklopac kućišta brojača osovina obojen žutom bojom sa crvenom trakom (slika 159).

Slika 159

Okrugli ili kvadratni stubić ili poklopac glave izolovanog odsjeka podijeljen je normalnim pravim linijama, koje se sijeku u središtu oznake (od kojih je jedna paralelna sa šinama, a druga upravna na šine), na četiri jednaka dijela, a svaki dio odgovara jednoj šini koja se tu završava, odnosno otpočinje.

Djelovi oznaka koji odgovaraju šini (šinama) koja je pod naponom obojeni su crveno, a oni koji odgovaraju šini (šinama) bez napona obojeni su žuto.

Kombinacije za signalnu oznaku 207: »Granica odsjeka«, u zavisnosti od rasporeda šina, ako su pod naponom ili bez napona, prikazane su na slici 159.

Poklopac kućišta brojača osovina obojen je žutom bojom, a na sredini ima poprečnu crvenu traku širine 5 cm. Isti je prikazan na slici 159.

Signalna oznaka 207: »Granica odsjeka« kod skretnica označava mjesto koje vozila moraju osloboditi kako bi se omogućilo postavljanje skretnica.

Signalna oznaka 207: »Granica odsjeka« za kolosijek postavlja se na rastojanju od najmanje 4,5 m od signalne oznake 206: »Međik« prema kolosijeku, a za predskretnički izolovani odsjek postavlja se na rastojanju od 22,5 m ispred vrha jezička prve skretnice.

Mjesto zaustavljanja Član 44

Signalna oznaka 208 i 208a: »Mjesto zaustavljanja«

Slika 160

crna uspravna pravougaona tabla sa bijelim slovom »S« (slika 160).
ili
crna uspravna pravougaona tabla sa bijelim slovom »S«
bijelim brojem ispod slova (slika 161).

Slika 161

Signalna oznaka 208 i 208a: »Mjesto zaustavljanja« postavlja se, prema potrebi, u onim službenim mjestima u kojima je vozovima sa prevozom putnika potrebno označiti mjesto zaustavljanja kako bi putnička garnitura stala na mjestu određenom za ulazak i izlazak putnika i postavlja se desno od kolosijeka za koji važi.

Voz se mora zaustaviti tako da čelo voza stane naporedo sa ovom signalnom oznakom.

Signalna oznaka 208 i 208a: »Mjesto zaustavljanja« može biti stalna ili prenosna, a kod ugrađivanja stalne signalne oznake 208 i 208a treba voditi računa da se ne ugrožava bezbjednost putnika i željezničkih radnika, u ovim slučajevima ta oznaka ne mora biti ugrađena neposredno pored kolosijeka za koji važi.

Broj ispod slova »S« na signalnoj oznaci 208a: »Mjesto zaustavljanja« označava dužinu voza u metrima i ova signalna oznaka važi za sve vozove čija je dužina manja od naznačene.

Vozovi veće dužine od naznačene na signalnoj oznaci 208a zaustavljaju se kod signalne oznake 208.

Pružne opomenice Član 45

Pružne opomenice ugrađuju se ispred putnih prelaza u istom nivou kod kojih saobraćaj nije obezbijeđen branicima, polubranicima ili svjetlosnim signalima, odnosno ispred svih putnih prelaza ispred kojih se ne ugrađuju kontrolni svjetlosni signali ili signali za početak zaustavnog puta ispred putnog prelaza.

Signalna oznaka 209: »Pazi, putni prelaz«

stub obojen naizmenično crvenim i bijelim prugama (slika 162).

Slika 162

Pružna opomenica se ugrađuje sa desne strane kolosijeka za odnosni smjer vožnje. Pružna opomenica se ugrađuje ispred putnog prelaza na udaljenosti od 500 m na međunarodnim i lokalnim prugama, a na 200 m na sporednim prugama.

Ako se putni prelaz nalazi na staničnom dijelu pružnog kolosijeka na izlaznoj strani stanice u smjeru kretanja voza, pružna opomenica se ugrađuje ispred prve ulazne skretnice na ulaznoj strani stanice u smjeru kretanja voza ali ne na manjem odstojanju od 500 m ispred putnog prelaza.

Signalna oznaka 209: »Pazi, putni prelaz« upozorava mašinovođu da kod ove oznake mora dati signalni znak 66: »Pazi« i ponavljati ga više puta sve do nailaska na putni prelaz, radi najavlivanja učesnicima drumskog saobraćaja da se voz približava putnom prelazu.

Kod guranih vozova mašinovođa takođe mora davati signalni znak 66: »Pazi« kada prva kola dođu do pružne opomenice i ponavljati ga više puta sve do nailaska prvih kola na putni prelaz.
Pružna opomenica mora se vidjeti sa najmanje udaljenosti od 200 m na prugama sa zaustavnim putem od 700 m.

Prenosne pružne opomenice Član 46

Signalna oznaka 210: »Mjesto rada na pruži«

bijela ovalna ploča sa crnom slikom radnika na stubu sa crveno-bijelim prugama, a u crvenim prugama bijelo reflektujuće staklo (slika 163).

Slika 163

Signalna oznaka 210: »Mjesto rada na pruži« upozorava mašinovođu da kod ove oznake mora dati signalni znak 66: »Pazi« i ponavljati ga više puta sve do nailaska na mjesto rada, radi najavljuvanja radnicima koji izvode radove na pruži da se voz približava i da se uklone sa pruge.

Prenosne pružne opomenice se postavljaju od mjesta rada na najmanjoj udaljenosti od 500 m na prugama sa zaustavnim putem od 700 m, i to:

- u stanici ispred ulaznih skretnica i
- na jednokolosiječnim prugama s desne strane kolosijeka za koji važi iz oba smjera vožnje;

Ako je potrebno sklanjati teške predmete ili je vidljivost zbog vremenskih prilika smanjena, prenosne pružne opomenice treba postaviti i na većoj udaljenosti, a ukoliko se mjesto rada nalazi na manjoj udaljenosti od 500 m iza izlazne skretnice u polaznim, odnosno odvojnim stanicama voza, ova se oznaka može postaviti i na manjoj udaljenosti, o čemu se vozno osoblje mora obavijestiti opštim nalogom, i koji se unose podaci o kilometarskom položaju postavljene signalne oznake 210: »Mjesto rada na pruži« na manjoj udaljenosti od 500 metara ispred mjesta rada.

Pri polasku voza u ovom slučaju mašinovođa mora češće davati signalni znak 66: »Pazi« sve do nailaska na mjesto izvođenja radova, a za prolazeće vozove signalna oznaka 210 postavlja se na način kako je to određeno za stanice.

Najmanja daljina vidljivosti prenosne pružne opomenice, za najveće dopuštene brzine na pruži iznosi:

- do 50 km/h	100 m,
- do 100km/h	200 m,
- do 140km/h	300 m,
- do 160km/h	500 m.

Ako se propisana daljina vidljivosti ne može ostvariti, prenosna pružna opomenica mora se postaviti na većoj udaljenosti od propisane da bi se ostvarila propisana vidljivost.

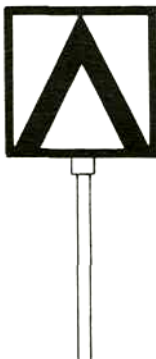
Početak i svršetak potiskivanja Član 47

Signalna oznaka 211: »Početak potiskivanja«

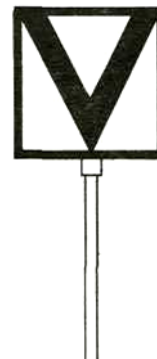
bijela kvadratna ploča sa crnim rubom i u sredini crna strelica sa vrhom naviše (slika 164).

Signalna oznaka 212: »Svršetak potiskivanja«

bijela kvadratna ploča sa crnim rubom i u sredini crna strelica sa vrhom naniže (slika 165).

Slika 164

Slika 165

Signalne oznake 211: »Početak potiskivanja« i 212: »Svršetak potiskivanja« ugrađuju se na onim mjestima na pruzi na kojima se vozovi redovno potiskuju.

Signalna oznaka 211: »Početak potiskivanja« ugrađuje se na mjestu odakle je potrebno potiskivanje voza, signalna oznaka 212: »Svršetak potiskivanja« ugrađuje se na mjestu gde prestaje potreba potiskivanja, a signalne oznake 211 i 212 ugrađuju se sa desne strane kolosijeka za odnosni smjer vožnje.

Kod signalne oznake 211: »Početak potiskivanja« mašinovođa prve lokomotive na čelu voza daje dva puta signalni znak 66: »Pazi«, koji mašinovođa potiskivalice ponavlja i počinje potiskivanje voza.

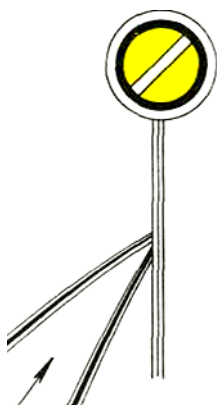
Kod signalne oznake 212: »Svršetak potiskivanja« mašinovođa prve lokomotive na čelu voza daje tri puta signalni znak 66: »Pazi« koji mašinovođa potiskivalice ponovi kada stigne kod ove signalne oznake i prekida potiskivanje.

Signalne oznake 211: »Početak potiskivanja« i 212: »Svršetak potiskivanja« noću se, po pravilu, ne osvijetljavaju.

Daljina vidljivosti signalne oznake 211: »Početak potiskivanja« mora iznositi najmanje 100 m.

Oznake za stanice bez ulaznih (štitnih) signala Član 48

Signalna oznaka 213: »Prilazni signal«

Slika 166

dnevni znak:

žuti kotur sa crno-bijelim rubom i bijelom kosom prugom naviše slijeva nadesno (slika 166);

noćni znak:

dnevni znak i ispod kotura žuta svjetlost (slika 167)

Slika 167

Signalna oznaka 213: »Prilazni signal« upozorava vozno osoblje da se voz približava stanici koja nije opremljena ulaznim (štitnim) signalom i označava mjesto gde voz treba da stane i čeka naređenje za ulazak u stanicu, ako je to naređeno opštim nalogom.

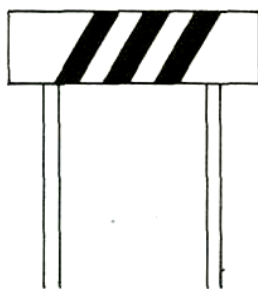
Signalna oznaka 213: »Prilazni signal« ugrađuje se s desne strane kolosijeka na daljini zaustavnog puta ispred prve ulazne skretnice, i to samo na prugama industrijske i lučke željeznice.

Upravljač infrastrukture određuje u kojim stanicama, osim dnevnog znaka signalne oznake 213: »Prilazni signal«, mora noću biti istaknuta signalna svjetiljka sa žutom svjetlošću (noćni znak).

Signalna oznaka 213: »Prilazni signal« mora se vidjeti najmanje sa odstojanja od 200 metara.

Oznake za stajalište Član 49

Signalna oznaka 214: »Približavanje stajalištu«

Slika 168

bijela pravougaona ploča sa tri kose crne pruge (slika 168).

Signalna oznaka 214: »Približavanje stajalištu« upozorava vozno osoblje da se voz približava stajalištu, a ugrađuje se ispred stajališta najmanje na daljini zaustavnog puta od signalne oznake 208: »Mjesto zaustavljanja«, i to sa desne strane kolosijeka za odnosni smjer vožnje.

Signalna oznaka za stajalište mora se vidjeti najmanje sa udaljenosti od 200 metara.

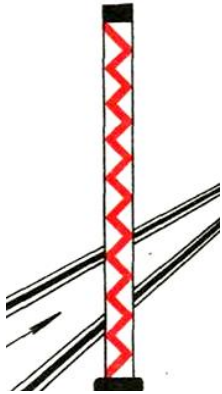
Ako se na mjestu gde treba ugraditi signalnu oznaku 214: »Približavanje stajalištu« nalazi veći objekat (tunel, most i sl.) ili neka druga prepreka, pa tu nije moguće ugraditi ovu signalnu oznaku, onda se ona, izuzetno, može ugraditi i na manjem odstojanju od propisanog.

Oznake predmeta koji zadiru u slobodan profil

Član 50

Oznake predmeta koji zadiru u slobodan profil pruge označavaju da predmet ili objekat zadire u slobodan profil pruge.

Signalna oznaka 215: »Zadire u slobodan profil«

bijela uspravna tabla sa crvenom cik-cak linijom i crno obojenim vrhom (slika 169)

Slika 169

Signalna oznaka 215: »Zadire u slobodan profil« može biti naslikana na samom objektu, ili se posebno izrađena ugrađuje pored objekta (predmeta) koji zadire u slobodan profil.

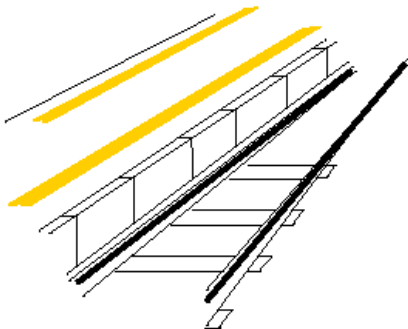
Signalna oznaka 215 može se stavljati sa prednje strane glavnih signala i njihovih predsignala.

Oznaka za mjesto kretanja osoba na peronu

Član 51

Signalni znak za mjesto kretanja osoba na peronu, upozorava osobe koje se nalaze na peronu do koje tačke na peronu se mogu kretati bezbjedno a da ih ne ugrozi vožnja po kolosijeku pored perona;

Signalna oznaka 215a: „Granica kretanja osoba na peronu“:

žuta linija na peronu po čitavoj dužini od ivice perona koja obezbeđuje kolosijek (slika 170)

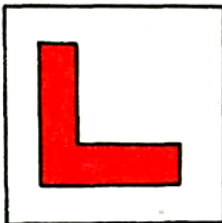
Slika 170

Granica izolovanog preklopa

Član 52

Signalnim oznakama granica izolovanog preklopa obilježavaju se mjesta početka i kraja izolovanog preklopa stanice, ukrsnice ili saobraćajnog odnosno saobraćajno-transportnog otpremništva, kako bi se osoblje vučnog vozila i radnici za održavanja stabilnih postrojenja električne vuče obavijestili o granici kontaktne mreže otvorene pruge i stanice.

Signalna oznaka 216: »Početak izolovanog preklopa«

bijela kvadratna ploča sa crvenim ugaonikom čija je jedna strana paralelna sa donjom horizontalnom ivicom ploče, a druga sa lijevom ivicom ploče - latinično veliko slovo L (slika 171)

Slika 171

Signalna oznaka 217: »Kraj izolovanog preklopa«

Slika 172

crna kvadratna ploča sa bijelim ugaonikom čija je jedna strana paralelna sa gornjom horizontalnom ivicom ploče, a druga sa desnom ivicom ploče - obrnuto latinično veliko slovo L (slika 172):

Druga strana ploče signalne oznake 216: »Početak izolovanog preklopa« koristi se za postavljanje signalne oznake 217: »Kraj izolovanog preklopa«.

Signalna oznaka 216: »Početak izolovanog preklopa« ugrađuje se na prvi zatezni stub, konzolu, ili nosač opreme krutog portala, koji za taj izolovani preklap predstavlja prvo mjesto zatezanja voznog voda izolovanog preklopa iz oba smjera vožnje.

Signalna oznaka 217: »Kraj izolovanog preklopa« ugrađuje se na posljednji zatezni stub, konzolu ili nosač opreme krutog portala, koji za taj izolovani preklap predstavlja posljednje mjesto zatezanja voznog voda izolovanog preklopa iz oba smjera vožnje.

Početak i kraj pruge sa automatskim pružnim blokom

Član 53

Početak i kraj pruge, odnosno dijela pruge sa automatskim pružnim blokom označava se signalnim oznakama za početak i kraj pruge sa automatskim pružnim blokom.

Signalna oznaka 218: »Početak APB«

crna pravougaona ploča sa bijelim slovima APB (automatski pružni blok) i bijelom strelicom ispod njih postavljenom koso nagore slijeva nadesno (slika 173).

Signalna oznaka 219: »Svršetak APB«

Slika 173

crna pravougaona ploča sa bijelim slovima APB (automatski pružni blok) i bijelom strelicom ispod njih postavljenom koso nadolje zdesna nalijevo (slika 174).

Slika 174

Radi boljeg uočavanja, slovni znaci i strelice signalne oznake 218: »Početak APB« i signalne oznake 219: »Svršetak APB« prevlače se reflektujućom materijom.

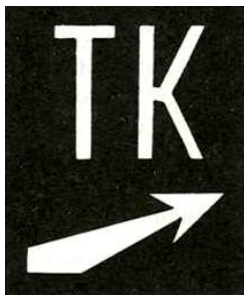
Signalna oznaka 218: »Početak APB« ugrađuje se iza posljednje skretnice, a signalna oznaka 219: »Svršetak APB« ispred prve skretnice službenih mjesta od kojih počinje, odnosno prestaje APB za svaki smjer.

Početak i kraj pruge sa telekomandom

Član 54

Početak i kraj pruge, odnosno dijela pruge sa telekomandom označava se signalnim oznakama za početak i kraj pruge opremljene telekomandnim postrojenjima (u daljem tekstu TK).

Signalna oznaka 220: »Početak TK«

Slika 175

crna pravougaona ploča sa bijelim slovima TK i bijelom strelicom ispod njih postavljenom koso nagore slijeva nadesno (slika 175).

Signalna oznaka 221: »Svršetak TK«

crna pravougaona ploča sa bijelim slovima TK i bijelom strelicom ispod njih postavljenom koso nadolje zdesna nalijevo (slika 176).

Slika 176

Radi boljeg uočavanja, slovni znaci i strelica signalne oznake 220: »Početak TK« i signalne oznake 221: »Svršetak TK« prevlače se reflektujućom materijom.

Signalna oznaka 220: »Početak TK« ugrađuje se iza izlazne skretnice, a signalna oznaka 221: »Svršetak TK« ispred ulazne skretnice graničnih stanica od kojih počinje odnosno prestaje telekomanda za svaki smjer.

Ako nastane potreba za istovremenom ugradnjom signalnih oznaka 218 i 220, odnosno 219 i 221, one se mogu postaviti na zajednički stub.

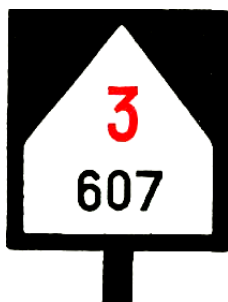
Padokazi

Član 55

Padokazima se obilježavaju prelomi nivelete na pruzi i označavaju veličine i dužine nagiba na pruzi, a veličina nagiba se izražava u promilima, a dužina u metrima.

Signalna oznaka 222: »Padokaz«

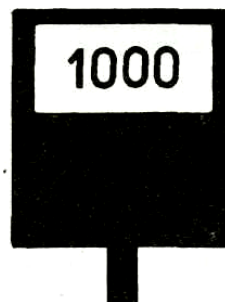
crna tabla sa bijelim petougaonikom okrenutim vrhom nagore ili nadolje ili sa bijelim pravougaonikom zavisno da li je pruga u usponu (slika 177), padu (slika 178) ili horizontali (slika 179) i ispisanim crnim i crvenim brojevima.

Slika 177

Slika 178

Slika 179

Crnim brojevima označena je dužina nagiba, a crvenim brojevima veličina nagiba.

Padokazi se ugrađuju na mjestima preloma nivelete sa desne strane kolosijeka od početka prema kraju pruge, a na njihovoj poleđini označeni su nagibi od kraja prema početku pruge.

Kilometarske i hektometarske oznake

Član 56

Kilometarskim i hektometarskim oznakama označava se odstojanje od početka prema kraju pruge na svakih 1000 m, odnosno na svakih 100 m.

Signalna oznaka 223: »Kilometarska i hektometarska oznaka«

bijeli stub sa crnom osnovom i crvenom trakom na vrhu i sa crno ispisanim brojevima za hektometar (gore) i kilometar (dolje) (slika 180).

Slika 180

Kilometarske i hektometarske oznake sa parnim brojevima ugrađuju se s desne, a oznake sa neparnim brojevima s lijeve strane pruge.

7. Završne odredbe

Prestanak važenja Član 57

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da se primjenjuje Signalni pravilnik („Službeni glasnik ZJŽ“, broj 4/96).

Stupanje na snagu Član 58

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 03-2516/2
Podgorica, 16. juna 2015. godine

Ministar,
Ivan Brajović, s.r.

Prilog 1

KALENDAR OSVJETLJAVANJA

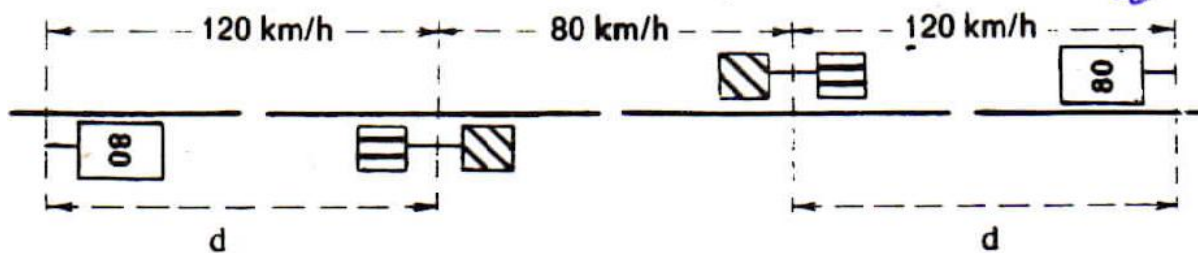
signala, promjene jačine svijetla svjetlosnih signala, osvjetljenja garnitura, staničnog prostora i dr.

Mjesec	Dan	Čas i minut		Primjedba
		od	do	
Januar	1-15	16:15	7:30	Signali se osvjetljivati i van vremena propisanog ovim kalendarom, u skladu sa ovim pravilnikom U periodu ljetnjeg računanja vremena na vremena propisana ovim kalendarom dodaje se 1 sat.
	16-31	16:30	7:15	
Februar	1-15	16:50	7:00	
	16-28 (29)	17:20	6:40	
Mart	1-15	17:50	6:15	
	16-31	18:20	5:45	
April	1-15	18:40	5:15	
	16-30	19:05	4:45	
Maj	1-15	19:25	4:25	
	16-31	19:45	4:10	
Jun	1-15	20:00	4:00	
	16-30	20:15	3:50	
Jul	1-15	20:05	4:00	
	16-31	19:50	4:15	
Avgust	1-15	19:30	4:35	
	16-31	19:00	5:00	
Septembar	1-15	18:30	5:25	
	16-30	18:00	5:50	
Oktobar	1-15	17:30	6:15	
	16-31	17:00	6:35	
Novembar	1-15	16:30	6:55	
	16-30	16:15	7:10	
Decembar	1-15	16:05	7:25	
	16-31	16:00	7:35	

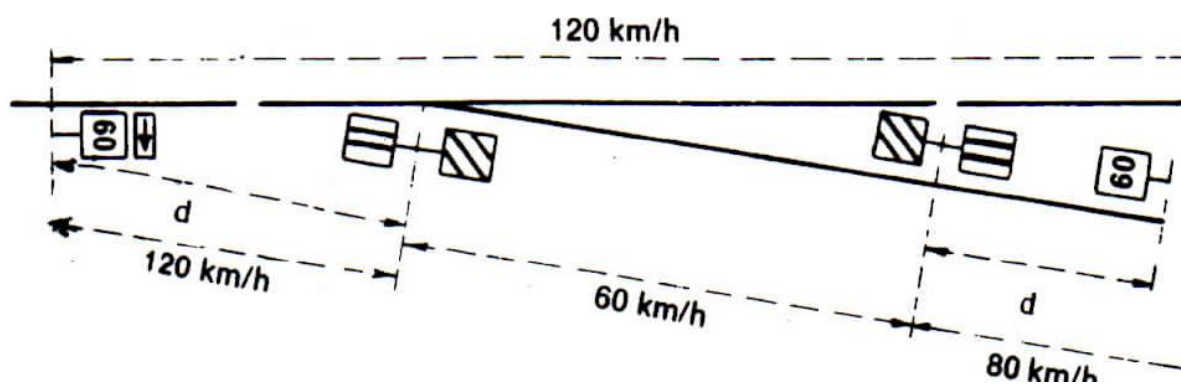
NAČIN POSTAVLJANJA SIGNALA ZA OGRANIČENJE I PRELOM BRZINE, ZAUSTAVNIH SIGNALA I SIGNALA LAGANE VOŽNJE

I. Signali za ograničenje brzine

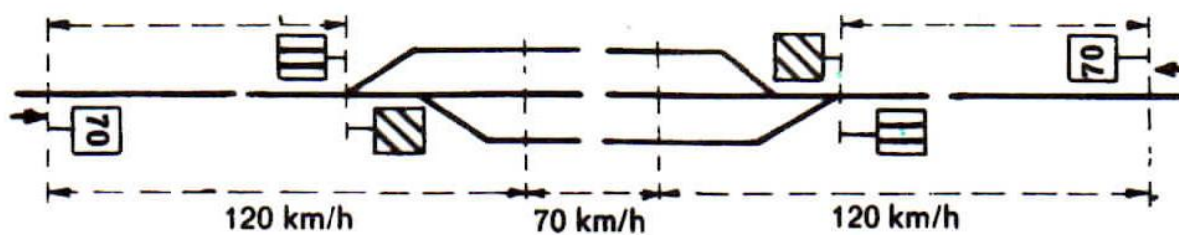
1) Na otvorenoj pruzi
jednokolosječna pruga:

(2) Rasputnica

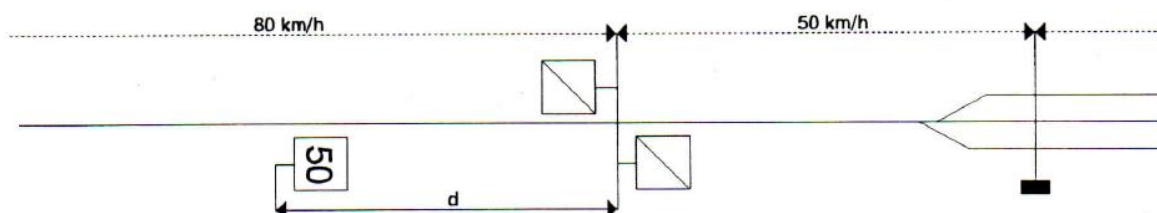

(3) U stanici

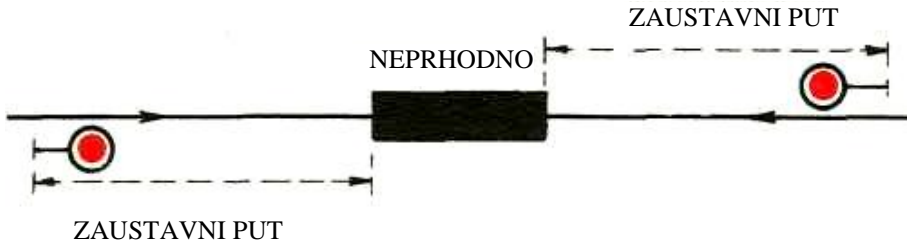
II. Signali za prelom brzine

na jednokolosječnoj pruzi

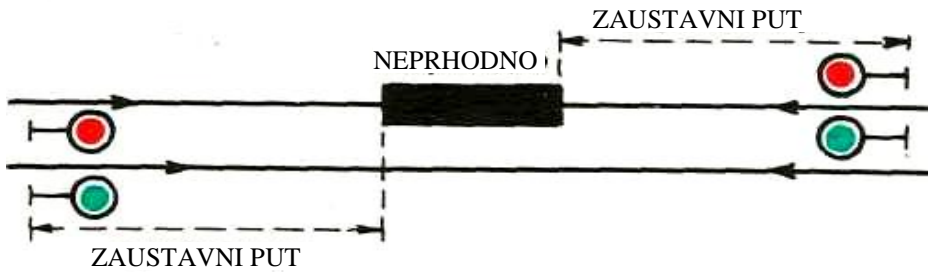

III. Zaustavni signali

(1) na jednokolosječnoj pruzi

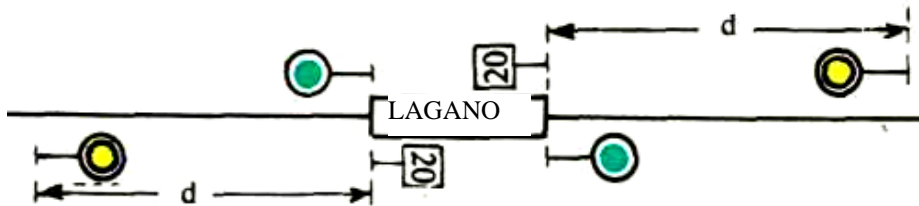

(2) dvije jednokolosječne paralelne pruge

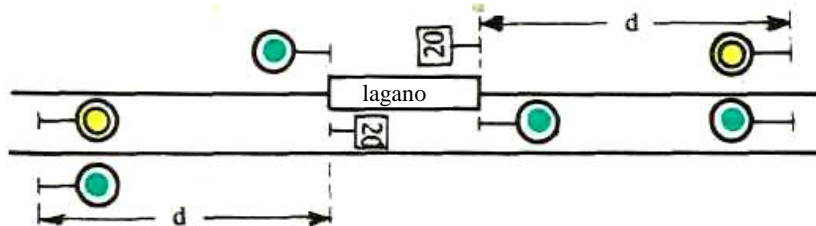

IV. Signali lagane vožnje

1) Na jednokolosječnoj pruzi

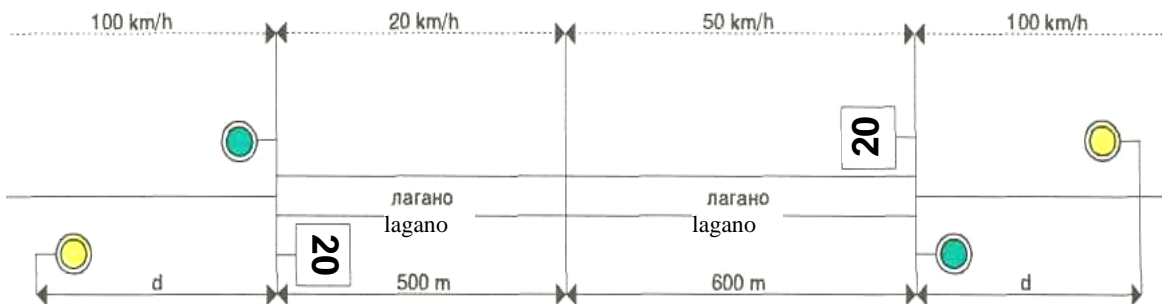

2) Dve jednokolosječne paralelne pruge

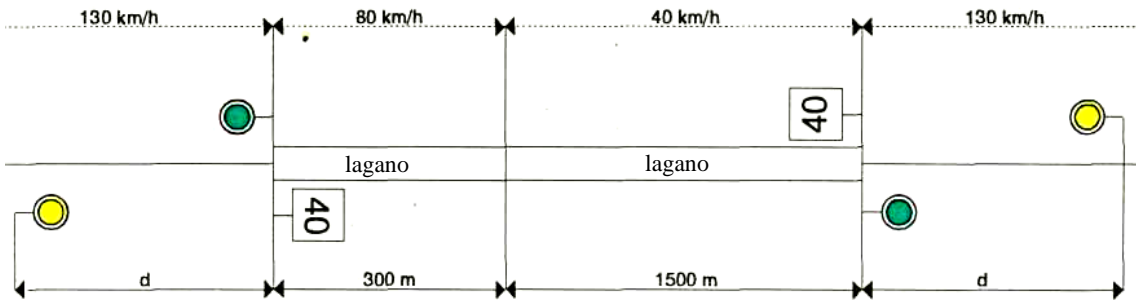

3) Uzastopne lagane vožnje

(1)

(2)

(3)

